

Več prihodnosti za preteklost

Kakorkoli se prvi hip nena-
vadno sliši, da bi prihodnost
prispevala za minulost, je to
vendar nekaj čisto običajnega,
nekaj, kar že delamo, ko se od-
ločamo, kolikšen del dohodka
bomo dali za kulturo in v nje-
nem okviru za muzejsko dejavnost,
za arheološka izkopavanja,
za proučevanje zgodovine,
etnografskih značilnosti pokra-
jine, za konzervatorska, prepa-
ratorska in restavratorska dela,
za publicistično dejavnost, spo-
meniško varstvo, za sodobnejšo
predstavitev muzejskih zbirk, za
razstave in druge naloge, ki jih
imajo v načrtu muzejske usta-
nove.

Za Posavje opravlja velik del
teh dejavnosti Posavski muzej v
Brežicah, ki je leta 1949 dobil
prostore v mogočnem poslopju
brežiškega gradu. Še malo, in
muzej bo slavil tridesetletnico
obstoja. Za kulturno ustanovo
je to kratka doba, če pa meri-
mo njen čas po opravljenem
delu, je to obdobje izredno po-
membno. Domačini tega skoraj
ne opazimo, ker se nam zdi, da
tako pač mora biti, zato pa tem
hitreje opazijo napredek ljudje,
ki prihajajo od drugod. Danes
smo že skoraj pozabili, kako je
muzej nastajal, iz kakšne
skromnosti je zrastel in kako je
postopoma pridobil za svoje
zbirke prostor za prostorom,
kajti grad ni bil prazen. Njegove

zbirke obsegajo danes že 2.400
kvadratnih metrov prostora.

LANI NAD 13.000 OBISKOVALCEV

Posavski muzej je lani obiska-
lo 13.490 ljudi, od tega 607 iz

Lepota razkritih arkad v brežiškem gradu vabi obiskovalce na spre-
hod skozi zbirke Posavskega muzeja. (Foto: Jožica Teppey)

drugih dežel. Veliko obiskoval-
cev je prišlo na ogled v skupi-
nah. Skupin je bilo 229, od tega
143 šolskih in 86 odraslih. Vse
skupine so imele strokovno
vodstvo, po želji pa tudi posa-
mezni obiskovalci. To pomeni,
da je muzej opravil ogromno

pedagoško delo. Za letos pred-
videvajo precej povečan obisk.
Računajo na 20 tisoč obisko-
valcev, verjetno pa jih bo še
več, saj se bodo sprehodili skozi
zbirke tudi vsi tisti, ki jih bo
privabila v Brežice republiška
hortikulturna razstava.

Muzej je letos povabil na
ogled tudi delovne kolektive
oziroma sindikalne organizacije.
Kratek opis svojih zbirk je raz-
poslal vsem šolam v Posavju z
željo, da bi mlademu rodu čim-
bolj približal kulturno tvornost
tega dela Slovenije.

Za letos napovedujejo v mu-
zeju prenovitev stalne zbirke o
kmečkih puntih, lastno razsta-
vo kmečke in baročne plastike,
likovno razstavo iz programa
Dolenjskega kulturnega festiva-
la in gostujočo razstavo Sanite-
ta v NOB. V začetku junija bo
muzej odstopil vse svoje zbirke
in dvorano za prikaz cvetja in
zelenja v okviru Hortikulture
76. Do takrat nameravajo iz-
prazniti zahodni trakt in jugo-
zahodni stolp v prvem nad-
stropju preurediti za galerijsko
dejavnost, obnoviti vhodni
stopnišni grajski portal, pri-
tlični del dvoriščne fasade ter
urediti dvorišče in okolico.

S samostojno muzejsko raz-
stavo kmečke in baročne plasti-
ke računajo na gostovanje v
Krškem, v Kostanjevici in Sev-

nici. Na njej bodo prikazali
okoli 60 plastik z območja Po-
savja, ki jih hrani muzej v svojih
depojih. Građivo za razstavo Sa-
nitatea v NOB bo dal na voljo
Muzej ljudske revolucije v Ljub-
ljani. S to razstavo se namerava
Posavski muzej vključiti v praz-
novanje praznika brežiške ob-
čine.

Lani obnovljeno stopnišče v
slavnostni dvorani brežiškega
gradu.

PREDNOSTNE NALOGE

V srednjeročnem načrtu za
obdobje 1976 - 1980 beremo,
da se bo povečalo število zapo-
slenih od sedanjih treh na osem
delavcev, da bi vsak oddelek
lahko nemoteno opravljal svoje
raziskovalno delo. S področja
arheologije so napovedana izko-
pavanja pri Sv. Marjeti nad
Orešjem, na Gorah ter nadalje-
vanje izkopavanja v Velikih Ma-
lencah.

V tem obdobju bodo dali
prednost proučevanju zgodovine
NOB v Posavju ter zgodovine
Brežic in gradu. Sistematično se
bodo lotili proučevanja narodo-
pisnih značilnosti Posavja ter
strokovne obravnave zgodovinskih
in umetnostnozgodovinskih
spomenikov. Vse izsledke
bo muzej objavjal v strokovnih

Iz etnografske zbirke Posavskega
muzeja v Brežicah.

publikacijah, svojo dejavnost pa
bo sproti predstavljal tudi jav-
nosti. Muzej bo vsako leto izdal
strokovno publikacijo, napo-
veduje pa tudi novo brošurico
kot pripomoček obiskovalcem
za sprehod skozi zbirke.

Obetajo se obsežna vzdrže-
valna dela na grajskem po-
slopu, ki je v zadnjih letih že
dobilo lepšo zunanjo in notra-
njo podobo. Z restavriranjem
stopnišč v slavnostni dvorani so
lani zaključili dolgoletno akcijo
njene spomeniške obnove. Lani
je bila obnovljena tudi fasada
južnega in zahodnega trakta ter
jugozahodnega stolpa, kar je v
celoti financirala kulturna skup-
nost. Trenutno se začena ob-
nova prostorov v prvem nad-
stropju zahodnega trakta, iz
katerega so se končno le izselili
vsi stanovalci. Razen galerijskih
soban bo muzej dobil tudi pro-
stor za razne kulturne prire-
ditve, za predavanja in delo
amaterskih skupin.

Nadaljnji razvoj muzejskih
dejavnosti pa ni odvisen le od
načrtov, ampak predvsem od
možnosti za njihovo uresniče-
nje, od razumevanja tistih, ki
bodo odločali o deležu do-
hodka za to zvrst kulture.

J. TEPPEY

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za medsebojna razmerja
TOZD „DOLENJSKA“
— pekarna in slaščičarna
Novo mesto — Ločna 21

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. REFERENTA ZA SPLOŠNE ZADEVE
2. FAKTURISTA

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še na-
slednje:

Pod 1: upravno administrativni tehnik in 3 leta prakse, mo-
ralna neoporečnost ter aktivnost v družbenopolitičnem delu,
vodenje personalnih zadev, koordiniranje dela samoupravnih
organov, obveščanje, SLO.

Pod 2: dveletna administrativna šola in 1 leto prakse.

Osebnih dohodki po pravilniku. Poizkusna doba 2 meseca.
Pismene prijave z opisom dosedanjih delovnih mest in doka-
zili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljite na gornji na-
slov v 15 dneh po objavi razpisa.

PROSTO DELOVNO MESTO!

AVTO-MOTO DRUŠTVO
BELA KRAJINA
Črnomelj, Kolodvorska 56 a

razpisuje prosto delovno mesto

SEKRETARJA DRUŠTVA

Pogoji:

1. najmanj srednja šola
2. vozniško dovoljenje B kategorije

Kandidati, ki morajo biti moralno-politično neoporečni naj
pošljejo prijave v 15 dneh po objavi na naslov: Avto-moto
društvo Bela krajina, Črnomelj.

nova avtobusna proga

AVTOPROMET „GORJANCI“
TOZD AVTOBUŠNI PROMET

S 1. 4. 1976 uvajamo novo avtobusno progo na relaciji Novo
mesto — Žužemberk — Ivančna gorica:

ODHOD:	POVRATEK:	
Novo mesto	9.15	14.00
Žužemberk	10.10	13.05
Ivančna gorica	10.40	12.35

TEHNIČNI PREGLEDI TRAKTORJEV IN MOTORNH KOLES

Komisija za tehnične preglede pri
SGP PIONIR, TOZD MEHANSKO-
KOVINSKI OBRAT
NOVO MESTO

sporoča lastnikom TRAKTORJEV IN MOTORNH KOLES, da bo opravljala TEHNIČNE PREGLEDE
po naslednjem razporedu:

— ŽUŽEMBERK	5. aprila ob 15. uri
— STRAŽA	6. aprila ob 15. uri
— MIRNA PEČ	7. aprila ob 15. uri
— ŠMARJETA	8. aprila ob 15. uri
— ŠKOCJAN	9. aprila ob 15. uri
— ŠENTJERNEJ	10. aprila ob 7. uri
— METLIKA	17. aprila ob 7. uri

v mehanični delavnici TGP v Rosalnicah
— NOVO MESTO vsak dan od 6. do 14. ure v novih
prostorih v Ločni.

PROSTO DELOVNO MESTO!

TOZD ZDRAVSTVENI DOM
NOVO MESTO

razpisuje prosto delovno mesto

VODJE EKONOMSKEGA POSLOVANJA

Pogoj: ekonomska fakulteta z najmanj 5 leti delovnih izku-
šenj ali srednja ekonomska šola z najmanj 10 leti delovnih
izkušenj na vodilnem delovnem mestu.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za medsebojna razmerja

Odbor za medsebojna razmerja

ISKRA, INDUSTRIJA ZA AVTOMATIČNO
TOZD Tovarna napajalnih naprav, n.sub.o.
Novo mesto, Bršlin 63

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. KONTROLOR II — VSI smer elektronika ali avtomatika
2. DVA SERVISERJA III — elektrotehnik šibki tok
3. VEČ ELEKTROMEHANIČNIKOV — KV izobrazbe elektro smeri

Delo je za nedoločen čas, poseben pogoj: poskusno delo.
Prošnje z dokazili pošljite kadrovske službi.
Rok prijave je 15 dni po objavi. Nastop dela je možen takoj.

LICITACIJA!

Proizvodno in trgovsko podjetje
AGRARIA
Brežice

razpisuje licitacijo o prodaji:

- 2 KOMBAJNA 780
- 4 PLUGE — DVOBRAZDNE
- 1 BRANA KLINASTA — ŠTIRIDELNA
- 3 PRIKOLICE DVOOSNE
- 1 HIDROFOR 200 I, ELEKTROMOTOR 3 FAZNI
- 1 HIDROFOR 300 I, ELEKTROMOTOR 3 FAZNI
- 1 AVTO ZASTAVA 1300 LETNIK 1972

Licitacija bo v soboto, 10. aprila 1976 ob 9.00 uri na dvori-
šču Strojne postaje Brežice, Šentlenart 72 (železniška posta-
ja). Ob priglasitvi k licitaciji morajo zainteresirani položiti 10
odst. polog od izklicne vrednosti.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Avto-moto društvo
Novo mesto

objavlja prosto delovno mesto

BLAGAJNIKA-ADMINISTRATORJA

Pogoji: srednja ekonomska šola, (zaželena je praksa) trime-
sečni poskusni rok. Prijave pošljite na naslov: Avto-moto
društvo, Novo mesto, Cesta herojev 27, p. p. 6.

kultura in izobraževanje

podčrtano

Ob prebiranju osnutka za „Samoupravni sporazum o temeljih plana kulturne skupnosti Slovenije za obdobje 1976-1980“, objavljenega v posebni prilogi „Poročevalca“, delegatom in drugim namenjenega glasila, človek niti pri pazljivejšem branju ne dobi vtisa, da se bo v slovenski kulturi do konca tega desetletja v resnici kaj spremenilo.

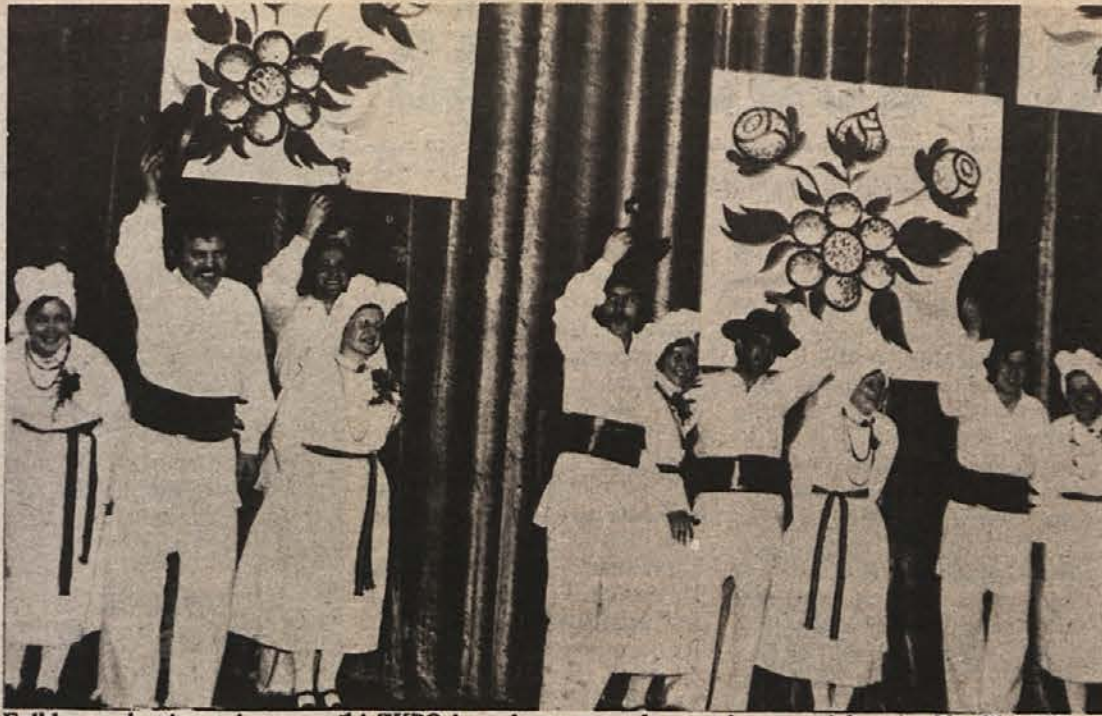
Kot so opazili že strokovnjaki Zavoda za družbeno planiranje, so v osnutku predvsem našete dejavnosti, ki naj bi jih razvijali in ki jih v glavnem že poznamo, nič pa ne zve o tem, kaj bo imelo prednost, za kaj bodo vzajemnostni in solidarnostni denarji in podobno, kar je bistveno.

Osnutek nejasnosti

Prav tako ni razbrati nikakršnih drugih ovrednotenj, primerjav, kar bi bilo nujno že zaradi orientacije pri samem načrtovanju. Nadalje osnutek enostavno izpusti člene (poglavja), kjer bi bilo treba obravnavati tako imenovani kulturni standard in naposled (najbrž) tudi določiti (ali predpisati) kulturni minimum.

Vprašanje je, zakaj so se sestavljali in izgnili; lahko sklepamo, da zato, ker bi morali potem bistveno spremeniti delovno razmerje v občinah zbrana denarja za kulturo v korist občinskih kulturnih skupnosti. Upamo, da bodo razpravljali dovolj razsodni in da bodo zahtevali spremembe ter dopolnila. Ne gre za napeljevanje vode na ta ali oni mlin, ampak za to, da bo razvoj, če mu že želimo določiti zgornjo mejo, do vseh enak ali prizanesljiv ali neizprosen.

I. ZORAN

Folklorna skupina pri novomeški ZKPO je nedavno prestala prvo javno preizkušnjo. Na sliki vidimo folkloriste neposredno po uspešno izvedenem plesu na novomeškem odru – eni od točk v počastitev dneva žena. Skupina pod vodstvom Branke Moškon še nadalje marljivo vadi.

Novomeški klavir prek Atlantika

Večnih težav s klavirjem bo v Novem mestu, kot kaže, naposled konec – Za klavirjem še dom?

Razvpitve težave s klavirjem v Novem mestu so segle čez vse meje – do slovitega Arthurja Rubinsteina, devetdesetletnika z onkraj Atlantika. Poročajo, da je na podlagi vesti, ki so mu jih prevedli iz „Prosvete“, leta pa povzema vse zanimivosti po Dolenjskem listu, velem v oporo knesti spremembo. Tako naj bi klavir, na katerem je vzgojil vrsto odličnih in svetovno znanih pianistov, med njimi našo Dubravko Tomšič, in

hkrati z instrumentom tudi nekaj lastnih skladb za črno bele tipke dobilo Novo mesto oziroma Zavod za kulturno dejavnost.

Noviča o izredno velikodušni odločitvi slovitega pianista, ki igra pri devetdesetih še prav tako virtuozno kot v svojih najboljših časih, je prijetno presenetila vse kulturne delavce v Novem mestu. Hkrati je za vse tudi huda obveznost dejstvo, da klavirja, četudi še v enem letu ne prispe čez Atlantik, ne bodo imeli kam dati. To bo zdaj obudilo že stara prizadevanja: da bi v Novem mestu čimprej dobili nov kulturni dom, da „nas v prihodnje vsaj pred kulturniki ne bi bilo treba biti sram“, kot je dejal neki delegat kulturne skupnosti.

Več o tem, kako s klavirjem, prostorom in drugim, kar je ob presenetljivi novici, ki je prispe-

la k nam prek Atlantika, spet postalo aktualno, bodo govorili danes popoldne v Dolenjski galeriji, kjer se bodo sestali kulturni in drugi javni delavci.

NOVI PREDSEDNIK SAZU DR. JANEZ MILČINSKI

Za novega predsednika je Slovenska akademija znanosti in umetnosti izvolila prof. dr. Janeza Milčinskega, dosedanjega rektorja ljubljanske univerze in predstojnika inštituta za sodno medicino na medicinski fakulteti v Ljubljani. Do zdaj je SAZU več let predsednikoval starosta slovenskih književnikov in literarnih teoretikov Josip Vidmar.

RAZOČARANI ŠENTJANŽANI

Dramska skupina organizacije Zveze socialistične mladine iz Šentjanža je za to sezono pripravila komedijo Pere Budaka Metež v režiji Anice Majcen. Delali so v izredno težavnih razmerah: svojega odra nimajo, igro so zato uprizorili v šolski telovadnici. Z izkupičkom od predstav si želijo pomagati pri obnovi razpadlega prosvetnega doma. Razen doma so nastopili še v Loki, Boštanju, Tržišču, Krmelju, Sevnici in nazadnje v nedeljo v Svibnem nad Radečami. Čeprav so gostovali v Sevnici na ponedeljek, ko so bila tam običajno gledališka gostovanja, je bil obisk slab, med gledalci niso menda opazili nobenega kulturnika, posebno pa se jim je zameril račun za dvorano (800 dinarjev), kjer na odru ni bilo drugega kot ena luč.

1. april je svetovni dan mladinske knjige. Mladinska književnost je tudi pri nas zelo razširjena in cenjena, mladi bralci tekmujejo za bralne značke, pisatelji obiskujejo mlade bralce. Tako tudi na Dolenjskem. Na sliki: mladinska književnika Jože Šmit in Marlenka Kovač na lanskoletnem obisku v knjigarni MK v Novem mestu.

Mali kulturni barometer

BOLEZEN NE PRIZANAŠA TALIJI – Minuli ponedeljek bi morali v Novem mestu nastopiti ljubljanski gledališčniki s komedijo Eduarda de Filipa „Sobota, nedelja, ponedeljek“. Predstava ni bilo, ker je v ansambel, ki naj bi gostoval v okviru abonmaja na odru v dvorani Doma kulture, posegla bolezen.

stvari ob strani in povejmo še, da je anketa z 28 vprašanji in ponujena v izpolnjevanje bodočim literarnim zgodovinarjem, lingvistom, teoretikom in učiteljem slovenskega jezika, dala malce porazen rezultat: mladi imajo borno znanje prav na področjih, na katerih iščejo svoj poklic.

„GRUPA JUNIJ“ V MODERNI GALERIJ – Pod pokroviteljstvom Franca Šalijskega, člana izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS, so odprli včeraj v Ljubljani v prostorih Moderne galerije razstavo del likovnih umetnikov, ki se predstavljajo pod skupnim imenom „Grupa junij“. V njej delujejo in razstavljajo v Ljubljani: Viktor Gojkovič, Božidar Grabnar, Stane Jagodič, Milomir Jevtič, Enver Kaljanac, Kazuo Katajima, Boštjan Putrih, Alan Sundberg, Peter Vernik in Mlasta Zabransky.

Miha Males: LJUDSKA PLASTIKA – KOSTANJEVICA, olje, 1974 – Z umetnikove osebne razstave olj, odprte v Dolenjski galeriji v Novem mestu se do srede, 7. aprila.

Nova spodbuda za klub

Ali je zamisel o ustanovitvi kluba dolenjskih kulturnih delavcev zdaj kaj bližje urenitveni, odkar se je začel za to zanimati Dolenjski kulturni festival iz Kostanjevice, soorganizator literarnih večerov, na katerih obiskovalci spoznavajo sodobna besedna snovanja na Dolenjskem?

Čeprav na to vprašanje ni mogoče že ta trenutek odgovoriti povsem pritrilno, se zdi in tudi dosedanje izkušnje v tej smeri nas lahko o tem prepričajo, da je Kostanjevica v takih rečeh zasljivejša od marsikaterega kraja. Tu imamo predvsem v mislih Novo mesto, kjer so nekateri misli že začele buriti duhove, ni pa bilo iz vsega nič, ker ideja ali ni bila prav razumljena ali pa je bila lagodnemu življenju vajenih kulturnikov enostavno odveč.

Kdor je, denimo, vsaj mimogrede slišal za ta ali oni kulturni klub – v Sloveniji jih nekaj kljub manjši ali večji naklonjenosti le dela – ne bo nikomur zastavljaval sprenevedastih vprašanj, češ le zakaj še tak klub. Res je, da imamo klubaštva in sek-

taštva še posebno v kulturi že čez glavo, toda te vrstice nikakor nočejo biti voda na tak mlin, vse prej kot to. Klub, ki naj bi ga naposled le ustanovili, bi združeval interese vseh, ki si prizadevajo na katerem koli kulturnem področju: literate, likovnike, glasbenike, gledališčnike itd. oziroma ustvarjalce in poustvarjalce. Jamstvo za klub bi bila njegova dejavnost, kar pomeni, da se z ustanovitvijo „telesa“, ki je pripravljeno delati, ne bi pregrešili zoper nikogar in nobeno postavlo.

Arhitekt Marjan Mušič je napisal lepe in spodbudne spomine na novomeško pomlad. Takrat so kulturno prebujenje zanetili možje, kot so bili in so Marij Kogoj, Anton Podbevšek, Miran Jarc, Božidar Jakac, Marjan Mušič. Ko sta dr. Anton Slodnjak in dr. Franc Petre slišala del sodobnega pesniškega snovanja na Dolenjskem, sta se vprašala, ali ni morda to znak za novo novomeško-dolenjsko pomlad. Kaj je res? Ali je res, da „zemlja čaka, ti pa glej, da ta semena skoraj zakale“?

I. Z.

„Usmerjena“ rešitev za šolarje

S postopnim uvajanjem usmerjenega izobraževanja naj bi v Sloveniji dobili vsako leto 20.000 strokovnjakov, od tega kakšnih 5.000 z višjo in visoko izobrazbo – S sporazumi do kritja

Čeprav se zdi temu ali onemu uvajanje usmerjenega izobraževanja nekakšno potovanje v neznanu, na katerem boja ni možno predvideti drugega kot tveganje, je treba z njim resno računati že v bližnji prihodnosti. Njegove sadove pričakuje vsa družba, zlasti pa je za to „novost“ zainteresirano združeno delo. Zakaj? Zato, ker usmerjeno izobraževanje navsezadnje ne pomeni nič drugega kot načrtno vzgojo strokovno usposobljenih kadrov na srednji, višji in visoki ravni.

V Sloveniji pričakujemo, da bo usmerjeno izobraževanje v srednjeročnem obdobju, ki se začne letos in bo končano leta 1980, prispevalo v tako imenovani delovni kontingent povprečno po 20.000 strokovnjakov na leto oziroma v petih letih 102.000. Računajo, da se bo ob koncu tega obdobja v prve letnike usmerjenega izobraževanja vpisovalo že okoli 24.500 učencev ene generacije. Izobraževanje bo usmerjeno tako, da bo 4.500 otrok dobilo izobrazbo ozkega profila, 12.000 jih bo „obtičalo“ na sedanji ravni kvalificiranega delavca, 8.000 pa na sedanji ravni štiriletnih strokovnih šol in gimnazij. Poleg tega bo do konca petletnega obdobja zagotovljeno, da se bo približno 20 odstotkov otrok ene generacije ali 5.500 vpisalo v prve letnike usmerjenega izobraževanja na ravni višjih in visokih šol. Teh „generacijskih“ 20 odstotkov naj bi na koncu dalo 15.000 strokovnjakov z višjo in visokošolsko izobrazbo.

V tem obdobju bo prav gotovo najpomembnejše usmerjeno izobraževanje na ravni srednjih šol. Uvajanje le-tega bo terjalo urenitvev najrazličnejših opravil in ukrepov, med katerimi lahko štejemo: odpravo

periodičnega pouka v sedanjih poklicnih šolah, pridobitev in oprema novih učilnic, opremljanje laboratorijev za pouk fizike, kemije in biologije, ureditev fonolaboratorijev itd.

Za odpravo periodičnega pouka in povečanje materialnih stroškov bodo morale izobraževalne skup-

nosti zagotoviti: v letu 1977 13,8 milijona dinarjev, 1978 že 41,4, 1979 in 1980 pa kar po 84,7 milijona dinarjev. Denar bo potrebno zagotoviti še za opremo 220 laboratorijev (za fiziko, kemijo, biologijo) in za 40 fonolaboratorijev – za vse do konca leta 1980 53,6 milijona dinarjev.

Za samo uvajanje usmerjenega izobraževanja (brez naložb v prostor) bo treba zbrati 288 milijonov dinarjev. Združeno delo naj bi priskrbelo 220 delavnic za proizvodnotehnični pouk in za prenos denarja v štipendijske sklade iz sedanje vsote za učne pogodbe, in sicer za okrog 12.000 učencev prvih letnikov usmerjenega izobraževanja.

I. Z.

Jezikovni nasveti

ČEPRAV – KLJUB TEMU DA (NE: KLJUB TEMU, DA)

Ko dan za dnem prebiram vesti, poročila in druge sestavke najrazličnejše vsebine, dobivam vtis, da se njihovi pisci nekako ogibljejo kratke, a tudi v vsakdanji govorici splošno uporabljane besedice čeprav in namesto te rajši uporabljajo vsekakar mlajši besedni sklop kljub temu da. Prav zato se nameravam danes nekoliko pomuditi pri teh dveh dopustnih veznikih, kakor jima pravi slovnica, ker uvajamo z njima tako imenovane dopustne odvisnike ali stavke. Sicer pa bo najbolje, če si pogledamo nekaj primerov:

Prišel je k nam, čeprav je bilo že pozno. – Dal je siromaku, čeprav sam nima na pretek. – Še zmeraj veliko kadi, čeprav mu kajenje očitno škoduje.

Če postavimo v teh stavkih namesto veznika čeprav veznik kljub temu da, se vsebina stavkov ne bo prav nič spremenila, še vedno bo stavek s tema dvema besedama dopuščal nekaj, kar je z glavnim stavkom vsebinsko v nasprotju:

Prišel je k nam, kljub temu da je bilo pozno. – Dal je siromaku, kljub temu da sam nima na pretek. – Še zmeraj veliko kadi, kljub temu da mu to očitno škoduje.

Seveda se vsebina prav tako nič ne spremeni, če navedene stavke zasukamo, tako da bo prišel stavek z veznikom čeprav, kljub temu da na prvo mesto:

Čeprav je bilo že pozno, je prišel k nam. Čeprav sam nima na pretek, je dal siromaku. Čeprav mu kajenje očitno škoduje, še zmeraj veliko kadi. – Kljub temu da je bilo pozno, je prišel k nam. Kljub temu da sam nima na pretek, je dal siromaku. Kljub temu da mu to očitno škoduje, še zmeraj veliko kadi.

Veznika čeprav in kljub temu da sta potem takem pomenko enakovredna, pač pa je prvi krajši in v pisavi enostavnejši, saj obsega eno samo besedo. Drugi je izrazita književna tvorba iz novejšega časa; značilno zanj je vsekakor, da ga naše starejše slovnice in pravopisi menda vse do leta 1937 sploh ne omenjajo, šele tedaj ga prvič obravnava Slovenski pravopis (Mala izdaja). Zanimivo je, da ga dandanes pisci vse bolj uporabljajo, čeprav je daljši in je treba pri njem še posebej paziti, kam postavimo vejico (ne pred da!).

Seveda ima slovenščina še druge dopustne veznike (četudi, čeravno, dasi, dasiravno itd.), vendar se teh nismo dotaknili, ker velja zanje isto, kar smo povedali za veznik čeprav.

B-r.

Seme za konec desetletja

Kaj bo dolenskemu zdravstvu prinesla „petletka“, srednjeročni razvojni načrt

Na zdravstvenem področju je Dolenjska do zdaj samo enkrat kazala pot drugim. To je bilo na začetku sedemdesetih let, ko je kot prva v Sloveniji in Jugoslaviji izenačila pravice delavcev in kmetov pri zdravniku in v lekarni. Po razširjenosti zdravstvene mreže, opremljenosti in specializiranosti pa je morala vedno gledati republikemu povprečju v hrbet.

Tega razkoraka so se vsi dobro zavedali, kar je razvidno tudi iz kupa zapisnikov, ki jih hrani regionalna zdravstvena skupnost. Podčrtane zahteve, da je zdravstvo nujno nadalje in hitreje razvijati, so narekivale tudi srednjeročni načrt za obdobje 1976-1980 za dolensko regijo. Poleg tega so v občinah sestavili svoje programe. Dodani pa so tudi predračuni in viri. V zvezi s tem naj že na začetku zapišemo, da gre za velike vsote, ki naj bi jih zagotovili s samoupravnimi sporazumi.

Kot je zapisano v enem od takih aktov, bodo delovni ljudje

v tem obdobju združevali sredstva za boljše opremljenost zdravstvenih organizacij in za naložbe v zdravstvene objekte, in sicer tako, da bo šlo za osnovno zdravstveno službo najmanj 60 odstotkov vseh naložb, da bodo imele prednost obnove in posodobitve opreme ter naložbe v bolnišnico v Novem mestu. Posebej bodo odmerjali denar za pospeševanje zdravstvenih raziskovalnega, študijskega in analitično-razvojnega dela v zdravstvenem varstvu. V občinskih zdravstvenih skupnostih pa bodo dali poseben poudarek na razvoj medicine dela, splošne medicine in mentalne higijene oziroma ustreznih služb.

KAKO VISOK „ODSKOK“?

Zdravstveno petletko dolenske regije lahko okvirno pozorijo nekateri podatki. Tako iz najrazličnejših gradiv vzemo, da se bo število vseh pregledov v

osnovni zdravstveni službi do konca leta 1980 povečalo na 579.495, kar je za 7 odstotkov več od leta 1974; specialističnih pregledov bo 104.100 ali 17 odstotkov več, število izdanih zdravil na recept pa se bo povečalo na 779.650 ali za 10 odstotkov. Le bolniških oskrbnih dni ne bo več kot pred dve letoma (316.000). Znatno se bo povečalo število preventivnih pregledov. Računajo, da bo v regiji takrat okoli 41.000 aktivnih delavcev (35 odstotkov vsega prebivalstva), 10.200 udeležencev NOB, vojaških invalidov, borcev za severno mejo in borcev španske revolucionarne vojne 1936-1939 (9 odstotkov vsega prebivalstva), 13.921 predšolskih otrok in 21.691 šolske mladine itd. Da bo vse to možno tudi uresničiti, se bo morala skrajšati čakalna doba pri zdravnikih specialistih.

1980: EN ZDRAVNIK NA 800 PREBIVALCEV

Z dodatnimi kadrovskimi zasedbami v zdravstvenih ustanovah se bo mreža zdravstvenih delavcev zgostila tako, da bo dolenska regija ob koncu 1980 dosegla 800 prebivalcev na enega zdravnika in 480 prebivalcev na eno medicinsko sestro; v posameznih občinah bo takole: v Črnomlju en zdravnik na 1.888 in ena medicinska sestra na 900 prebivalcev, v Krškem zdravnik na 1.800 in medicinska sestra na 900, v Metliki en zdravnik na 1.680 in ena medicinska sestra na 850, v Novem mestu en zdravnik na 1.730, medicinska sestra na 870 in v Trebnjem zdravnik na 1.850, medicinska sestra pa na 825 prebivalcev.

KJE BO KAJ ZRASLO

Vseh naložb predvidevajo na Dolenskem do konca leta 1980

za okoli 213 milijonov dinarjev. Letos naj bi zbrali 51.460.000 dinarjev za zidavo oziroma dograditve tehle objektov: za zdravstveno postajo v Semiču in Ločni, za zdravstvene domače v Metliki, Krškem in Trebnjem ter za kuhinjo in pralnico novomeške bolnišnice. V letu 1977 načrtujejo: začetek gradnje zdravstvenega doma v Novem mestu, gradnja dela za zdravstvene postaje v Škocjanu, Dolenjskih Toplicah, na Vinici in Kostanjevici, skupna naložba pa bo preseгла 49 milijonov dinarjev. V letu 1978 bodo zbrali 44 milijonov dinarjev, in sicer za tri objekte: za dograditev novomeškega zdravstvenega doma ter ureditev zdravstvenih postaj v Straži in Mokronogu. V letu 1979 naj bi prišla na vrsto gradnja zavoda za socialno medicino in higijeno, kar naj bi stalo 25 milijonov dinarjev, v letu 1980 pa še zgraditev ambulantno-polikliničnih prostorov in energetskih virov za novomeško bolnišnico, za kar bo treba odšteti

najmanj 43 milijonov dinarjev. Med potrebne gradnje je treba šteti tudi zidavo novih stanovanj za zdravstvene delavce. Računajo, da bo potrebno v srednjeročnem obdobju zagotoviti 239 stanovanj, vrednih več kot 95 milijonov dinarjev. Letos, v prvem letu novega srednjeročnega obdobja, bo program regionalne skupnosti vreden nekaj več kot 282 milijonov dinarjev. Ob koncu tega obdobja pa naj bi se ta vrednost skoraj podvojila: menijo, da bo leta 1980 potrebno zbrati že kar 465 milijonov dinarjev, kar naj bi predstavljalo 5,28 odstotka družbenega proizvoda regije.

MILIJONI ZA VARSTVO

Številke nadalje kažejo, da bodo leta 1980 za ambulantno-dispanzersko zdravstveno varstvo morali zagotoviti 53 milijonov dinarjev (letos 32,7 milijona), za specialistično zdravstveno varstvo 24,9 milijona (letos 15 milijonov), bolnišnično varstvo 153 milijonov (letos 100 milijonov), zdraviško zdravstveno varstvo 3,3 milijona (letos 2,4) in za zdravila 45,6 milijona (letos predvideno okoli 29 milijonov). Okoli 18,4 milijona

dinarjev bo ob koncu srednjeročnega obdobja šlo za popravila zob in proteze, več kot 68 milijonov pa bo nujno zagotoviti za denarne dajatve. Boleznim srca in ožilja, poskodbam na delu in izven dela, obolenjem dihal, mentalno-psihiatričnim obolenjem, alkoholizmu, narkomaniji in podobnim boleznim bodo na Dolenskem v srednjeročnem obdobju posvečali še posebno pozornost. Prav tako je v dokumentih zapisano, da bo imelo pri obravnavanju nalog prednost varstvo človekovega okolja z življenjskimi in delovnimi pogoji. Poudarek bo tudi na področju zdravstvene vzgoje in prosvete.

Pri vsem tem ne gre prezreti, kar je v srednjeročnih snovanjih še posebej poudarjeno, da bo eden od smotrov dosegati največje učinke s kar najmanjšimi sredstvi. Iz tega je razvidno, da je srednjeročno načrtovanje že vnaprej stabilizacijsko usmerjeno in zastavljeno. Tako pa je tudi prav, saj gre ne nazadnje za velike denarne vsote, ki jih ne bo lahko zbrati. Prav gotovo pa bo tudi na tem področju še nadalje najpomembnejše, da bo vse, kar se bo novega zgodilo, izboljšalo ali kako drugače oplemenitilo, namenjeno dolenskem delovnemu človeku. I. ZORAN

Zdravniki in drugi občani – v delegatskih dvoranah tudi kot izvajalci in uporabniki zdravstvenega varstva: ob koncu leta 1980 naj bi prišlo na enega zdravnika okoli 800 Dolenjcev.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Odbor za medsebojna razmerja
ČZP DOLENJSKI LIST Novo mesto

razpisuje prosto delovno mesto

VODJE OGLASNE IN PROPAGANDNE SLUŽBE

za nedoločen čas. – POGOJI: višja izobrazba komercialne smeri in dve leti prakse v stroki ali srednješolska izobrazba s šestimi leti prakse v stroki. Trimesečno poskusno delo; osebni dohodek delno po učinku, delno režijski obračun. – Stanovanje ni na razpolago.

Prijave s potrebnimi dokazili sprejema odbor za medsebojna razmerja 15 dni po objavi razpisa oz. do zasedbe delovnega mesta.

ČZP DOLENJSKI LIST
68001 Novo mesto
p. predal 33

Kaj obeta „PTT petletka“

Srednjeročni načrt novomeškega PTT podjetja predvideva obilico novosti in pridobitev

Ko je pred petnajstimi leti decentralizacija poštne, telefonske in telegrafске dejavnosti „zagrešila“ rojstvo novomeškega PTT podjetja, ljudje niti redne pisemske in časopisne dostave niso imeli, kaj šele, da bi lahko vrtili telefon, ne da bi jim bilo treba nadlegovati pošto za zvezo.

„Golo“ in „boso“ je bilo to podjetje do leta 1965, ko je prišlo do prelomnice. Zdjaj prejema vsak dan pošto že okoli 79.000 ljudi in le še kakih 7.500 samo dvakrat na teden. V avtomatski telefonski promet je vključenih 5.334 naročnikov. Samo 156 se jih mora še posluževati ročnih zvez. Avtomatske telefonske centrale so v Krškem, Brežicah, Črnomlju, Sevnici, Trebnjem, Metliki, Šentjernej, Novem mestu itd.

SEZONA NOVIH POŠT

Načrt PTT podjetja do konca leta 1980 predvideva obilico novosti in pridobitev na vseh področjih. Kot bomo videli, se bo že samo število poštnih enot tako povečalo, da bo gostota na Dolenskem še bolj „odskočila“ od republiškega povprečja. Za primerjavo naj navedemo, da je prišlo lani v Sloveniji na eno poštno enoto 3.720 prebivalcev, na območju novomeškega podjetja pa samo 2.690.

V poštnem omrežju so predvidene številne spremembe

oziroma izboljšave. V obdobju 1976 – 1980 bo dobilo Novo mesto še eno pošto (v Kandiji), kar bo ublažilo čedalje večji naval na okena in pulte sedanjega poslopija na Novem trgu. Novo pošto oziroma izpostavo

imajo v načrtu na območju Čateža oziroma Čateških Toplic. Pomožne pošte v Kapehah, Velikem Gabru in Adlešičih bodo postale redne.

Nova poštna poslopja bodo zrasla v Sevnici, Straži pri

Novem mestu in na Mirni. Poštne prostore v Mirni peči, Mokronogu, Dobrniču, Velikem Gabru, Krmelju, Šentjanžu, Tržišču in na Raki bodo preuredili. V Krškem, Podbočju, Krški vasi in Starem trgu ob Kolpi bodo odprli izpostavna okena.

Število sprejemnih delovnih mest se bo povečalo pri vseh občinskih poštah. Mehanizacija bo doživela pomemben pohod: v Novem mestu bodo nabavili stroj za sprejem paketov in priporočenih pošiljk ter stroj za štetje denarja, za novomeško in vse druge pošte pa tudi stroje za sprejem poštnih nakaznic in položnic ter električne žigosne stroje. Pošta bo prihajala v posamezne kraje najmanj štirikrat na teden. Sicer je pričakovati, da se bodo zmanjšale storitve v pisemski in paketni službi, povečale pa v pošnonakazniškem, hranilnem in plačilnem prometu.

ZVEZE TUDI PO ZRAKU

V javnem in mednarodnem telegrafskem prometu novomeško podjetje zadovoljuje uporabnike že s sedanjo razvito telegrafskega omrežja in zmogljivosti. V Novem mestu je avtomatska telegrafska centrala z 80 priključki; do leta 1980 naj bi se centrala povečala še za 80 priključkov. V javnem telegrafskem prometu opravlja

prenos telegramov petih zbirnih telegrafov s sedemnajstimi „genteks“ priključki. Zbirni telegrafi so v Brežicah, Črnomlju, Krškem, Novem mestu in Sevnici. Ob koncu sedanjega srednjeročnega obdobja naj bi po en zbirni telegraf dobila tudi Metlika in Trebnje, število „genteks“ priključkov pa naj bi se povečalo od 17 na 27.

Število avtomatskih telefonskih central se bo povečalo od 27 na 39. Nove centrale so predvidene pri poštah: v Globokem za 100 priključkov, Adlešičih za 40, Dragatušu za 40, Starem trgu za 40, na Vinici za 100, Raki za 40, v Brusnicah za 40, Mirni peči za 100, na Studencu za 20, v Zabukovju za 40, prav toliko pa tudi v Dobrniču in Velikem Gabru.

Sedanje avtomatske telefonske centrale bodo povečali tako, da se bo nanje navezalo več kot 8.600 novih priključkov. Centrala na Bizeljškem naj bi dobila 120, v Brežicah 1000, Cerkljah ob Krki 20, Dobovi 120, Jesenicah na Dolenskem 60, Črnomlju 400, Semiču 80, Brestanici 60, Kostanjevici na Krki 100, Krškem 1000, na Senovem 60, v Metliki 400, na Suhorju 20, v Dolenjskih Toplicah 100, Novem mestu 3000, Straži pri Novem mestu 140, Šentjernej 400, Škocjanu 60, Šmarjeških Toplicah 60, Krmelju 80, Sevnici 400, na Mirni 100, v Mokronogu 60 in v Trebnjem 400 novih (možnih) priključkov. Telefonskih naročnikov naj bi imeli malo manj kot 11.000 ali skoraj 100 odst. več kot zdaj.

NIJER VEČ ROČNO

Vse ročne telefonske centrale namerava novomeško

PTT podjetje ukiniti. Telefonske naročnike pošt, pri katerih ni predvidena avtomatska centrala, bodo prek kabelskih ali zračnih ptt zvez vključili v sosednje centrale, tako naročnike pošt v Artičah in Sromljah v centralo v Globokem, Pišečane v bizeljško, Podbočane v kostanjeviško, Koprivničane v brestaniško, Hinjce in Dvorjane v Žužemberško, Stopičane v novo-meško, Šentjanžane in Tržiščane v krmeljsko, Šentruperčane v mirensko in naročnike Velike Loke v trebanjsko centralo.

Čeprav je predviden velik napredek v telefoniji, pa bo Dolenjska tudi ob koncu leta 1980 še vedno pod republiškim povprečjem. Tedaj bo na območju novomeškega PTT podjetja na 100 prebivalcev 6,23, v Sloveniji pa na takšno število prebivalcev 10 telefonskih priključkov.

In koliko denarja bo treba zagotoviti za vse te pridobitve? Predračuni kažejo, da več kot 110 milijonov dinarjev. Od tega naj bi šlo za poštne zmogljivosti 13, za telegrafске naložbe nekaj manj kot 3 in za posodobitve ter razširitev telefonije okoli 95 milijonov dinarjev. Posamezne občine bi „dobile“: Brežice 16,9, Črnomelj 11, Krško 18, Metlika 4,7, Novo mesto 41, Sevnica 10,5 in Trebnje 8,2 milijona dinarjev.

(Ob koncu tega zapisa bi morali reči še besedo, dve o novi organiziranosti v okviru območne samoupravne interesne skupnosti za ptt promet, vendar bomo to storili (zaradi pomanjkanja prostora) šele po ustanovni skupščini te SIS, ki bo sredi aprila.) I. Z.

Telefonske, telegrafске, teleprinterske, zračne in kdo ve kakšne zveze lahko dobite dandanes že v vsakem malo večjem mestu.

Šahovska „krona“ Novomeščanom

Na 22. hitropoteznem šahovskem prvenstvu reprezentanc slovenskih mest je novomeška ekipa osvojila prvo mesto - V drugi skupini Kočevje četrto

Novomeški šahisti Osterman, Penko, Praznik, Petkovič, Šporar, Škerlj, Poredoš in Milič so na minulem 22. hitropoteznem prvenstvu reprezentanc slovenskih mest dosegli izjemen uspeh. Pa ne zgolj zaradi dobrih priprav na prvenstvo, pač pa tudi zavoljo odličnih „potez“ njihovega kapetana Sitarja, ki je znal pred vsakim dvobojem sestaviti pravo, najmočnejšo postavu.

Za naslov letošnjega prvaka v hitrem šahu se je potegovalo kar 38 ekip, v finale pa se jih je uvrstilo 12. Med njimi so bili tudi dosedanjí zmagovalci (Ljubljana, Maribor ter

Celje, ki je zmagalo enkrat), boj za prvo mesto pa je potekal med Domžalami, Mariborom, Ljubljano in Novim mestom. Dolenjci so se na Bledu izkazali z izenačeno postavo, ki je zmagovala iz srečanja v srečanje in je na koncu zasluženo osvojila republiško lovoriko za letošnje leto.

V drugi kvalitetni skupini je nastopila ekipa iz Kočevja, žal pa Kočevci letos niso imeli največ sreče in so osvojili četrto mesto.

Vrstni red v prvi skupini: 1. Novo mesto 43 točk, 2. Maribor 42,5, 3. Domžale 42, 4. Ljubljana 42, 5. Celje 39, 6. Murska Sobota 37, 7. Ptuj 32, 8. Lesce 28, 9. Jesenice 23,5,

10. Zalec 23, 11. Hrastnik 23, 12. Velenje 20,5.

TOČKI ZA BETI

V II. namiznotenški ligi sta obe ekipi iz Dolenjske, Novo mesto in Sodražica, namesto zmage doživeli poraz: Novomeščani v Ljubljani, igralci Sodražice pa doma.

P-KLUB - NOVO MESTO 5:3

V derbiju kola so Novomeščani gostovali v Ljubljani. Ves čas so dobro igrali, vendar so domači igralci s pomočjo sreče in domačega igrišča zmagali, kar pa ni vplivalo na vrstni red na lestvici. Novo mesto je še vedno na tretjem mestu.

SODRAŽICA - SALONIT 4:5

Gostje so vodili že s 4:1, nakar se je domačinom „odprlo“ in s tremi zaporednimi zmagami so izenačili. V odločilnem srečanju je nato nastopil Mihelčič, vendar zaradi treme in pomanjkanja treninga ni bil kos najboljšemu gostu. Sodražani svojim igralcem očitajo predvsem to, da zadnje čase zelene mizice nekoliko preveč zanemarjajo.

BETI - LITIJA 5:4

Ekipa Litije, tretja na prvenstveni lestvici, je doživela v petek neprijetno presenečenje. Metličani so namreč z dobro igro zbrali pet zmag in presenetljivo premagali favorite. Po dve zmagi sta dosegla Uhl in D. Pezelj, točko pa je osvojil tudi Hauptman.

BELA KRAJINA - TRIGLAV 2:1 (0:1)

Črnomaljšani so v tekmi za pokal maršala Tita presenetili vse, saj so premagali močno vrsto kranjskega Triglava. O tekmi - gledalo jo je okoli 500 gledalcev - lahko zapišemo le to, da je bila dokaj groba in da pomeni v letošnjem letu, ko slavi belokranjski nogomet 45-letnico obstoja, največji uspeh NK Bela krajina. Zadetka sta dosegla Jankovič in Švajger, tekmo je v odil Novomeščan Slobodan Novakovič, začetni udarec pa je pripadel ustanovitelju kluba Darretu Kramariču.

Odbojka: še naprej v vrhu

Novomeški odbojkarski vrsti sta v prvi slovenski ligi kljub porazoma še v zgornjem delu lestvice

12. kolo slovenskega odbojkarskega prvenstva je prineslo novomeškima ekipama poraz. Moška vrsta je gostovala pri mežiški ekipi, Krkine igralke pa so imele v gosteh Mariborčanke in izgubljeno srečanje skoraj dobile. Novomeščani so po dvanajstih srečanjih z devetimi zmagami na odličnem četrtem mestu, prav tako Krkine igralke, ki so zmagale sedemkrat.

MEŽICA - NOVO MESTO 3:1 (6, -11, 3, 10)

Rezultat zadnjega srečanja v slovenski odbojkarski ligi kaže na lahko zmago domačinov, toda Novomeščani so z dobro igro pošteno namučili Mežico. Okoli 130 gledalcev je na Prevaljah videlo dokaj dobro tekmo.

Novo mesto: Vernig, Železnik, I. Babnik, Cotič, Medle, L. Babnik, Goleš in Graberski.

SEVNICA: BLAS ZMAGAL

Sevniški šahovski klub „Milan Majcen“ je pred kratkim pripravil redno klubsko hitropotezno prvenstvo, na katerem je nastopilo kar 20 šahistov. Boj za prvo mesto je potekal med Šoperjem, Rudijem Blasom in Hočevarjem, ob koncu pa je slavil Blas, ki je zbral kar 17,5 točke. Slede: Šoper 13,5, Hočevar 13,5, Kolman 12,5, Vec 12, Janko Blas 12, Primožič 10,5 itd.

KRKA - MARIBOR 2:3 (-9, -11, 13, 11, -10)

Igralke prve postave novomeške Krke so začele prvenstveno srečanje zelo slabo in borbene Štajerke so povedle z 2:0. Ko je kazalo, da bodo gostje tekmo dobile brez težav, so se Novomeščanke razigrale in močno izenačen tretji set odločile v svojo korist. V odločilnem setu so domačinke pri rezultatu 10:10 pustile in gostje so tesno, a zasluženo zmagale.

Krka: Rajer, Pilič, Forte, Adamčič, Zevnik, Boh, Babnik, Gorjanc, Finc, Furlan, Potrč in Suša.

Atletski dvoboj Ljubljani

V 2. kolu pionirskega dvboja so bili gostje boljši - Srečanje si je ogledalo več kot 1000 učencev in učenk

Novomeški atletski delavci so sredi minulega tedna pripravili v novi športni dvorani atletski pionirski dvoboj med mestnima reprezentancama Ljubljane in Novega mesta, ki si ga je ogledalo več kot 1000 gledalcev, v glavnem pionirjev in pionirk.

Dvoboj je potegrel z nekaterimi dobrimi rezultati, omeniti pa moramo skok v višino, kjer je domačin Gačša s 185 cm postavil nov novomeški pionirski rekord.

Rezultati - pionirji: 40 m: Nagode (Ljubljana) 5,5, Bojanc (Novo mesto) 5,5; 300 m: 1. Tavčar (Lj) 36,0, 3. Hočevar (Nm) 37,3; 600 m: 1. Sojer (Lj) 1:32,2, 2. Primc (Nm) 1:32,9; višina: 1. Gačša (Nm) 185.

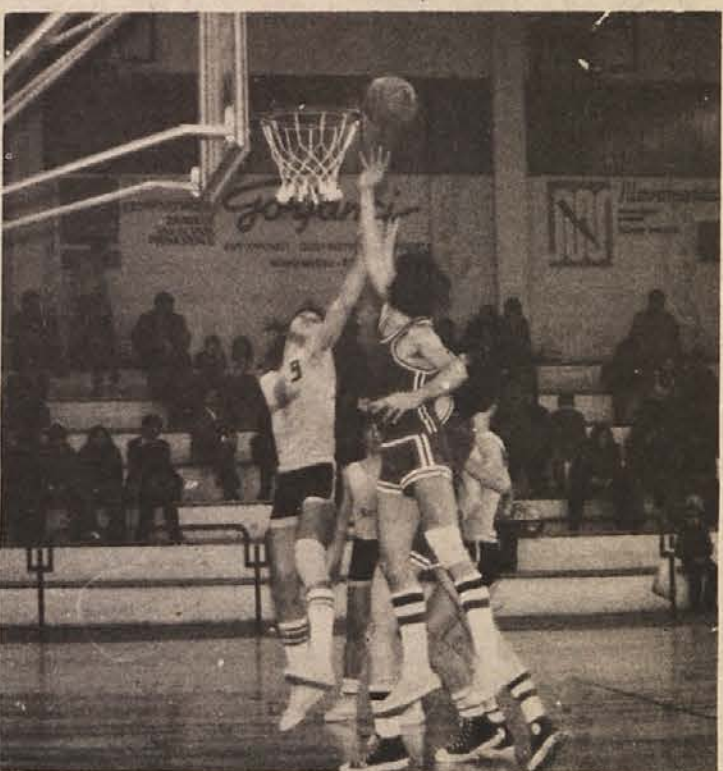
RIBNICA - V počastitev občinskega praznika so telesnovzgojni delavci pripravili vrsto tekmovalj. V kegljanju je zmagal ribniški Garnizon (4823); slede: Kočevje (4798), Riko (4582), Inles (4416). Najboljši posameznik je bil Radulovič z 899 podrtimi keglji (Garnizon). V hitropoteznem šahu je zmagal Golja (12 točk), slede Bavdek (10), Tanka (7), itd. V smučarskih skokih na 35-metrski skakalnici sta bila med mladinci najboljša Kožar (Ribnica, 30, 31) in Košmrj (Gora, 27, 28,5), pri članih pa Bojc (Riko, 34, 35) in Muc (Kočevje, 33,5, 32), medtem ko je najdlje poletel Pompe (Krško), in sicer 37 metrov. (M. G.)

V Novem mestu tudi Parlov!

Ni dolgo tega, kar je javila agencija Reuter iz Pariza, da je evropska boksarska unija (EBU) imenovala jugoslovanskega boksarja Parlova za uradnega izzivalca Italijana Domenica Adinolfija za naslov evropskega prvaka v polteški kategoriji.

EBU se je za ta nepredvideni korak odločila zavoljo tega, ker je Parlov do sedaj boksal (in zmagoval) v glavnem z manj znanimi in kvalitetnimi boksarji. Po srečanju z Italijanom pa se bo Puljčan Parlov pomeril še z Argentincem Victorjem Galindezom za naslov svetovnega prvaka, in sicer po inačici WBA.

Najbolj razveseljiva pa je vest, da bodo drevi ob 19. uri v novomeški športni dvorani (krstili so jo že najboljši jugoslovanski košarkarji, odbojkarji in rokometarji) postavili boksarski ring, uro kasneje pa se bo Dolenjecem predstavil tudi najboljši jugoslovanski boksal vseh časov in olimpijski zmagovalc Mate Parlov. Jugoslovanski profesionalc objublja, da bo drevisnjega nasprotnika na prvem uradnem treningu za srečanje z Adinolfijem, Bolgara Dimitrova, premagal v tretji rundi, obenem pa ne skromno trdi: „Zal mi je, ker Dolenjci ne boste videli več rund, kajti drevisnji nasprotnik bo na kolenuh, še preden se bo oglasil gong, ki bo označil konec tretje runde...“

Novomeški košarkarji so sredi minulega tedna imeli v gosteh vrstnike iz Ajdovščine in prvenstveno tekmo s Fructalom izgubili. Največ zaslug za zmago gostov imajo skoraj gotovo prav Novotekovski košarkarji, ki „ne morejo“ prenašati sodniških „napak“. Na sliki: prizor s tekme. (Foto: Janez Pezelj)

Po 9. kolu Beti v zlati sredini

Novotekovski košarkarji zaradi nedisciplinirane igre izgubili s Fructalom in po porazu z Ježico padli na zadnje mesto - Beti je na dobrem šestem mestu

Slovenski košarkarji so med prejšnjim tednom igrali osmo kolo, konec tedna pa so šli na igrišče v letošnji sezoni še devetič. V obeh kolid so Novomeščani prepustili točke nasprotnikom, Metličani pa so v devetem srečanju tesno premagali Branikovo vrsto. Z osmimi točkami je Beti v sredini lestvice, Novotekovski košarkarji pa so po zadnjem porazu z Ježico zdrsnili na dvanajsto, zadnje mesto.

NOVOTEKS - FRUCTAL 69:70 (38:34)

Srečanje s Fructalom (po 9. kolu košarkarji iz Ajdovščine vodijo) je dokazalo, da Novomeščani niso slaba ekipa, kot kaže trenutni vrstni red. Za zadnje mesto se imajo mladi igralci zahvaliti zgolj svoji neodgovorni igri. Če bi proti Ajdovcem v drugem polčasu igrali bolj premišljeno, nesebično in ne bi „tekmovali“ med seboj v slabih mestih s težkih položajev, bi bil rezultat prav gotovo drugačen. Predvsem pa se mora

VRHNIKA - BETI 99:92 (49:49)

Medtem ko so Metličani v osmem kolu pričakovali točki, so po izenačenem dvoboju v srečanju na Vrhniki

Rokomet: polovičen uspeh

V II. zvezni rokometni ligi so Sevničani zmagali in so trenutno šesti, Inles pa je po porazu sedmi

Prejšnji teden so oživila tudi rokometna igrišča. V drugi zvezni rokometni ligi so moštva igrala 12. kolo. Sevničani so v gosteh zmagali, Inles pa je moral v gosteh priznati premoč domačih igralcev.

SLOV. GRADEC - SEVNICA 22:26 (12:14)

V 12. kolu prvenstva v moški II. zvezni rokometni ligi so Sevničani gostovali. Medtem ko sta si bili ekipi v prvem polčasu izenačeni, so gostje v drugem delu srečanja igrali hitreje in povečali razliko, pred koncem tekme pa so Slovenjgračani z dobro igro razliko močno znižali, toda gostje so ob koncu zasluženo zmagali.

Sevnica: Možic, Krištofič, Ganc 4, Vertančnik, Dernač, Doblekar 5, Svažič 1, Koprivnik 2, Stojis, Novšak 4, Šumej 10 in Sirk.

VARTEKS - INLES 29:22 (12:11)

K odmoru sta ekipi odšli pri rezultatu 12:11 za domačo vrsto, kar je dajalo gostom upanje, da lahko v drugem polčasu kljub zdesetkano ekipi še pripravijo presenečenje. Tekma pa je bila odločna že kmalu po nadaljevanju srečanja, ko so domači s hitrimi protinapadi povedli s petimi zadetki in obdržali prednost do konca tekme.

Inles: Leibacher, Ponikvar 4, Ilc 1, Mikulin 7, Tanko, Šilc 6, Andoljšek 2, Ambrožič 1, Radič 1 in Kljun.

TRŽIČ - DOBOVA 19:17 (9:7)

V srečanju, polnem preobratov, so gostje zamudili lepo priložnost, da bi prišli do novih točk, skorajda zanesljivo pa je, da bi z nekoliko bolj umirjeno igro lahko izsilili vsaj neodločen rezultat.

Dobova: Škofca, Ostreljč 2, Šetinc, Deržič, Arh 5, Pogorelec, Dobrček 2, Bosina 7, Vašcer, Prosenec, Cavan 1 in Tomšec.

BREŽICE - JADRAN 17:19 (10:8)

K odmoru so odšli domačini še z dvema zadetkoma prednosti, v na-

BOREC - BREŽICE 10:13 (5:4)

Mlade Brežičanke so v minulem kolu pripravile prijetno presenečenje. Po prvem polčasu je kazalo, da bodo domače igralke zmagale, toda š hitro igro so Brežičanke najprej izenačile in ob koncu zasluženo zmagale.

Brežice: Hribernik, Balon 3, Bah 7, Dimič, Zakšek 2, Rožman 1, Vogrinc, Cetin, Barbič.

Prednost atletiki

Če bi na kratko ocenili 5. sejo (ponovljeno) novomeške skupščine telesnokulturne skupnosti, se ne bi smeli strinjati z mnenjem večine delegatov, da je bila zgolj mlatenje prazne slame, čeprav je kljub obsežnemu dnevnemu redu trajala odločno preveč - skoraj štiri ure. Zavoljo tega se je bati, vsaj tako trdijo delegati, da bodo naslednje skupščine nesklepčne.

Vsekakor pa moramo povedati, da je bila seja (že zato ker je bila skoraj dve uri sklepna) dokaj uspešna. Po poročilu predsednika izvršnega odbora TKS Borisa Gabriča o izpolnitvi programa skupnosti v minulem letu so delegati potrdili zaključni račun za 1975, predlogu finančnega načrta za letošnje leto pa so očitali pre malo bistvenih podatkov in zato so glasovanje za potrditev preložili za prihodnjo sejo. Nato so soglasno sprejeli sklep o višini prispevka za ured-

BETI - BRANIK 70:68 (38:29)

V boju z dobro Branikovo vrsto n „novomeškimi težkimi obroči“ so Metličani le zmagali, čeprav je v zadnjih minutah prvenstvenega srečanja kazalo, da se bo ponovila stara metliška napaka - hitra brezglava igra v trenutkih, ko morajo igralci zogo „umiriti“.

Beti: T. Vergot 2, Grašič 5, Kremesec 4, Z. Vergot 10, Lalič 6, Švinger 25, Jezerinac 6, Kamnikar 12.

JEŽICA - NOVOTEKS 73:64 (42:33)

V devetem kolu slovenskega košarkarskega dvoranskega prvenstva so Novomeščani gostovali na Ježici in po dokaj izenačeni igri tekmo izgubili. Ob koncu srečanja so bili domači košarkarji bolj zbrani in so majhno prednost predvsem zaradi večje izkušenosti spremenili v zmago.

KRKA - KOČEVJE 28:8

V prvenstveni tekmi ljubljanske cone rokometne lige je oslabljena vrsta novomeške Krke brez težav premagala Kočevje, v tekmi pa se je izkazala Hodnikova, ki je dosegla 13 zadetkov. Dobro je branila vratarka Golobova.

NOVO MESTO - KOČEVJE 30:26

V pomembni tekmi ljubljanske cone rokometne lige so se novomeški rokometarji pomerili s Kočevjem in v zanimivi tekmi premagali tekmece s štirimi zadetki prednosti.

ničitev programa telesnokulturne skupnosti za l. 1976 (od bruto osebnih dohodkov bodo občani prispevali v prvih treh mesecih po 0,50 odstotkov, od 1. aprila do konca leta pa 0,46), ko pa so razpravljali o predlogu nove telesnokulturne organiziranosti ter o razvrstitvah športnih panog, so dali vsi prednost atletiki, čeprav so mnogi povedali, da se zaradi novega sistema bojiijo za napredek športov, ki so jih uvrstili v drugo prioriteto (košarka, nogomet, odbojka, rokomet in smučanje).

Ob koncu je veliko pikrih padlo na račun nove dvorane. Medtem ko se ogrevamo za množičnost, zavoljo zaslojenih cen „množica“ v novo športno dvorano ne more priti. Podobno so delegati kritizirali zimski bazen na Grmu, ki je bil zgrajen s samoprispevkom, pa je že dalj časa zaprt.

J. PEZELJ

V povratnem srečanju atletskih pionirskih mestnih reprezentanc Ljubljane in Novega mesta so bili gostje Ljubljanci nekoliko boljši. Na kvalitetni prireditvi so naši atletski upi dosegli nekaj dobrih rezultatov, Novomeščan Gačša (na sliki) pa je preskočil 185 cm, postavil nov novomeški pionirski rekord in osvojil prvo mesto. (Foto: J. Pezelj)

KAJ, KJE, KDO?

Konec tedna se obeta pestra rokometna nedelja: v II. zvezni rokometni ligi bodo Sevničani doma premagali Piran, Inles pa bo poskušal odpraviti dobro Industromontažo. Brežičani pojdejo k odlični Jelovici, Dobova pa gosti Minervo. Brežičanke se bodo doma pomerile s Kamnikom in prav gotovo se bodo gostjam maščevale za jesenski poraz.

Tudi za ljubitelje odbojke se obeta mikavna športna nedelja. Novomeščani bodo imeli v gosteh močno ekipo Polskave, (igrali bodo v novi športni dvorani, tekma pa se bo pričela ob 18. uri.)

Krkine igralke gredo v goste k Ljubljani. V slovenski košarkarski ligi gre novomeški Novoteks gostovat k Braniku, Beti pa bo poskušala v Novem mestu premagati močno vrsto Trnova.

Menstruacija in zanositev

Pri spolno zreli ženi dozori vsak mesec po eno jajčece v jajčniku. Redkokdaj dozori dve ali celo več. Jajčevodne resice poiščejo in vsrkajo jajčece v cevčico jajcevodca, ki ga transportira v maternično votlino. Če ne pride do srečanja s semeničico, torej do oploditve, potem jajčece propade, pri ženi pa nastane menstruacija: izloči se nekaj krvi in odlučijo se tudi vsa sluznica v maternični votlini. Ta sluznica plava v krpicah v menstrualni krvi. Včasih pa se sluznica v celoti naenkrat izloči in žena jo opazi na predlogi kot kos prekrvavljene tkanine trikotne oblike. Ta pojav je vedno spremljan z bolečinami v križu in spodnjem delu trebuha. Običajno traja krvavitve dva do sedem dni.

Če pa se jajčna celica sreča s semeničico, in to navadno v zunanjih, stranski polovici jajcevodca, ter semeničica prodrvanjo, je to začetek novega živnega bitja.

Tako, kot je jajčece ženska spolna celica, je semeničica moška spolna celica. Semeničice se v milijonskih količinah izločijo v semenski tekočini. Sestavljene so iz glavnice, vratu in repka ter se živahno usmerjeno gibljejo, kar lahko lepo vidimo pod mikroskopom.

Tako kot jajčece vsebuje tudi semeničica polovično število kromosomov, dednih zanosov. Velika razlika pa je pri semeničicah v tem, da ima semeničica kromosom, ki odloča, ali se bo razvila deklica ali deček. Semeničice, ki imajo dedno zasnovano, odločujočo za deklico, imajo debelejšo glavnico in se počasneje gibljejo. Semeničice, ki nosijo moško dedno zasnovano, so urneje in lažje. Zaradi tega je zelo verjetna domneva, da bo z napredkom znanosti na tem področju mogoče določiti po želji tudi spol otroka. Večja medicinska srečanja se že vrsto let ukvarjajo z umetnimi oploditvami pri raznih obolenjih in kjer zakonca to posebej želi. Tako bo pri umetnih oploditvah mogoče ločiti semeničice z žensko spolno zasnovano od semeničic z moško spolno zasnovano.

Obstaja pa še druga domneva, da v času ovulacije, torej na sredini med dvema menstruacijama, ko je največja možnost za zanositev, prej pride do spočetja dečka kot pa deklice, ker je tedaj sluz v materničnem ustju najbolj propustna in hitre semeničice prispejo prej na jajčeca.

(Se nadaljuje!)

PO SVETU OKOLI

DOLGČAS PA TAK! – Pred dnevi je na tiskovni konferenci, katere se je udeležilo le nekaj zaspanih newyorških novinarjev, predstavnik za tisk Richard Burtona izjavil, da sta s znamenita in razpita igralca Elizabeth in Richard odločila za drugo dokončno ločitev. Pač njuna stvar, mi pa občudujemo, da bralcev z njo ne bomo več – dolgočasili!

HOČEJO IZ KOŽE – Francoska ministrica za ženska vprašanja Francoise Giroud je razločila podatke iz neke ankete, ki je pokazala, da bi celo osemnajst odstotkov Francozov želelo biti – moškega spola! Ministrica razlaga, da je temu vzrok še zmeraj dokaj zastavljeni položaj francoskih žena v primeri z moškimi. Zdi se nam, da ni ministrica uganila nič novega!

HUMANA GLASBA – Ne zgodi se pogosto, da bi v Sovjetski zvezi gostovala kakšna zahodna dolgolasa glasbena skupina. Zato preseneča, da je nastop skupine „Roy Clark Country Rock“ v Moskvi omenila celo Pravda. Nepodpisani kritik je zapisal, da se glasba omenjene skupine „zelo razlikuje od glasbe, ki jo izvajajo vulgarni idoli Zahoda“, saj country rock glasba povzdiguje humano idejo o zmagi dobrega nad zlom in „nakazuje možnosti za življenje ljudi pod svobodnim nebom“.

„MUU-MUUU!“ – Združene države Amerike je osvojila pijača „muu-muuu“. Če boste na glas prebrali ime pijače, ne bodite začuden, ako se vam bo zadelo, da oponašate – kravo! Pijačo sestavljajo mleko, sok in viski, vsebuje pa kar 25 odst. alkohola. Ravno prav, da bodo Američani lahko nazdravili svoji deželi ob njeni dvestoletnici!

STRELA JASNA! – Znano je, da strela ne udari dvakrat zapored v isto stvar, toda v „Guinnessovi knjigi svetovnih rekordov“, ki bo kmalu izšla tudi v srbohrvaškem jeziku, je zapisano, da v ZDA živi mož, ki ga je strela zadela kar petkrat. Žnan je tudi primer iz stare Jugoslavije, ko je neki kmetič iz Bosne strela ubila štiri moške zapored. Ali se je poročila še petič in prosila „onega zgoraj“, naj strela ukroti, se ne ve!

TO NEDELJO so pionirji novomske gimnazije imeli v gosteh Staneta Finka, ki je z njimi igral simulatanko. Udeležba pionirjev sicer ni bila najboljša, zato pa je bil odpor tistih, ki so igrali, toliko večji.

SVOJ negativen odnos do družbe je župnik Verderber še bolj pokazal lani v dveh pridgih v cerkvi na Sinjem vrhu. Tam je pridigal o razpadu Jeruzalema in o usodi judovskega naroda, pri čemer je dvomno dejal, da se prav lahko zgodi, da bo tudi kakšna evropska država izginila z zemeljske oble. Govoril je namreč o zgodovini krščanstva in pri tem primerjal vso stvar z našimi domačimi razmerami, tako da so verniki razumeli, da meri s svojimi izjavami na propad naše države.
(IZ DOLENJSKEGA LISTA 30. marca 1956)

Dolenjski list pred 20 leti

V zastalih vodah časa

KULTURA mora dobiti med našimi dolenjskimi ljudmi ugled. Tudi takrat, kadar se jim posreduje v veselji, zabavnih oblik. S prizanesljivim pouščanjem ali celo poučkom kvantitete bomo še dolgo plavalci v zastalih vodah časa, ki je z vso svojo drugo navlako večnoma že odplaval. Sodobna tehnika, razvoj v industriji, splošni ekonomiki, je že zbudil našemu preprostem človeku ugled do sebe, spoštovanje. Kultura na deželi ne sme zastati. Čim več kvalitete dela v društvu, in seveda čim večkrat! – bodi vodilo za društva sama in za vse, ki kulturno dejavnost podpirajo.

ZNANA je ljudska modrost, da ljudem pri delu čas mnogo hitreje teče kakor v brezdelju. To ste morda že sami čutili. Toda kljub temu smo se začudeno pogledali, ko smo praznovali desetletnico svobode. Kdaj so šla leta mimo? In res: morda niso ljudem pri delu v naši zgodovini leta še nikoli tako hitro tekla, kot zadnjih deset let. Toda nobeno desetletje v naši preteklosti ni toliko ustvarilo, kakor zadnje; mladina pri nas še nikoli doslej ni s takim navdušenjem in ljubeznijo gradila svojo bodočnost.

TO NEDELJO so pionirji novomske gimnazije imeli v gosteh Staneta Finka, ki je z njimi igral simulatanko. Udeležba pionirjev sicer ni bila najboljša, zato pa je bil odpor tistih, ki so igrali, toliko večji.

SVOJ negativen odnos do družbe je župnik Verderber še bolj pokazal lani v dveh pridgih v cerkvi na Sinjem vrhu. Tam je pridigal o razpadu Jeruzalema in o usodi judovskega naroda, pri čemer je dvomno dejal, da se prav lahko zgodi, da bo tudi kakšna evropska država izginila z zemeljske oble. Govoril je namreč o zgodovini krščanstva in pri tem primerjal vso stvar z našimi domačimi razmerami, tako da so verniki razumeli, da meri s svojimi izjavami na propad naše države.
(IZ DOLENJSKEGA LISTA 30. marca 1956)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske novice.

Za vince, obleko in neumnosti

(K m e t), delaj raje pridno doma, nego da bi hodil v Ameriko trpet pri trdem delu. Tamo marsikdo težko zasluži denar; pošilja ga ženi domu; ali ta ga veselo zapravlja za vince, obleko in druge neumnosti; odvadi se dela – ni za nobeno rabo. Ali ni taciha na Dolenjskem dovolj? Neki kmetje so tudi tako nes pametni, da si hočejo pomoči s tihotapstvom (švercanjem). Začeli so ta posel zadnji čas posebno s svinjami, katere je prepovedano spravljati iz Hrvaškega na Kranjsko. Zandarij pazijo na tako trženje. Bodite vendar pametni, ne postopajte se v nevarnost in nesrečo! Vsakdo naj ostane pri svojem opravilu – kmet pri pridnem delu. Trda je istinito dandanes za kmeta, ali pridno delo in stanovitven tud vendar le nekaj opravi.

(L e t o š n j a) zgodnja pomlad je omogočila, da se je jelo v Novem mestu prav zgodaj zidati. V mestnem poslojju, ki je namenjeno za davkarjone in druge urade, se je zgodilo vse toliko, da se je kar čuditi. Tudi drugod se za-

(IZ DOLENJSKIH NOVIC 1. aprila 1896)

Človek vpliva na podnebje

Z naraščanjem porabe energije se spreminja tudi podnebje.

Meteorološki inštitut pri univerzi v Stockholmu je objavil zanimivo študijo z naslovom „Energija in klima“, v kateri je ugotavljal delovanje proizvedene in porabljene energije na podnebje.

V študiji je raziskano to delovanje za 110 let nazaj. Ugotovljeno je, da je bila v Stockholmu v 30-tih letih tega stoletja povprečna letna temperatura za 1 stopinjo višja kot v 80-tih letih 19. stoletja. V istem času se je srednja januarska temperatura povečala kar za 2,5 stopinje Celzija.

Izračunali so, da lahko že zračenje energije v količini 10 W na m2 spreminja lokalno podnebje. Vprašanje je, kako se bo torej podnebje spreminjalo v prihodnjih desetletjih, če bo poraba energije naraščala tako kot doslej. Če se bo večala za 5 odstotkov na leto, bodo ljudje čez 50 let porabili 10-krat toliko energije kot danes; tolikšna količina pa bo lahko že delno spremenila podnebje.

Kot drug primer spreminjanja krajevnega podnebja je v študiji navedena povečana oblačnost in pogostejša megla ter s tem povezana ohladiitev ob švedskih rekah, kjer stojijo mnoge hidrocentrale. S podatki je dokazano, da se oblačnost povečuje inle tudi sam, kjer jih pred desetletji sploh še ni bilo.

Študija opozarja na spremembe, ki utegnejo imeti neugodne posledice. Zlasti stalno naraščajoča poraba fosilnih goriv (nafta) lahko bistveno vpliva na podnebje v nekaterih predelih sveta. S tem dejstvom je treba računati, opozarjajo švedski raziskovalci.

KRAPANOV KOTICEK KRAPANOV KOTICEK

Vsepovsod je slišati novice o športu doma in po svetu. Ker še nisem za staro šaro, bi se rad s kom pomeril, zato sem se odpravil v Mišji dol, da povprašam ljudi, kako je s to rečjo.

„Saj nimamo športa,“ so mi zatrjevali v krcmi, „Je čaše dvigamo in si nazdravljamo. Na koncu se pa stepemo, vendar tudi tepeži ni več toliko kot nekdat.“

„Imate človeka, ki je odgovoren za šport, ka-li?“ jih vprašam.

Kruh „žre“ kile

Močnejše in močnejši! Debeleške in debeluharji! Nekaj za vas!

Dr. Olaf Myckelsen, profesor na michiganski univerzi je po daljših preizkusih dognal, da se z večjimi količinami kruha – manjša telesna teža! Preizkušeni „zajčki“ so bili študente, ki so se hranili v restavraciji univerzitetnega zdravstvenega centra. Osem študentov je jedlo trikrat na dan bel dietni kruh, osem pa navadnega. Domala vsi študenti so se kmalu začeli pritoževati nad obilno hrano, po osmih tednih pa je tehtnica pokazala, da so prvi shujšali poprečno za 8,5 kilograma, drugi pa za 5,4 kilograma.

Vsa skrivnost je v tem, da so študenti jedli veliko kruha pred obroki. Kruh jih je zasitil, zato so pojedli manj druge hrane in – shujšali! Poizkusi so pokazali, da kruh ne vpliva zgolj na hujšanje, ampak preprečuje tudi zaprtost, ki tare veliko ljudi; kruh pa je hkrati celo urejevalec ustajene telesne teže po hujšanju.

Prof. dr. Emanuel Chelaskin iz Alabame trdi, da je za hujšanje še posebno dober dietni kruh, ki vsebuje veliko celuloze in manj kalorij. Z dietnim kruhom pride v telo precej grobih snovi, kar vpliva na krajši čas prebave in hitrejšo potešitev lakote. Nov način hujšanja priporočata tudi prof. patologije dr. Hans Kaunitz iz Columbie, ki je opozoval nad sto debelih ljudi, ki so začeli jesti veliko kruha in v kratkem času shujšali. Neki stopetdesetkileki debeluh pri je v letu dni shujšal kar za 81 kilogramov. Dietni kruh, ki ga uporabljajo tudi količina holesterola v krvi, ki je precejšnja nadloga debeluhov.

Ce res držijo ugotovitve učenjakov iz daljnih ZDA, potlej bodo pred novomeško pekarijo še – daljše vrste!

Kruha in iger!

Tedaj povzamem besedo: „Torej so bili tako nehvaležni kot gosposka na Dunaju, ki je zviška gledala na nas kmete in rokodelce, sami cesarici pa je lipa pomenila več kot tisti, ki ji je rešil življenje pred krovločnim Brdavsom. Kaj meniš, koliko bi dobil, če ga ne bi premagal? Nič. Pravzaprav se manj kot nič, ker bi mi odrobil glavo. Vidiš, tako je bilo z gosposko.“ Se v turskih časih so jim morali dajati desetino, delati tlako in varno zavetje, da so bili na varnem. Ko so pridivali Turki, so se morali pa sami goloroki boriti za življenje in imetje.“

„Ne govori mi tega,“ mi zamahnil z roko, „tudi danes bi tako počeli, če ne bi imeli delavci in delegati tako močno besede, zato dajemo vedno več novcev za množičnost in rekreacijo. Kruh in igre naj uživa tisti, ki si je to zaslužil.“

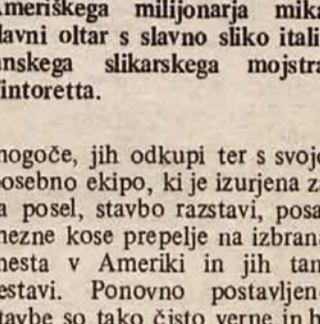
MARTIN KRAPAN

Reševanje prejšnje krizanke

Nekateri med milijonarji so zelo nenavadni ljudje. Od obilice denarja in nedela jim koleščki v glavi „zbežajo“ in ukvarjajo se z rečmi, ki bi za navadnega človeka ne sodile v okvir zdrave pameti; milijonarjem pa je seveda odpuščeno, saj ljudje z veliko denarja ne morejo biti neumni, kot pravi ljudska modrost.

Tako smo nedolgo tega zvedeli, da se ameriški milijonar Billy Believer močno zanima za kapiteljsko cerkev v Novem mestu. Poslal je ponudbo, da bi celotno stavbo odkupil za nekaj milijonov dolarjev in jo po kosih odpeljal v Ameriko.

Believer je znan, po tem, da potuje po Evropi in si ogleduje stare, zanimive zgradbe. Če je le

mogóče, jih odkupi ter s svojo posebno ekipo, ki je izurjena za ta posel, stavbo razstaviti, posamezne kose prepelje na izbrana mesta v Ameriki in jih tam sestavi. Ponovno postavljene stavbe so tako čisto verne in bi jih ne mogli imeti za ponaredek.

Believer je tako odkupil in prepeljal več kot deset gradov iz Škotske in doline Rena, dve renesančni cerkvi iz Italije, en budistični tempelj iz Tibeta in dvesto metrov dolg odsek kitajskega zidu. Za kapiteljsko cerkev se milijonar Believer zanima predvsem zato, ker je cerkev znamenita zaradi Tintorettove slike v glavnem oltarju in zaradi svoje nenavadne oblike; cerkev je namreč v podolžni osi prelomljena.

Miki Muster Janez Trnovc

Takole je videti del rastlinjaka v Kewu, kjer grusonov ježkar, alojasta juha, agave in razni stebričarji rastejo v poustvarjenem naravnem okolju.

Pri mestu La Quiaco so zapustili republiko Argentino in zavozili na ozemlje republike Bolivije. Tu se je pokrajina, ki se je že prej spreminjala, močno spremenila. Iz tropičnih in poltropičnih krajev so prispeli v visokogorski svet Kordiljerov. Na levi strani so nad jezrom Poopo zagledali vrh 6520 metrov visoke gore Sajamá. Po redkih vascah so bivali le revni Indijanci.

Botanični vrt – rastlinska „univerza“

Med angleškimi botaničnimi vrtovi je najbolj znamenit Kew pri Londonu

Pomlad je v deželi! Noči so še hladne, vse živo, kar leze in gre, pa si nabira toploto v kosti v zgodnjih popoldanskih urah, ko ima sonce že dokajšnjo moč. In kaj je bolj prijetnega kot da grabljami ali lopato šariti na vrto, kjer se prebujajo cvetice in prst kliče po semenu!

Sploh nimamo namere peti hvalne pomladi, ptičam, rožam, tudi vrtničarjem ne; s skopimi besedami hočemo orisati značilne angleške botanične vrtove, ki z rast-

linjskimi nasadi in s pravicami zbirkami gojenih rastlin domala nimajo para po svetu. Prav zdaj pa jih urejuje na tisoče vrtnarjev. Angličani dajo veliko na obliko nasadov, ki skrivajo celo bogastvo rastlinja. Celo prenekatero novo vrsto rastlin je moč najti, saj je podnebje ugodno, v Angležih pa stoletna botanična in vrtnarska žilica.

Angleški botanični vrtovi so kar cele razstavne zbirke rastlin; preveč jih je, da bi jih lahko vsaj našli, zato naj omenimo le Krajični botanični vrt Kew pri Londonu, ki je med vsemi najbolj slovit pa tudi največji, saj meri 100 hektarov.

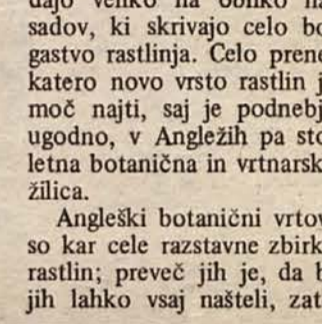
Kew je začela delati okoli leta 1759 waleška princesa. V dveh stoletjih se je razvil v arhitektonsko zaokroženo celoto z rastlinami bogatih nasadov in rastlinjakov, ki so vsem na ogled. Ob gojenju okoli 30.000 rastlin v naravnem okolju, ki ga je moč dosegati s pomočjo sodobne tehnike, je osnovna naloga vrta natančno določanje in raziskovanje živih in neživih rastlin in rastlinskega materiala. Kew je hkrati tudi vrt za razširjanje okrasnih in gospodarskih rastlin.

Kew je znan širom po svetu tudi po svoji triletni vrtnarski šoli, v kateri imajo študenti položaj uslužbencev ministrstva. Teoretični del njihovega šolanja poteka v sodobno opremljenih predavalnicah in laboratorijih, praktični pa na nešteth nasadih Kewa. Če omenimo še to, da premore Krajični botanični vrt še herbarij s skoraj 7 milijoni pol herbariziranih rastlin ter da je v botanični knjižnici nad sto tisoč zvezkov, potlej lahko rečemo, da je Kew pravcata botanična „univerza“.

ZA OČETOM

Po večdnevni naporni vožnji v živinskih vozech so nazadnje prispeli vsi izmučeni v glavno mesto Bolivije La Paz, ležeče 3669 metrov visoko v Kordiljerih. Po enodnevnem odmoru jih je zastopnik družbe odpeljal z železnice dalje mimo jezera Titicaca, ki je najvišje ležeče na svetu. Agent jim je dovolil, da so si ogledali ob njem tisočletja stare razvaline nekdanjega indijanskega mesta.

Pri mestu La Quiaco so zapustili republiko Argentino in zavozili na ozemlje republike Bolivije. Tu se je pokrajina, ki se je že prej spreminjala, močno spremenila. Iz tropičnih in poltropičnih krajev so prispeli v visokogorski svet Kordiljerov. Na levi strani so nad jezrom Poopo zagledali vrh 6520 metrov visoke gore Sajamá. Po redkih vascah so bivali le revni Indijanci.

Po večdnevni naporni vožnji v živinskih vozech so nazadnje prispeli vsi izmučeni v glavno mesto Bolivije La Paz, ležeče 3669 metrov visoko v Kordiljerih. Po enodnevnem odmoru jih je zastopnik družbe odpeljal z železnice dalje mimo jezera Titicaca, ki je najvišje ležeče na svetu. Agent jim je dovolil, da so si ogledali ob njem tisočletja stare razvaline nekdanjega indijanskega mesta.

Kajpak politika ni ugibanje in še manj kopičenje retoričnih vprašanj. Je povsem drugo, tega pa se dobro zaveda tako sedanji monarh z vladajočimi krogi vred, kot španska ljudstvo. Odgovor na vprašanje, kaj bo s Španijo in španskim ljudstvom po Francu, bo prišel iz Španije.

Zanesljiva je samo napoved, da bo frankizem s svojo mračno ideologijo pokopkan, ko bodo to dovolile razmere. Poročila, ki prihajajo od novega leta iz Španije, nas prepričujejo o tem, da se „nekaj“ že dogaja in da je mit o trajnosti frankizma dejansko že začet. Demokratične sile so se zganile, delavska zavest se prebuja, komunistična partija prvič po dolgih letih naglas razmišlja in kuje načrte za jutrišnjo Španijo.

D L	DENARNA NAKAZNICA	PREHOD	M.IME	D L	DALM. M.IME	NAS. PRED. SEDNIK	DRAG. KAMEN	STARA UT. MERA	PRITOK VOLGE
ZARDEC			STOJALO						
BOG VETROV			CRHOK KONAVE						
KNOVOST			VRSTA KESTVE						
KOSITER	UGOVOR	BRZICA	LJUBEZ. POSNUSTV				STEZA DIVJAČINE	SOL VINSKE MISLINE	
			JAP OTOK				ZDRŽNOST		
			ISKALA NELSEY				ALY ENFWE		
POPUST			TISK SITO				AZ ZE ZELA		
PEVEC JONES		SLAB SADEZ	VRSTA PLES EM				ČUFAR TONE		
PLUG		REKA PELO PONEZU				GR. DE ZELA			
ETIOP. NOVEC		CELOVSKI KLUB				GROZA			
UP		Ž.IME				ST. GR. PESNIK			

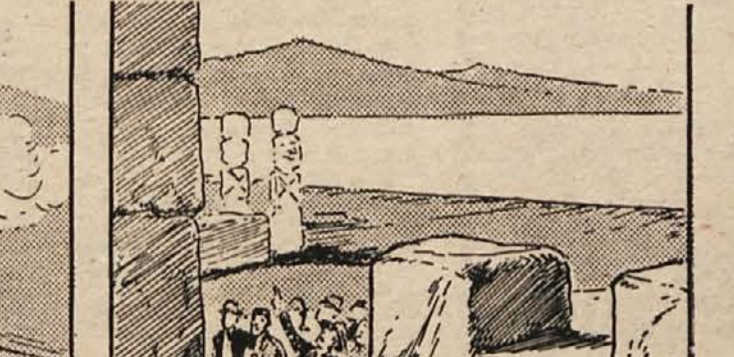
Z baloni nad Ameriko

Čeprav so se Američani dolgo hvallili, da v 2. svetovni vojni niso na svojem kontinentu utrpeli nobenega bombnega napada, je le prišla na dan vojaška skrivnost: od novembra 1944 do aprila 1945 je na ozemlje ZDA padlo približno 280 japonskih bomb. V tistem času, ko so Japonci s papirnatiimi baloni poslali nad ZDA 9.000 bomb in je nekaj teh eksplodiralo v državah Oregon, Wyoming, Montana in v celo tako oddaljeni, kot je Iowa, je vesti o bombnih napadih cenzura uspešno povsem blokirala. Šele nekaj let po vojni in po zmagi nad Japonci je stvar prišla na dan.

Z letošnjo razstavo v Iowi, na kateri so razstavili ostanke teh bomb in balonov, se je podoba japonskega skrivnega bombardiranja povsem razjasnila. Japonci so bombe z baloni poslali v različni tok, ki s Pacifika vleče nad ameriški kontinent, da bi tako povzročile vrsto požarov in paniko med Američani. Toda bilo ni ne požarov ne panike, ker je tisk protestovalno cenzuriral vesti o bombah.

Edine znane žrtve teh bomb so iz države Oregon. Mati in pet otrok si je maja 1945 ogledovalo nenavadni balon, ki se je spuščal na tla. Stekli so h kraju, kamor je padel, in postali žrtve eksplozije.

Nevarnost pa ni povsem minila. Se danes je nekaj teh bomb po gozdovih neeksploziranih.

„Reuter, AFP – 23. novembra 1975: Pokojnega diktatorja Franca Franco so danes pokopali v Dolini padlih blizu Madrida. Njegov naslednik, 37-letni princ Juan Carlos Bourbonški, je večraj na skupni seji kortesa in kronskega sveta prisegel kot novi kralj Španije. Juan Carlos je vnuk zadnjega španskega kralja Alfonso XIII., ki so ga spravili s prestola pred 44 leti.“

S Franciscom Francom je odšel zadnji od četrterice fašističnih diktatorjev v Evropi. Hitler in Mussolini sta končala poražena v drugi svetovni vojni, ki sta jo sama zanjela. Franco je samo za nekaj let preživel Salazarja, diktatorja Portugalske.

„NO PASARAN!“

„CAUDILLO“ UGAŠA

Jesen 1975 so v Madridu objavili, da je generala Franca srčna kap, vendar je upati, da bo „caudillo“ kmalu okrevale. Iz novice, ki je bila dodana temu sporočilu, je bilo razbrati, da bo moral Franco vsaj začasno odložiti dolžnosti poglavarja države, če bo sploh preživel. Princ Juan Carlos, ki ga je „caudillo“ že prej določil za svojega naslednika, je pitihno računal, da bo lahko vsaj za nekaj časa „preizkusil“ žezlo.

Zdravje trinosemdesetletnega Franca Franco pa je bilo v resnici slabše, kot so objavljali v javnosti. Staremu generalu so za srecem odpovedale še ledvice, tako da so ga le še umetno ohranjali pri življenju. V Madridu so poklicali okoli trideset najboljših specialistov, da bi Francu pomagali in mu rešili življenje, vendar tudi to ni pomagalo. „El caudillo“, ki se je svoje dni primerjal s firerjem in ducejem, po njunem zgledu tudi v „svoji“ Španiji utrdil fašizem in bil diktator skoraj štiri desetletja, je zdaj zares ugašal.

O zadnjih dneh Franca Franco, razmerah v Španiji in Madridu ter prizadevanju „caudillovih“ pristavev, da tudi po smrti ohranijo kontinuiteto, so časopisne agencije poročale takole: „Reuter, AFP – 26. oktobra 1975: Po poročilih iz Madrida za Franca ni več upanja. Življenje 83-letnega „caudilla“, ki je štirideset let držal Španijo z železno pestjo, ugaša v ozračju maziljene skrivnosti, dvorskih spletk in zakulisnega boja za oblast – v ozračju, ki je prav tako daleč od našega časa, kot je bil Franco sam. Predzadnji zdravniški bilten govori o „pocasnem, a progresivnem poslabšanju stanja“, kar pomeni nespremenjeno agonijo. Politični krogi (in ne zdravniki) so spustili v madridski eter novice, da bi šel Franco rad k maši in prejel obhajilo, že pred tem pa so ga dali v sveto olje.“

„Tanjug – 30. oktobra 1975: Predsednik španske vlade Carlos Arias Navarro je nocoj obvestil glane kortesa (španskega parlamenta, op. p.), da je zaradi težkega zdravstvenega stanja generala Franca šef španske države začasno postal princ Juan Carlos“. Sklep o začasnem prenosu oblasti na Juana Carlosa so sprejeli, da bi odpravili stanje „ustavne in političnega vakuum“, nastalega po prvi srčni kap, ki je generala Franca spravila na smrtno posteljo.“

„Reuter – 14. novembra 1975: Srce 83-letnega španskega diktatorja je danes nehale utripati, toda z metodami sodobne medicine so ga spet pognali v tek. Franco je sicer preživel „mirno noč“, čeprav je njegovo stanje iz dneva v dan slabše.“

FRANCO JE MRTEV

„UPI – 20. novembra 1975: Španski diktator Francisco Franco je umrl zgodaj v noči v madridski bolnišnici „La Paz“. Truplo so prepeljali v rezidenco Pardo pri Madridu, pokopali pa ga bodo v Dolini padlih, nedaleč od mesta. Oblast v državi je začasno prevzel triletni regentski svet, že v soboto pa bo princ Juan Carlos zaprisegel kot španski kralj.“

„UPI – 21. novembra 1975: Krsto s smrtnimi ostanke diktatorja Franca so prepeljali v kraljevsko palačo v Madridu, kjer

POTA IN STRAŠNOST

Dežurni poročajo

KJE JE OKOVJE? – 24. marca so Luzarjevi na Potovem vrhu ugotovili, da jim je nekdo ponoči ukradel železno okovje z vprežnega voza. Tako so oškodovani za 2.000 dinarjev.

BARAKA JE ZGORELA – 25. marca so delavci Gozdnega obrata Črnomelj ugotovili, da je zgorela baraka v Bukovju. Leseno barako so uporabljali gozdni delavci za spravilo orodja in je bila v začetku februarja še nepoškodovana. Kako je prišlo do požara, zaenkrat še ni znano, pač pa cenijo škodo na 10.000 dinarjev.

VLOM V AVTO – V noči na 27. marec je nekdo nasilno odprl fička, last Andreja Živiča iz Drenovca. Avto je stal ob cesti Klanjec-Bizeljsko, iz njega pa je izginil radio in nekaj delov, da je lastnik oškodovan za 2.000 dinarjev.

PONOČI V TRGOVINO – V noči na 28. marec je nekdo vlomil v trgovino „Dobova“, last podjetja Posavje. Skozi razbito steklo na vratih je tat prišel v lokal, kjer pa si je po prvih ugotovitvah nabral samo nekaj konzerv in pijač.

DOMA OKRADEN – Meho Mušič iz Novoga mesta je prijavil, da mu je nekdo v zadnjih dneh odnesel iz stanovanja poročna prstana, pleteno jopo, čevlje ter potni list. Oškodovan je za 3.940 din.

DENAR DOBIL NOGE – Dragani Mitrovič, delavki IMV, je nekdo med delom ukradel iz torbice 1.700 dinarjev. To se je zgodilo 19. marca malo pred 14. uro.

NA TUJEM SEKAL – Antonija Gazvoda iz Bircne vasi je ugotovila, da ji je nekdo v gozdu posekal 5 hrastovih dreves in jo oškodoval za 800 dinarjev. Gozdni tat je bil na delu med 10. in 20. marcem.

NAŠLI SO KOLO – 26. marca so pri motelu Otočec našli kolo z motorjem modre barve. Kolo znamke TOMOS, št. motorja 725188, je imelo na prtljajniku tudi čelado. Kolic so shranili pri AMD na Otočcu.

NEKDO JE BIL V HIŠI – Frančiški Smrekar iz Bircne vasi je 27. ali 28. marca zmanjkalo 1.000 dinarjev. Kdo je lahko tiste dni prišel v njeno hišo, še ugotavljajo.

Bilo je prejšnji teden v Novem mestu, ko se je začela ustvarjati kolona vozil pri popoldanskem odhodu iz službe. Fičko je zadel v kombi. Prometna praska je povzročila samo za 6.000 din škode, vendar pa je bilo precej nevarnosti: „firbci“, zastoj v prometu itd. (Foto: R. Bačer)

Napaden s polno aktovko denarja

Pri pretepu pred gostilno v Gotni vasi je bil napaden davčni izterjevalec, med priverjam: pa se je sprožila pištola in zadela Martina Kosa

23. marca okrog 22.30 so se z dvorišča Župevčeve gostilne v Gotni vasi zaslišali strelji. Eden je ranjen ušel, en napadalec je bežal, eden obležal v krvi, eden pa je tiščal k sebi polno aktovko denarja. Kaj se je dogajalo pred tem in zakaj je prišlo do ravsa, še ugotavljajo.

Zaenkrat je znano, da sta 19-letni Martin Kos in 25-letni Franc Ogrinc, oba iz Črmošnjic, na dvorišču gostilne napadla 39-letnega Toneta Štiha in 44-letnega Staneta Pakarja, domaćina iz bližnje Jedinščice.

Začelo se je s fizičnim napadom in pretepom, v katerem sta bila Pakar in Štih poškodovana. Štihu je uspelo napadalcema uiti, Pakar, po poklicu davčni izterjevalec, pa je padel na tla. Aktovka se mu je strgala iz rok, v njej pa je bilo 4.000 dinarjev službenega denarja. Pakar je brž pobral aktovko in skušal zbežati, a se mu ni posrečilo. Kričal

je Črmošnjičanoma: „Pustita me!“ Ta dva se nista zmenila za klice, zato je izterjevalec, ki ima dovoljenje za nošenje orožja, potegnil pištolo in dvakrat ustrelil v zrak, da bi se napadalo ustrašilo. Tudi to ni pomagalo. Medtem sta se Črmošnjičana vnovič približala Pakarju in se ga lotila. Ogrinc ga je stiskal za vrat, Kos pa mu je hotel iztrgati pištolo. Pri tem se je orožje sprožilo in kroglja je zadela mladega Kosa v trebuh.

Takoj zatem je Ogrinc pobegnil, Kosa pa so odpeljali v bolnišnico. Preiskava bo natančneje osvetlila dogodek.

Podnevi je ukradel avtobus

Vratolomna vožnja z ukradenim volkswagenom in potem še z avtobusom se je končala za zamreženim oknom

Drzen ptiček mora biti 22-letni Rifet Bajrić, nezaposleni avto-električar iz Novoga Beograda. 17. novembra lani je drvel z ukradenim avtobusom proti Vel. Kladuši in milica ga je skušala ujeti z zaporo ceste.

Ta dan se je Bajrić mudil v Ljubljani. Izpred Litostroja je ukradel volkswagen, s katerim se je bil lastnik Jože Urankar pripeljal v službo. Več ravnanja z avtomobilsko elektriko, je samo vlomil skozi trikotno okence, potem je avto hitro spravil v pogon. Po magistrali jo je mahnil proti Zagrebu, vendar mu je že pri Dragi zmanjkalo bencina. Pustil je avto in se začel razgledovati, kje bi prišel do drugega vozila.

Glej ga, šmента, pred trgovino je stal prazen avtobus, s katerim IMV prevaža delavce. Bajrić si je tedaj zaželel solo vožnje z velikim vozilom, zato je tudi odprl z izvijačem, potem pa je okrog 14. ure s pomočjo stikalnih žic avto vžgal in se odpeljal.

Blizu Karlovca mu je začelo zmanjkovati bencina. Ustavil se je pri prvi črpalki, naročil gorivo, nič pa ni rekel, da nima s čim plačati. Dobil je za 30 din nafte, potem jo je

odkuril. Daleč ni prišel. Na črpalki Hena v Tušlovici mu je uslužbenec prav tako nasedel. Natočil mu je 99 litrov goriva, ko pa bi Bajrić moral plačati, je skočil v avtobus in odpeljal.

Ker je ta dan dobila milica več obvestil o izginulih avtomobilih in čudnem vozniku, so ga takoj začeli loviti. Blokiralni so cesto in pri Vel. Kladuši so Bajrića prijeli. Moral pa je vratolomno voziti, kajti na avtobusu je bilo več sledi trčenja.

Fant je takoj priznal, kaj je naredil, obenem pa se je čudno obnašal. Navajal je tudi, da se je zdravil v psihiatričnih bolnišnicah, zato so ga poslali vnovič na pregled. Sodni izvedenec pa je ugotovil, da je Bajrić prišteven in kazensko odgovoren. Novomeško občinsko sodišče je v senatu, ki mu je predsedovala Milojka Gutman, prisodilo obtoženca 1 leto in 3 mesece zapora. Sodba, izrečena te dni, še ni pravomočna.

Nož v trebuh

Pred novomeškim sodiščem nočni pretep v Sadinji vasi

Občinsko sodišče v Novem mestu je pred dnevi obsodilo Jožeta Brajdiča, znanega pod imenom Neno, doma iz okolice Trebnjega, na 5 mesecev zapora. Sodba, ki jo je izrekel senat pod predsedstvom Milojke Gutman, še čaka pravomočnosti.

Dogodek, zaradi katerega je moral Rom Neno na zatožni klopi, se je zgodil 11. oktobra lani. V družbi z nekaterimi znanci se je Jože Brajdić znašel pred gostilno Franca Novaka v Sadinji vasi, vendar je bil lokal po 22. uri že zaprt. Trkali so tudi drugi, potem je gostilničarjev sin goste le spustil v gostilno.

Obtoženec je z družbo sedel v sobi in pil pivo, kasneje pa je pri točilni mizi zahteval še pijače, vendar mu je gostilničarka odklonila. Tam se je znašel tudi Jože Struna. Kar naenkrat je Brajdić šel za Struno proti izhodu. Stala sta si med vrati tako rekoč iz oči v oči, kar je Neno Brajdić potegnil nož in Jožeta Struno za bodel v trebuh. Takoj zatem je pobegnil, hudo ranjenega domaćina pa so morali odpeljati v bolnišnico.

Pred sodiščem Nenu ni pomagal izgovor, češ da ga je oškodovanec zmerjal in izjaval, ker tega ni mogel dokazati. Pač pa so Brajdića poslali na pregled k psihiatru. Ta je izjavil, da je duševno zaostal in da je bil tisti večer ob zaužitju alkohola bistveno manj prišteven. Upošteva vse okoliščine, je sodišče prisodilo obtožencu 5 mesecev zapora. Brajdić ni imel prvih opravičevalnih sodiščem.

Dolžnost je ponužiti roko

Čeravno je res, da med stranpotniki vsako leto zasledijo okrog tretjino povratnikov, tudi drži, da je zaporna kazen marsikoga spametovala. Težko pa se je vključiti v normalne družbene tokove, če prideš iz zapora, pa se te znanci ogibajo, in kjerkoli povprašaš za službo, največkrat dobiš odgovor: „Trenutno ni prostih delovnih mest.“ Kdor ni res trden značaj, vrh vsega pa je še mlad in lahkomiseln, se kaj lahko zgodi, da skuša vnovič

priti do denarja na nepošten način. Z zaposlovanjem občanov po prestani zaporni kazni se sicer ukvarjajo posebne strokovne službe v kazensko-poboljševalnih domovih, kljub temu pa je ob prihodu na prostost še marsikdo odvisen od lastne iznajdljivosti. In kaj menijo občani iz delovnih kolektivov o tem? Bi bili pripravljeni bivšemu zaporniku pomagati do časti vrednega življenja? O tem so rekli:

KRISTINA VAVPOTIČ, referentka za delovna razmerja v novomeški tovarni NOVOTEKS: „Imamo primere, da so člani našega kolektiva prišli v zapor. Po prestani kazni smo jih že več ponovno zaposlili, posebno take, ki so prej veljali za dobre delavce. Zavedamo se, da je tak človek potreben pomoči in da se sam težko prebije na pravo pot. Z istimi načeli uresničujemo kadrovsko politiko tudi v naših tovarnah v Beli krajini, v Trebnju in v tovarni strešnikov Dobruška vas. Menim pa tudi, da takega človeka ob ponovni vključitvi v kolektiv ni dobro prepustiti samemu sebi. Pomoč je potrebna tudi z nasveti, pogovori in tovariški kritiko.“

MILAN RAVBAR, RTV mehanik, zaposlen pri Novomontazi v Novem mestu: „V delovnih organizacijah bi morali imeti malo več razumevanja do ljudi, ki se želijo zaposliti po prestani kazni. Posebno velja to za take, ki so se prvič pregrešili. To je po eni strani težko sprejeti medse človeka, če pride naravnost iz zapora, pa bi morali pomisleke in predsodke premagati. Če takega človeka pustimo ob strani, se rado zgodi, da pride spet pred sodišče.“

MAJDA KRISTAN, socialna delavka v Centru za socialno delo v Novem mestu: „Posameznik se po prestani zaporni kazni obrne tudi k nam po pomoč pri iskanju službe. V več primerih smo človeku že pomagali in mu prek Zavoda za zaposlovanje prikrbneli delo. Zdi pa se mi, da bi lahko še veliko uspešneje posredovali pri zaposlovanju bivših obsojencev, če bi bilo boljše sodelovanje med našo službo in kazensko-poboljševalnimi domovi. Če oni ne morejo dobiti ustreznega mesta za stranpotnika, potem bi bilo koristno, če bi nam sporočili vsaj mesec ali dva pred izpustitvijo zapornika, da pride domov. V tem času bi lahko mi kaj našli. V delovnih organizacijah je glede tega zadnje čase malo več razumevanja.“

R. B.

KRONIKA NESREČ

MOKRO POLJE: V VSEK PA NA BOK – 22. marca je Janez Lenčič iz Smalčje vasi vozil osebni avto od Šentjerneja proti Novemu mestu, med potjo pa je avto zaneslo v vsek, nakar ga je še odbilo, da je obstal prevrten na boku. Voznik se je laže poškodoval, gmočne škode pa je za 6.000 dinarjev.

Ravno takrat je naproti pripeljal avtobus Zvonko Vučajnik iz Obreža. Voznika sta sicer zavrla, vseeno pa je prišlo do trčenja. Lovrak je dobil nekaj prask, na vozilih pa je za 40.000 dinarjev škode.

BUŠINJA VAS: AVTO IN TRAKTOR – 23. marca popoldne je Nikola Barbil iz Lipnika vozil traktor skozi Bušinj vas, na koncu vasi pa je naproti pripeljal avtomobilist Rudolf Škof iz Novoga mesta. Med srečanjem sta trčila, tako da je za 8.000 dinarjev škode.

NOVO MESTO: ZADEL V KOMBI – Jože Bele iz Bircne vasi je 25. marca popoldne pripeljal kombi iz Bršlina in pri križišču z Ulico talcev hotel zaviti v levo. Zapeljal je na sredo ceste, takrat pa je za njim pripeljal fička Ladislav Metelko iz Mikot pri Raki in ga hotel prehiteti. Zadel je zadnji del kombija, tako da je škode za 6.000 dinarjev.

DRAMA: Z OVINKA NA TRAVNIK – Miloš Recelj iz Ljubljane je 24. marca pripeljal z avtom do Drame, tam pa je v ovinku zdrknil na bankino, potem se je še prevrnil po nasipu in pristal na travniku. Nesreča je povzročila za 8.000 din gmočne škode.

VAHTA: KISLA VODA JE TEKLA – Ljubljančan Andrej Sivec je 25. marca zvečer vozil tovornjak, naložen s kislavo vodo, od Metlike proti Novemu mestu. Na Vahti je iz neznanega vzroka zapeljal na bankino, nato pa po nasipu, da se je tovornjak prevrnil in tovor razsul. Pri nesreči se je voznik laže poškodoval, na vozilu pa je za 8.000 din škode, medtem ko škoda na tovoru še ni znana.

KRONOVO: POVZROČITELJ ODPELJAL – 24. marca popoldne je neznanec z mercedesom nemške registracije pri Kronovem prehitelval osebni avto, ki ga je vozila Nemka Rosemarie Lehman. Ta avto je imel tudi počitniško prikolico. Med prehitovanjem je naproti pripeljal z osebним avtom Franc Hrstar iz Zloganja pri Škocjanu. Da bi se mu umaknil, je zapeljal na bankino, od tam pa ga je zaneslo v Nemkino prikolico. Voznik mercedesa je odpeljal, za njim pa je ostalo za 10.000 dinarjev škode.

GOTNA VAS: SEM IN TJA – Anton Gerkiš iz Dol. Suhorja je 25. marca zvečer vozil osebni avto od Novoga mesta proti domu. V gotni vasi je zapeljal na levo, takrat pa je naproti prihajal drug avto. Gerkiš je hitro zavil nazaj na svojo stran, avto pa je zanesel in se je prevrnil na bok ter zdrsnil na njivo. Škoda cenijo na 10.000 dinarjev.

NOVO MESTO: ZAPRL JE POT – Novomeščan Maks Badovinec je 24. marca zvečer zapeljal v križišču Zagrebške in Karlovške ceste tako, da je zaprl pot osebnemu avtomobilu, s katerim se je po prednosti cesti pripeljal Jože Pečjak iz Gor. Medvedjega sela. Pri trčenju je nastalo za 10.000 dinarjev škode.

MEDVEDJEK: V OVINKU NA LEVO – 26. marca popoldne je Stane Plantarič iz Tržišča vozil proti Ljubljani, naproti pa je pripeljala z osebним avtom Višnja Sovek iz Zagreba. Ta je močno zavrla, kljub temu pa sta s Plantaričem trčila. Pri nesreči se je Plantarič tako poškodoval, da so ga odpeljali v bolnišnico, gmočno škodo pa cenijo na 25.000 dinarjev.

JESENICE: SPET PREHITVANJE – 25. marca popoldne je Zagrebčan Davorin Lovrak vozil z avtom proti Ljubljani in med potjo prehitelval tovornjak s prikolico.

STRAŽA: OTROK PRITEKEL NA CESTO – Alojz Muhič iz Dol. Toplice je 28. marca popoldne vozil z avtom proti Vavti vasi, z dvorišča pa je nenadoma pritekel na cesto 9-letni Gorazd Dular. Kljub zaviranju je voznik otroka zadel. Dečka so odpeljali v bolnišnico.

OTROK – PETA ŽRTEV

24. marca je v novomeški bolnišnici umrl enoletni Željko Tomič, ki so ga pripeljali hudo poškodovanega v prometni nesreči pri Družinski vasi, kjer so bili štiri mrtvi. Med njimi sta bila tudi oče in mati malega Željka. Otrok je postal peta žrtev nesreče, ki je bila ena najbolj tragičnih v zadnjih letih.

Občinsko sodišče je obsodilo obdolženka na denarno kazen, ker jo je spoznalo za krivo, da je pred drugimi osebami očitala sosedu, da je tat in da je kradel v njenem gozdu. Obdolženka se ni mogla spriznati z obsodbo in je vložila pritožbo na višje sodišče. V pritožbi je med drugim zapisala, kakšen pravni red je pri nas, če ne sme nekaznovano javno reči tat vsakemu, ki je kradel. Take kazenske zadeve na sodiščih niso redek pojav in tudi taka stališča niso izjemna. Gotovo imajo odsev v tistem znanem reku: „Keci bobu bob.“ Ali pa se obdolženka in z njo občani, ki imajo enako mnenje, uteme-

Dvakrat premisli-enkrat govori!

du ali če so imele trditve ali bi lahko imele hude posledice za obrekovanje. Bistveno za to obliko kaznivega dejanja je, da je trditve objektivno in subjektivno neresnična in da je iznesena tretji osebi ali v navzočnosti tretjih oseb, ki te besede razumejo. Kdor namreč izreče žaljivo trditve prizadetemu med štirimi očmi ali v zaprtem pismu, ki ga pošlje prizadetemu, pa ne stori kaznivega dejanja obrekovanja, ampak razžalitev. Za razžalitev določa kazenski zakonik blažjo kazen kot za obrekovanje. Zakon daje obdolžencu pravico, da dokaže resničnost svoje trditve ali da je imel vsaj utemeljen razlog verjeti v resničnost tistega, kar je trdil ali raznašal. To je tako imenovana opravičljiva zmotna. Toda samo nezakrivljena zmotna izključuje kazensko odgovornost za obrekovanje in bo zato storilec obsojen, če je bil v zmoti zaradi malomarnosti. S tako poostrovnjo odgovornosti hoče zakonodajalec doseči, da se ne bi lahkomiselno prenašale neresnične trditve. Če pa je storilec pri tem uporabil še besede, ki so že same po sebi žaljive ali pa z njimi izrazil negativno oceno o vrednosti nekoga, bo lahko obsojen zaradi razžalitve, kajti tudi resnica se ne sme iznašati na žaljiv način. Če pa se trditve nanašajo na osebno ali družinsko življenje, potem gre za kaznivo

pregon ali sojenje nista mogoča ali dovoljena. Zakon namreč izhaja iz stališča, da ne more nihče veljati za storilca kaznivega dejanja, dokler ni obsojen s pravomočno sodbo. Za obsodbo v uvodu omenjene obdolženke so bili torej izpolnjeni vsi zakoniti pogoji. Očitek sosedu, da je tat, pomeni njeno negativno oceno o vrednosti sosedu in tu dokaz resničnosti ni možen. Nadaljnji očitek, da je kradel v njenem gozdu, pa ni bil dokazan s pravomočno sodbo. Zato moremo njej in ostalim samo priporočiti, kar je zapisano v naslovu članka, to je: „Dvakrat premisli in enkrat govori!“

STEFAN SIMONČIČ

Kam pelje sled govoric?

V Novem mestu so se te dni razširile govorice o kadrovske spremembah v vodstvih družbenopolitičnih organizacij. Deloma so te besede posegle tudi v občinske vrhove. Po kavarnskih govoricah sodeč, naj bi ta in ta tovariš zamenjal onega, slednji tretjega, ta pa četrtega. In tako naprej. Zanimivo je, da govorice ob kozarcu ali skodelici niso razlagale razlogov kadrovskih sprememb v novomeških družbenopolitičnih vrhovih, enostavno si slišal, da je iz še neznanih vzrokov tako in tako odločeno. Strogo zapušno seveda.

Človek težko dobi krila, da pa beseda ali govorica vzleti, sta dovolj že dve peresci. In tako je govorica o spremembah v novomeških vrhovih dobila krila vetra, vse do tistega dne, ko je Janez Slapnik, sekretar komiteja konference ZK Novo mesto na konferenci novomeških komunistov, ki so se je udeležili tudi vsi sekretarji osnovnih organizacij, javno izjavil, da so vse te govorice zvite iz trte, sam pa da ima namen svojo dolžnost opravljati do konca mandata.

Njegove besede so bile sestavni del uvodnega referata

ta konference novomeških komunistov, kar jim je dalo še večjo težo.

Vprašanje je, zakaj je bilo treba partijskemu sekretarju javno zanikati govorice o ob kapljici rojenih kadrovskih spremembah. Morebiti zato, ker so šle stvari tako daleč, da so si tudi sicer tako imenovani dobro obveščeni tovariši izmenjavali taiste novice iz najbolj „obveščenih“ virov; najbrž zato, ker je bilo vesoljno Novo mesto, ki se vsaj kanček zanima za politiko, tako dobro „obveščeno“.

Kadrovskih sprememb torej ne bo, ostaja pa vprašanje, kdo in zakaj je sprožil krilate govorice. Prav tako je tudi uganka, kako se je lahko zgodilo, da so se celo družbenopolitični voditelji med seboj spraševali, kam bo kateri zajadral. Pozdravljamo Slapnikovo besedo, ki je presekala govorice, ki jih zdaj že lahko imenujemo natoževanje. Bobu je rekel bob.

Vprašanje studenta takih ali podobnih informacij pa še naprej ostaja nerešeno. Morda bi se lahko nekdo pozabaval tudi z razrešitvijo te uganke.

M. B.

Komunisti ne rede svetih krav

Partijski sestanek ni maša, kjer vedno poslušajo eno in isto, temveč dogovor, ki vključuje vse delovne ljudi — Nedotakljiv je le tisti, ki veliko in dobro dela

Poleg globalne ocene, da je novomeška konferenca Zveze komunistov med lanskim in letošnjim sestankom dobro in družbeno koristno delovala, je bilo na petkovem zboru na Otočcu izrečenih tudi nekaj pikrih in konkretnih pripomb, ki so neposredno letele na imenovane ali neimenovane osnovne organizacije Zveze komunistov, kar je znova dokazalo, da se ZK ne boji kritike in samokritike.

Med drugim je bilo vprašanje, v kakšno korist so Zvezi komunistov osnovne organizacije v Mercatorju, Kmetijski zadrugi in Uršnih selih, kjer na eni strani kar mrgoli težav, po drugi pa se organizacije ne sestanajo. Kaj pomagajo sklepi novomeških osnovnih organizacij ZK, da je treba novomeško krajevno skupnost reorganizirati, če tem dobronamernim sklepom ne sledi konkretno delo v SZDL in krajevni skupnosti?

Ko so komunisti ocenjevali vzroke odklonilnih stališč pomoči Kozjanskemu v Krki in Novoteku, so lahko dokaj hitro ugotovili, da so komunisti v teh dveh delovnih organizacijah sicer dvigovali roke „za“, v razpravi pa se niso oglasili in ne povedali svojih mnenj.

Na ta način se bitka za politiko ZK gotovo ne dobiva — pa naj gre za samoprispevek ali pa druga vprašanja samoupravnega in družbeno-ekonomskega življenja. Kot je povedal eden od govornikov, partijski sestanek ni maša, kjer vedno poslušajo eno in isto, temveč akcija, ki bo že danes ali v naslednjih dneh vključila v družbi koristno delo ne le komuniste temveč vse delovne ljudi. Seveda je treba ob tem tudi v Novem mestu premagati navado nekaterih osnovnih organizacij in komunistov, da so sklepi partijskih vodstev namenjeni „drugim“ organizacijam. Bojda njim zagotovo ne.

Na novomeškem območju je tudi navada, da posamezni poslovodni organi za vsako poslovno odločitev žele tudi podporo ZK. To je menda najboljši štít za vsako poslovno potezo, ki je umnost ali neumnost. Naloga je, da so primerno za pravo določenih strokovnih zadev partijsko zadolženi strokovnjaki-komunisti.

Novomeška značilnost je obenem, da so tudi osnovne organizacije ZK, ki se sestajajo samo na pobudo direktorja. Kako se v takšnih okoljih počutijo komunisti, ni treba posebej ugotavljati. Osnovno organizacijo ZK potem direktor enostavno izrazi za advokata takšne ali drugačne (svoje) interpretacije.

To seveda ne pomeni, da bo ZK dajala strokovne rešitve. Njena zadolžitev so le idejnopolične usmeritve, na katerih naj poslovodni or-

meške delovne organizacije težave. Mar samokritika zmanjšuje ugled posameznikov?

Ugotovitev je tudi, da so komunisti v Komunalnem podjetju skrajno nesamo kritično pristopili k analizi razlogov neuspelega referenduma, odprta vprašanja so tudi, kdo v novomeški občini je partijsko odgovarjal za neodgovorno vodenje OO ZK, sindikata, Socialistične zveze, mladine, delavskega sveta itd. Neizpodbitno je res, da terja naš sistem od vsakega posameznika vednost, ki je poleg osveščenosti in dela temelj razvoja.

Lenin je rekel, prenekateri pa misli, da „Če vem, se bom potrudil, da bom vedel več“. Vedeti več — je tudi več narediti v okvirih socialističnega sistema, ki smo ga soglasno sprejeli.

Nerodno pa je, če tovariši direktorja, ki prisega na tovarištvo, med nujnim sestankom zmoti tovariška srajčka in pove, da ga po telefonu nujno kliče gospa žena. Slednje zagotovo ni poglaviten problem novomeške ZK, eden od zgornjih, obratnih indikatorjev pa je gotovo.

M. B.

Ko sem dobil uradno naročilo nekaj napisati o prvem ali pa v smislu prvega aprila, sem se spomnil na kolega, dopisnika enega od bolj vzhodnih jugoslovanskih časnikov, ki je pred nekaj prvoaprilskimi leti iz „Dela“ mirno prepisal, da bo (ali je) na prvega aprila dan na terasi

Prvoaprilsko stoletje?

hotela „Lev“ pristal helikopter. Ker na njegovih zemljepisnih širinah prvega aprila folklorno ne poznajo, je sodnik za po naravi stvari (nepreverjena informacija) bil ob kruh. Helikopterji so bili namreč v tistih dneh tako redki, da so na hotelskih terasah pristajali kvečjemu v začetku aprila.

Zdaj je seveda vprašanje, kaj naj prebivalec novomeške občine ponudim kot eno od prvoaprilskih šal. Zelo tvegano je namreč trditi (to sem imel v mislih), da novi novomeški most ne bo končan v roku, da novomeški dom JLA ne bo sprejel strumnih uporabnikov od dnevu, ki je bil v časopisu vneprej objavljen kot datum otvoritve, še bolj bogokletna pa je trditve, da novomeški igralci tenisa še letos ne bodo dobili narodnih igrišč. Objuba, da jih bodo, ni bila izrečena na lanskega prvega aprila.

Zgodbo bi lahko vlekli še naprej: na prvega aprila dan so nekatera največja novomeška podjetja nakazala denar v sklad za graditev novomeškega šolstva (sporazum so podpisala pred ali po prvem aprilu), na prvega četrtega meseca v letu se je zgodilo, da se v brigadirje niso prijavili samo delavci, ampak tudi študentje, ki silno učinkovito obljeda družbene štipendije, poleti pa „morajo“ na morju delati družbo jogurtno belim severnjaškim tipkaricam. Podatek za prvi april bi bil tudi, da lahko v Novem mestu vsak, ki ima denar, kupi stanovanje ali pa urejeno zemljišče za graditev lastnega doma.

Poleg tega bi Novomeščanke, ki so si privoščile malčke — otroke imeti rad, je lepo tudi mimo prvega aprila — verjetno verjele, da je v Novem mestu dovolj vrtecev. Oddahnili bi si tudi zdravniki, ki bi dobili tako urejene zdravstvene domove in bolnišnice, da ne bi bilo treba zaradi neurjenih razmer honorarno sprejeti niti enega bolnika. Vsaka skrb, da je na lestevici 25 davkarji najvišjih prijavljenih osebnih dohodkov kar tretjina zdravniških, bi skromno odpadla.

Pravzaprav je v Novem mestu težko trditi, da trajajo prvi april samo 24 ur. Novinar enostavno ne more biti ob službo, besedni helikopterji obljub namreč tako silovito vzletajo in pristajajo, da jih je, če jih hoče omeniti, več kot dovolj za eno prvoaprilsko stoletje.

MARJAN BAUER

V četrtek, petek in soboto je bil na Otočcu seminar za sekretarje organizacij Zveze komunistov novomeške občine. Uvodoma je o metodah političnega dela predaval Franc Šetinc, sekretar IK P CK ZKS. Seminarja se je udeležilo okoli 200 sekretarjev osnovnih organizacij ZK novomeške občine. S področij, „kjer so doma“, so sluhateljem predavali še Avgust Avbar, Stane Kolman, Igor Uršič, Marjan Osolnik, Ludvik Golob, Marjan Simič, Tone Golobič in Sergij Thorževskij.

Majda Jereb

Umrla je Majda Jereb, dolgoletna novomeška družbenopolitična in prosvetna delavka, priljubljena mentorica novomeške pionirske organizacije. Majda Jereb se je rodila 20. septembra 1918 v Naklem pri Kranju, v Ljubljani je končala učiteljsko, nato pa je bilo njeno življenje zapisano vzgoji mladega rodu. Vzorna vzgojiteljica se je med okupacijo vključila v delo Osvobodilne fronte, medvojnje izkušnje je koristno uporabila pri vzgoji po vojni zraslega rodu. Tudi takrat, ko je bila že v pokoju.

Glasilo „Mladi ob Krki“, ki ga je Jerebova pomagala postaviti na noge, je med drugim zabeležilo tudi te besede vzgojiteljice in mentorice Majde Jerebove: „Najbolj hvalčevo je delo z mladino. Če bi se še enkrat odločala za poklic, bi se prav

gotovo za učiteljico. Dobri ljudje naj se odločajo za ta poklic. Čepnav je naporen, je delo z mladino plemenito in hvaležno.“

TE DEN OČIŠČEVALNIH AKCIJ

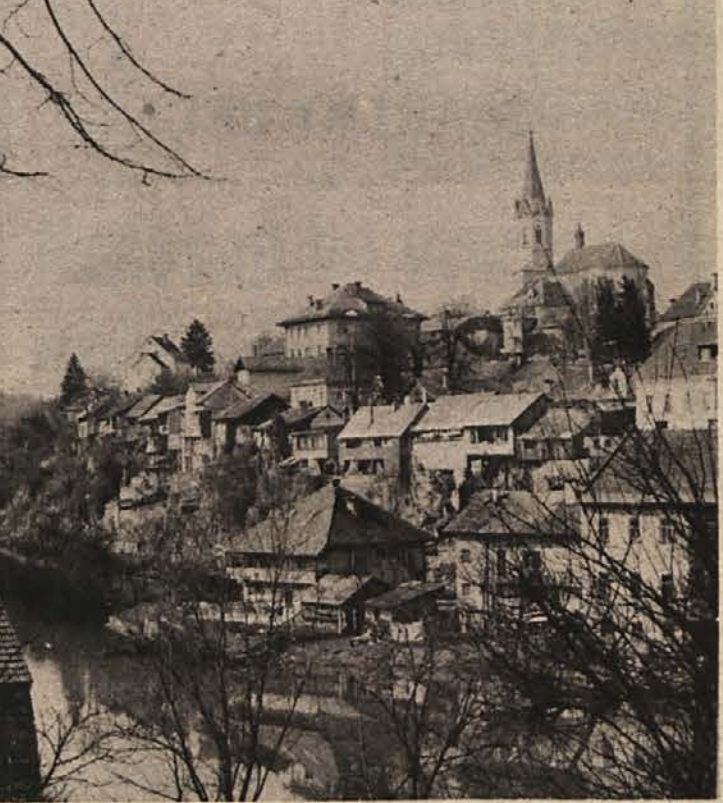
V ponedeljek, torek in sredo so se občani in učenci iz Šmihele in Regrče vasi lotili očiščevalne akcije na svojih parcelah, jutri pa bodo očistili dokaj onesnaženi „strmi breg“ (občinsko parcelo), pomagala pa jim bosta tudi Komunalno podjetje in Vrtnarja. V soboto bodo uredili odlagališče smeti nad Težko vodo, v najvažnejši očiščevalni akciji — okolici potoka bodo poskušali vrniti nekdanjo lepoto — pa bodo sodelovali občani in mladinci iz Regrče vasi in Šmihele, predstavniki Dinosa in Krke, rokave pa bodo zavihali tudi „sosede“ iz Gotne vasi.

DOGOVOR O DELU

24. marca je bila seja občinskega odbora ZRVS Novo mesto. Po izčrpnih vojaško-političnih informacijah in nalogah ZRVS je predsednik Ivan Slapnik podal še poročilo o dejavnosti organizacije. Razvila se je razprava, v kateri so tudi delegati OO ZRVS ocenili delo. Programi so bili zadovoljivo izpolnjeni. Sprejet je bil delovni načrt za naslednje obdobje. Poudarjena je skrb za večje sodelovanje s šolami in pionirsko organizacijo, ki bodo vključeni v načrt usposabljanja v obrambnih pripravah s sodelovanjem pri taktično-orientacijskih pohodih in drugih oblikah dela ZRVS. Delovni načrt vsebuje tudi nadaljnje sodelovanje z organizacijo ZRVS Karlovac. Pripravljeno bo skupno srečanje in ogled partijske bolnice na Petrovi gori. Izobraževanje članov bo potekalo v strokovnih predavanjih, taktično-orientacijskih pohodih in praktičnih vajah.

Ob zaključku se je bilo podeljenih 43 plaket in priznanj članom za njihovo uspešno in prizadevno delo v organizacijah ZRVS.

M. PUREBER

Znabiti da je tole eden zadnjih posnetkov novomeškega Brega s kapitljem in zobozdravstvenim domom v ozadju, kajti danes bo padla odločitev o slednjih dveh. Kaj lahko se zgodi, da bo čudovito gotsko cerkev odkupil ameriški denarni mogotec Billy Believer; glede na to, da bo Novo mesto dobilo sodobni zdravstveni dom, z njim tudi zobozdravstvene ordinacije, pa bodo danes na posebnem posvetu novomeški urbanisti, predstavniki občine in sosesk izrekli kritiko davnim načrtovalcem grdega zobozdravstvenega doma, ki kvari podoba najlepšega dela Novega mesta, ter se zavzeli za njegovo porušenje. (Foto: D. Rustja)

„Horuk“ tudi v odročnih vaseh

Razen prizadevnih domačinov bo trikilometrsko cesto Brezova reber — Veliki Lipovec pomagalo urediti tudi pol stotnije prostovoljcev, ki ne žive v KS Žužemberk

Tudi v krajevni skupnosti Žužemberk bodo proslavili 30-letnico mladinskih delovnih akcij. Proslava bo delovnega značaja v podporo odročnim vasicam pri gradnji 3-kilometrski krajevne ceste Brezova reber-Veliki Lipovec, kjer so občani iz krajevne skupnosti in TOZD Gozdarstvo Straža ter občani iz tamkajšnjih vasi že opravili temeljna zemeljska dela. Sedaj čaka še 15000 m² cestišča na tlakovanje s kamnom in na posipanje s peskom, ponekod pa bo potrebno urediti tudi robove cestišča.

Občani iz vasi Veliki Lipovec in Brezova reber so se sicer obvezali opraviti 120 ur dela na gospodinjstvo pri gradnji te ceste, občani iz Sel pri Ajdovcu pa po 24 ur dela na gospodinjstvo, vendar ob njihovem dosedanem razpoloženju računajo, da bodo posamezniki opravili tudi več prostovoljnega dela; kljub temu pa ne bodo zmogli opraviti vsega težaškega dela na cestišču, ki meri 1 hektar in pol.

Zato je krajevna skupnost dala pobudo za organiziranje pomoči občanom tamkajšnjih vasi s solidarnostno delovno akcijo. Ta pobuda je naletela na veliko razumevanje pri medobčinskem in občinskem komiteju ZSMS Novo mesto, kakor tudi pri Krajevni konferenci SZDL Žužemberk in osnovni

organizaciji ZSMS Žužemberk. Računajo, da se bo akcije udeležilo okoli 300 prostovoljcev, od tega 50 izven območja krajevne skupnosti (to je iz Novega mesta in od drugod), 250 prostovoljcev pa bo iz območja krajevne skupnosti.

Za organizacijsko izvedbo in za propagando sta zadolženi Krajevna konferenca SZDL Žužemberk in osnovna organizacija ZSMS Žužemberk, za tehnično plat in prehrano pa krajevna skupnost Žužemberk.

Gradnja ceste Brezova reber-Veliki Lipovec je povezana tudi s potjo narodnega heroja Dušana Jereba-Štefana, ki je ob tej cesti blizu vasi Veliki Lipovec 12. marca 1943 daroval življenje za nacionalno in socialno svobodo narodov Jugoslavije ter za lepšo bodočnost tudi teh odročnih, zaostalih krajev.

M. SENICA

Novomeška kronika

PREJSNJO SREDO zjutraj si je stari novomeški most ogledal nenavaden „inspektor“ — kot maček veljika podgana, ki jo je stanje mostu tolikan pretreslo, da jo je pri prič zadela — kap! Obležala je na pločniku, mimoidoči nežni spol pa je bilo strah!

nov 42 — Ivanko in Jožica Guštin iz Skalickijeve 6 — Jerneja.

UMRLE SO Marija Bele, upokojenka iz Adamičeve 59, v 79. letu; Andreja Dolinar iz Ragovske 6, v 7. letu; in Feliksa Ostroveršnik, upokojenka iz Cankarjeve 5, v 67. letu starosti.

SOLATA V trgovinah z zelenjavo je ali pa ni. Enako velja za trznico, kjer stanje ni tako pereče, saj je že moč kupiti tudi dar narave — regrat ali motovilce, katerih kilogram stane 50 do 60 din! Sicer pa v ponedeljek cene živilm niso poskočile: za kilogram paradiznika je bilo treba odšteti 45 din, paprike 40 din, krompirja 7 do 8 din in fižola 20 do 22 din. Kilogram jabolk je stal 10 do 12 din, hrušk 15 din, pomaranč pa 10 do 12 din.

ZIVLJENJSKO TEKOČINO je prejšnji teden darovalo 75 občanov, med njimi 15 delavcev iz Novoteksa, 13 iz Zdravilišča Dolenske Toplice, 11 iz Novovasa in 7 iz Krke.

ena gospa je rekla, da v Novem mestu uradno ni pešcev. Tako je vsaj moč sklepati po nevidno označenih črtah, ki naj bi določevale, kje lahko človek, ki je bil gotovo pred avtomobilom, prečka cesto.

NOVOMEŠKA TRIBUNA

OBVEZNO CEPLJENJE PSOV

OBVEZNO CEPLJENJE PSOV PROTI STEKLINI
BO LETOS PO NASLEDNJEM RAZPREDU

Ponedeljek, 5. aprila
ob 8. uri: Brod
ob 9. uri: Srebrniče
ob 10. uri: Jurka vas
ob 11. uri: Drganja sela
ob 12. uri: Rumanja vas

Ponedeljek, 12. aprila
ob 8. uri: Mali Slatnik
ob 9. uri: Ratež
ob 10. uri: Vel. Brusnice
ob 11. uri: Gaberje
ob 12. uri: Hrušica

Torek, 6. aprila
ob 8. uri: Cegelnica
ob 9. uri: Prečna
ob 10. uri: Podgora
ob 11. uri: Dol. Straža
ob 12. uri: Gor. Straža
ob 13. uri: Gor. Polje

Torek, 13. aprila
ob 8. uri: Vrhe
ob 9. uri: Dolž
ob 10. uri: Zajčji vrh
ob 11. uri: Vel. Orehek
ob 12. uri: Stopiče

Sreda, 7. aprila
ob 8. uri: Soteska
ob 9. uri: Podhosta
ob 10. uri: Poljane
ob 11. uri: Podturen
ob 12. uri: Dol. Toplice

Sreda, 14. aprila
ob 8. uri: Jablan
ob 9. uri: Goriška vas
ob 10. uri: Srednji Globodol
ob 11. uri: Biška vas
ob 12. uri: Jablan-Srangaj

Četrtek, 8. aprila
ob 8. uri: Stranska vas
ob 9. uri: Ruperč vrh
ob 9.30: Birčna vas
ob 10. uri: Uršna sela – vas
ob 11. uri: Uršna sela – Luben
ob 12. uri: Dobindol
ob 13. uri: Gor. Sušice

Četrtek, 15. aprila
ob 8. uri: Mirna peč
ob 9. uri: Mirna peč –
železniška postaja
ob 10. uri: Dolenja vas
ob 11. uri: Šentjurij

Petek, 9. aprila
ob 8. uri: Otočec
ob 9. uri: Dol. Kronovo
ob 10. uri: Brezovica
ob 11. uri: Dolenja vas
ob 12. uri: Gorenja vas

Pe tek, 16. aprila
ob 8. uri: Dol. Karteljevo
ob 9. uri: Kamenvrh
ob 10. uri: Dol. Kamence
ob 11. uri: Gor. Kamence
ob 12. uri: Potočna vas

Sobota, 10. aprila
ob 8. uri: Žabja vas
ob 9. uri: Gotna vas
ob 10. uri: Črmošnjice
ob 11. uri: Nova Gora
ob 12. uri: Vel. Cerovec

Sobota, 17. aprila
ob 8. uri: Bajnof
ob 9. uri: Stari Grad
ob 11. uri: Novo mesto-postaja

Ponedeljek, 19. aprila
ob 8. uri: Šmihel
ob 9. uri: Škrjanče
ob 10. uri: Novo mesto-postaja
ob 17. uri: Novo mesto-Loka

Zamudniki od 4. do 8. maja
dopoldne na postaji

CEPLJENJE PSOV V SUHI KRAJINI

Petek, 9. aprila
ob 8. uri: Dol. Ajdovec
ob 9. uri: Srednji Lipovec
ob 10. uri: Sadinja vas
ob 11. uri: Dvor

Sobota, 17. aprila
ob 8. uri: Reber
ob 9. uri: Žužemberk –
levi breg

Sobota, 10. aprila
ob 8. uri: Lopata
ob 8.30: Sela pri Hinjah
ob 9.30: Hinje
ob 11. uri: Prevole
ob 12. uri: Žvirče

Petek, 16. aprila
ob 8. uri: Jama
ob 9. uri: Lašče
ob 9.30: Vel. Lipje
ob 10. uri: Gradenc
ob 10.30: Budganja vas
ob 11. uri: Žužemberk –
desni breg

Ponedeljek, 12. aprila
ob 8. uri: Drašča vas
ob 8.30: Klečec
ob 9. uri: Šmihel
ob 10. uri: Poljane
ob 10.30: Praproče

ZAMUDNIKI
Torek, 20. aprila
ob 8. uri: Žužemberk
ob 9. uri: Dvor
ob 10. uri: Hinje

ŠENTJERNEJ Z OKOLICO

Ponedeljek, 5. aprila
ob 8. uri: Orehovica
ob 9.30: Dol. Mokro polje
ob 10. uri: Maharovec
ob 10.30: Draga

Četrtek, 12. aprila
ob 8. uri: Dobrava
ob 9. uri: Škocjan

Torek, 6. aprila
ob 8. uri: Groblje
ob 9. uri: Dol. Stara vas
ob 10. uri: Gor. Vrhpolje

Petek, 13. aprila
ob 8. uri: Zagrad
ob 9.30: Zbure

Sreda, 7. aprila
ob 8. uri: Šentjernej

ZAMUDNIKI:
Pe tek, 20. aprila
ob 8. uri: Šentjernej
ob 10. uri: Škocjan

Opomba:
Po uredbi RSKG (uradni list SRS 29 (31. 12. 75) je cepljenje
obvezno za vse nad 3 mesece stare pse.
Cena cepljenja za enega psa je 50,00 din
Novo mesto, 19. 3. 1976

KOPIRANJE NAČRTOV

obrezovanje, formatiziranje in kompletiranje
SLAVKO KOS, Novo mesto, Koštialova 22

Ljubljanska banka

Podružnica Novo mesto

Kadrovska komisija pri Ljubljanski banki, podružnici Novo mesto objavlja za nedoločen čas, s polnim delovnim časom naslednje prosto delovno mesto:

ZA EKSPOZITURO NOVO MESTO:

BLGAJNIKA DINARSKO VALUTNE BLGAJNE

Pogoj za delovno mesto:

– srednja šola (ESŠ ali gimnazija) in 2 leti delovnih izkušenj

Kandidati morajo prošnji priložiti kratak življenjepis z opisom dosedanje zaposlitve in dokaz o šolski izobrazbi. Rok prijave je 15 dni po objavi.

Prijave sprejema Kadrovska komisija Ljubljanske banke, podružnice Novo mesto.

PROSTA DELOVNA MESTA!

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO
TOZD TOVARNA AVTOMOBILOV
NOVO MESTO

Odbor za medsebojna razmerja v združenem delu objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. več STROJNIH TEHNIKOV s prakso ali brez prakse

za delo v proizvodnji, kontroli, tehnološkem oddelku, planskem oddelku, vzdrževanju in servisni službi;

2. več LESNIH TEHNIKOV s prakso ali brez prakse

za delo v proizvodnji prikolice, tehnologiji in kontroli;

3. več ORODJARJEV

za delo nastavljalcev orodij in strojev, za vzdrževanje in izdelavo orodja.

Pogoj: KV orodjar s prakso ali brez prakse.

Kandidatom pod 3. nudimo takojšno možnost specializacije poklica v inozemstvu.

Nastop dela možen takoj.

Prošnje sprejema kadrovski oddelek do zasedbe delovnih mest.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine občine Trebnje razpisuje delovna mesta

**RAVNATELJEV
OSNOVNIH ŠOL MIRNA, ŠENTRUPERT IN
VELIKI GABER**

Za zasedbo razpisanih delovnih mest se zahtevajo pogoji:

1. Visoka, višja ali srednja strokovna izobrazba pedagoške smeri, opravljen strokovni izpit in najmanj 5 let delovnih izkušenj.
2. Moralno politična in moralna etična merila kot so odnos do samoupravne socialistične družbe, dela, odgovornosti, zakonitosti in poštenosti.

Kandidati morajo v 15 dneh po dnevu razpisa vložiti vloge z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev Komisiji za volitve in imenovanja Skupščine občine Trebnje.

**belilo za
strojno in ročno
pranje**

perborat special

belinka

tovarna kemičnih izdelkov

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše ljube hčerke in sestre

MARIJE ZOBEC

roj. Merhar
iz Prigorice

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, posebno pa sosedom, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, nam ustno ali pisмено izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi pevskemu zboru Lončar iz Dolenje vasi, duhovščini in vsem, ki ste jo imeli radi in jo boste ohranili v lepem spominu.

Žaluječi: otroci France, Janez in Martina, ata, mama, bratje Jože Janez in Andrej z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubljene mame, sestre in babice

TEREZIJE PAVLIN

Senožete 3, Krško

se najlepše zahvaljujemo vsem znancem, prijateljem, sosedom in sorodnikom za izrečeno sožalje in vsem, ki so v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali in darovali vence in cvetje ter pokojno spremili na njeni zadnji poti. Hvala župniku Lekšetu za opravljeni obred in poslovlilne besede. Vsem skupaj še enkrat prisrčna hvala!

Žaluječi: vsi njeni

ZAHVALA

Našo drago mamo

MARIJO BELE

iz Šmihela

smo pokopali 26. marca 1976 na šmihelskem pokopališču v Novem mestu.

Naša posebna zahvala velja organizacijam ZB in tovarišu Stibrčju za poslovlilne besede naši dragi mami ter godbenikom in pevcom za njihovo sodelovanje na pogrebni svečanosti. Hvala sorodnikom, prijateljem, znancem, delovnim organizacijam, ki ste ji prinesli v slovo toliko lepega cvetja ter ste jo zadnjikrat spremili. Ganjeni smo, ker ste ji Šmihelčani in sosede številno izkazali zadnje spoštovanje. Osebuju nevrološkega oddelka hvala za nesebično nego in pomoč v zadnjih dneh njenega življenja. Vsem, ki ste jo imeli radi in se je spominjate, naša iskrena hvala.

Vsi njeni žaluječi in hvaležni otroci

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, sestre, tete in tašče

PEPCE PREŠEREN

roj. BECELE
iz Zagrada pri Otočcu

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam stali ob strani, izrazili ustno ali pisмено sožalje in ji darovali vence ter cvetje. Prisrčna hvala vsem, ki ste ji kakorkoli pomagali v njeni težki bolezni in vsem, ki ste ljubljeno mamo spremljali na njeni zadnji poti. Hvala tudi duhovnikom za lep pogrebni obred.

Žaluječi: sinovi Vide, Jože, Franci, Milan in hčerke Milka, Albina, Cvetka ter Joži z družinami

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je v 38. letu starosti za vedno zapustil naš dragi brat, nečak in bratranec

ANTON GOLOB

iz Račjega sela

Iskreno se zahvaljujemo vaščanom, prijateljem in znancem za pomoč v težkih trenutkih, podarjeno cvetje in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala zdravnikom in strežnemu osebu internega oddelka bolnice Novo mesto, dr. Tonetu Starcu, gasilskemu društvu Račje selo, župniku za tolažilne besede, kakor tudi pevcom. Še enkrat hvala vsem, ki ga ob zadnjem slovesu niste pozabili.

Žaluječi:
brat Martin z družino in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi našega dobrega moža, očeta, brata, starega očeta in strica

TOMAŽA KAFERLETA

iz Ivanje vasi pri Mirni peči

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, vaščanom in vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Hvala tudi župniku za opravljeni pogrebni obred.

Žaluječi: žena Ivana, sinova Tone in Jože, hčerke Ani, Geni in Ivi z družinami, sestra Pepca ter drugo sorodstvo

Ali že več...

... da je ta čas še vedno veljal plačilni sistem, kot je bil v stari Jugoslaviji, po skupinah in razredih na podlagi šolske izobrazbe in izpitov učne dobe? Od 218 uslužbencev je bilo 134 moških in 84 žensk.

... da je bilo na tem območju 11 ljudskih šol, meščanska šola, 6 pošt, 3 železniške postaje, železniško progovna sekcija, okrožno sodišče, davčna uprava, oddelek finančne kontrole, zdravstveni dom, občinski urad in 6 župnijskih uradov?

... da je bilo 24 uslužbencev (21 moških in 3 ženske) sicer vpisanih na avgustovi (italijanski) plačilni listi, kot da delajo, a plače niso dobili, ker so bili „odsotni“?

... da je bila ta „odsotnost“ obrazložena z „v zaporu“, „interran“, „neznano kje“ itd.?

... da je bilo od uslužbencev v zaporih in internaciji največ prosvetnih delavcev? Prvi je bil poslan na RAB že 20. marca 1942.

... da je Finančni odbor OOOF vsem „odsotnim“, ki so pod Italijani ostali brez plače, za vse mesece plačo nadoknadil, in sicer že v plačilnih listih za september? Skupaj so znašale redne plače in zaostanki za september 158.347 lir.

... da je bil ta znesek porazdeljen na rajonske odbore OF, in sicer za Ribnico 90.589 lir, Dolenjo vas 12.770, Loški potok 7.787, Sodražico 14.049, Struge 23.801 in Dobrepolje 9.342 lir?

... da je Finančni odbor OOOF izplačal hkrati še podpore v znesku 16.920,25 lir?

... da so se razmere za mesec oktober že uredile in so se zaostanki plač že uravnovesili? Zaradi tega je bil za mesec oktober potreben znesek samo v višini 136.942,98 lir.

Prispevki veliki, službe potrebne

Glavne misli iz razprave o financiranju SIS v ribniški občini

Na skupni seji vseh zborov občinske skupščine Ribnica in vseh skupščin SIS, ki je bila 23. marca, je bila na dnevnem redu tudi razprava o sredstvih skupne porabe (se pravi o financiranju vseh SIS) letos. Delegati so poslušali le poročila, razprave pa ni bilo. To niti ni čudno, saj so bili tako rekoč zapisani z različnimi podatki. Poročanje je trajalo nekako od 8.30 do 11.30, nakar je bilo na dnevnem redu še 7 točk, nekatere izmed njih pa so imele še več podtočk.

Sicer pa je razprava o programih in financiranju SIS potekala že vse od septembra lani, ko so prejeli delegatje, delovni ljudje in občani v razpravo osnutke programov občinskih SIS pa tudi regijskih (območnih) in republiških. Nato je potekalo usklajevanje med občinskimi, regijskimi in republiški SIS, ki je trajalo do februarja letos. Od 23. februarja do 2. marca pa so razpravljali o njih zbori delavcev, ki so bili vsi sklepčni.

Ugotovljeno je bilo, da vsi zbori, žal, niso bili dobro pripravljani. Na nekaterih so bili premalo prisotni ZK, sindikat, samoupravni organi in vodstva, ki bi lahko pravilno usmerjali potek razprav in dajali najbolj točna pojasnila o vsem, kar je delovne ljudi zanimalo.

V načelu je bilo v razpravah izraženo mnenje, da so prispevki za skupno porabo preveliki, ker pada stvarna vrednost osebnih dohodkov in ker življenjski stroški hitro naraščajo. Strinjali pa so se, naj se po-

kojnine uskladijo s porastom osebnih dohodkov in življenjskih stroškov. Sprejeti so tudi prispevek za starostno zavarovanje kmetov.

K programom občinske in republiške izobraževalne skupnosti ni bilo bistvenih pripomb. Za raziskovalno dejavnost so potrebna sredstva; pa tudi kultura mora imeti denar najmanj za uredništvo najnujnejših potreb. Denarja za socialno skrbstvo je malo in bo treba še zaostrijeti pogoje za podeljevanje družbene denarne pomoči. Pri programu skupnosti otroškega varstva je bilo nekaj vprašanj o gradnji ribniškega varstva, pri programu zdravstva pa so letale pripombe na delovni čas v zdravstveni

postaji v Ribnici, priporočili pa so tudi, da je treba storiti ukrepe za zmanjševanje bolniškega staleža. V začetku so ponekod menili, da bo dobila telesnokulturna skupnost preveč denarja, vendar so bili nato zadovoljni z odgovorom, da bo del denarja porabljen za gradnjo nove telovadnice pri osnovni šoli v Ribnici, ki je potrebna za uvedbo celodnevne šole.

V zaključku poročila o razpravah v delovnih organizacijah je bilo predlagano, naj bi v bodoče dajali v razprave le tisti del programov SIS, ki bo vsako leto spremenjen oziroma bo dejavnost posamezne SIS povečana ali posvečeno nanovo uvedena. Po tem poročilu občinskega sindikalnega sveta, ki ga je podal Karel Oražem, so poročali še predstavniki posameznih SIS. Karel Oražem je pred koncem poročila poudaril, da je treba v bodoče neposredne proizvajalce bolje seznanjati s programi SIS; posledica tega bo, da bo manj nesporazumov.

J. P.

Čimprej mrliške vežice

Kakor se hitro množijo novi stanovanjski bloki v Ribnici, toliko nujnejše postajajo mrliške vežice, ta-

ko iz zdravstvenih, kakor tudi iz več drugih vzrokov. V stanovanjskih blokih ni prostora za zadnje ure pokojnih. Zato so potrebne mrliške vežice, ki jih že marsikje imajo. Ribniška pokopališka uprava je dolžna, da to zadevo čimprej reši.

O gradnji mrliških vežic v Ribnici so pred kratkim spet razpravljali člani pokopališkega odbora. Ugotovili so, da je gradnja vežic nujna. Izbrana je že lokacija zanje, potrjeni načrti, pripravljajo že zemljišče za gradnjo, prepočasni pa doteka denar, kar je zavrglo nadaljnjo gradnjo. Rešitev bo treba najti čimprej, zato bi ta gradnja na območju krajevne skupnosti Ribnica morala imeti prednost.

Nekateri predlagajo tudi, da bi v stanovanjskih blokih morali imeti poseben prostor, kjer bi počivali pokojniki, dokler jih ne bi prepeljali v mrliško vežico. Take prostore v drugih krajih že imajo, v Ribnici pa še ne.

V. P.

UPOKOJENCI USTANAVLJAJO PEVSKI ZBOR

V nedeljo, 11. aprila, bo ob 10. uri v klubski dvorani društva upokojencev v Ribnici prvi sestanek vseh upokojencev, ki imajo veselje do lepe pesmi in petja. Na njem bomo ustanovili pevski krožek našega društva oziroma pevski zbor. Primeren prostor za vadbo imamo. Jože Kozina bo prvi vodja zbora. V ribniški občini je doslej prijavljenih pri temeljni kulturni skupnosti že 7 pevskih zborov. Razen tega obstaja še pevski zbor pri Donitu v Sodražici, kar pomeni, da bi bil upokojski pevski zbor že devet. Pri tem pa nismo upoštevali zborov v osnovnih šolah.

VLADIMIR PREZELJ

FOLKLORNA SKUPINA UPOKOJENCEV

Folklorno skupino oziroma skupino narodnih noš bomo ustanovili pri ribniškem klubu upokojencev. Marsikatera naša članica ali član ima doma bolj ali manj ohranjeno narodno nošo. Mnogi mislijo, da so že prestari, da bi se oblačili, kot so se v mladosti. Pa ni tako! Kar spomnite se, da so se tudi naše babice radi ohranjale v okinčale v narodne noše in se postavile ter tekmoval, katera bo lepša. Njoli nisi prestar, samo če imaš še dobro voljo in pogum! Vse, ki bi se radi vključili v folklorno skupino, vabimo na sestanek, ki bo v nedeljo, 11. aprila, ob 10. uri v klubski dvorani društva upokojencev v Ribnici.

VLADIMIR PREZELJ

Ošiljeni zobotrebc

PASJE VERIGE - Odlok o javnem redu in miru, ki zahteva pse na verige, sicer že velja, psi se pa kljub temu še sprehajajo po Ribnici, ker se lastniki izgovarjajo, da ne morejo nikjer kupiti primernih verig. Teh izgovorov bo zdaj konec: ribniški „Zeleznini“ je uspelo dobiti po ugodni ceni večjo količino pasjih verig. Kupite jih še danes, ker bo jutri prepozno.

RIS PRI CENETU - Med zadnjim velikim snegom so ribniški lovci našli v gozdu za Sv. Ano onemoglega risa. Noge so se mu vdirale v mehak visok sneg, da ni mogel loviti hrane. Lovci so ga pridržali in mu dajali jesti, da si je opomogel. Danes dopoldne ga bodo postavili na ogled na Cenetovem dvorišču, popoldne pa ga bodo spustili na svobodo.

VELIKO TEKMOVANJE - Pet ribniških fantov se je že pred tremi tedni ostrigo na balin, da so kot filmski detektiv Kojak. Ko so to videli ribniški turistični in gostinski delavci, so sklenili organizirati tekmovanje za „najbolj Kojakovo lobanjo“, ki bo danes ob 20. uri v hotelu Jelka v Ribnici. Na tekmovanje vabijo tudi nadobudne fante iz drugih krajevnih skupnosti. Kdor bi rad tekmoval, pa še ni ostrigen, naj pohiti k frizerju Sulentiču, ki je obljubil, da bo „Kojake“ strigel s popustom.

IZREDNA MLADINA - Ribničani so lahko ponosni na dobro vzgojo svojih otrok. Ko pripelje avtobus na ribniško postajo, mladinci navalijo nanj kot kozi na sol. Stare kar pometejo stran, se zrinejo v avtobus in zasedejo vse sedeže. Iz doslej še nepojasnjenih vzrokov pa se je mladincem moralo nekaj „zavrteti v glavi“, saj so na sestanku sklenili, da bodo odslej povsem drugačni, se pravi, da bodo dajali starejšim prednost, jim odstopali sedeže itd. Bomo videli, kako dolgo bo ta njihov sklep držal.

AKORD ZA MOST - Dolenjski most že vse od postavitve leta 1972 rjavi, ker smo pač denar za most imeli, za barvo, da bi ga zaščitili pred rjo, pa ne. Zdjaj so tudi za barvo zbrali

denar. Barvanje organizira Komunala in zbira samo še danes (četrtek) prostovoljce. Delo bo dobro plačano, ker bo dano na akord. Interesenti naj se takoj oglasijo v Zlebiču pri Jožetu Ilicu, direktorju Komunale.

POŠTA SE SELI - Pošta v Loškem potoku bo danes poizkusno poslovala v novi potokiški šoli. Poštni uslužbenci namerjajo namreč preizkusiti dobre in slabe strani prostorov otroškega vrtca, da jih bodo ustrezno uredili pred dokončno preselitvijo.

RIKOV PREIZKUS - Pri ribniškem RIKO, ki izdeluje tudi snežno mehanizacijo, bodo danes priredili demonstracijo lahkih ročnih kidalcev snega, primernih za zasebne hiše in hišne svete. Kot smo že poročali, so pred kratkim priredili podobno demonstracijo za kmetijsko mehanizacijo, siskalnice za papir in železo, 18. marca je bila demonstracija težke snežne mehanizacije, tokrat pa so se spomnili tudi na gospodinjstva in hišne svete, ki bodo tako lažje in hitreje očistili pločnike in okolico hiš pa še na Komunalo se ne bo treba jeziti. Demonstracija bo ob 14. uri na dvorišču Rika, kjer so take demonstracije že običajne.

IZREDEN USPEH - Kar ni uspelo poleti, je pozimi! Rakitniški most je končno dokončan in tehnično prevzet. Svečana otvoritev bo danes ob 17. uri. Nastopil bo pevski zbor Lončar, Sončna uprava bo priskrblila lepno vreme, trak pa bo pretezal sam župan. Vsi krajanji in okoličani so vabljeni k prireditvi.

LOPARJI OZIROMA LOPATE S POPUSTOM - Ko je zapadel zadnji sneg, sta se v ribniški „Zeleznini“ dve ženski skoraj stepili za zadnjo lopato za kidanje snega, ki ji domačini pravijo kar „lopar“. „Zeleznina“ je takoj nato naročila večjo količino takih lopat, vendar se je ušela, ker je snega začela zmanjkovati in noben ni lopat oziroma loparjev več kupoval. Ker je konec zimске sezone in da se znebi zalog, bo „Zeleznina“ danes po polovični ceni razprodala nesrečne lopate, ki so ji prinesle le zgubo.

Kolikšen bo proračun?

Za pospeševanje kmetijstva dodatno združevati denar

Ribniški občinski proračun za letos bo imel predvidoma 10.211.223 din dohodkov, od katerih bo odvedenih 110.100 din za solidarnostno prelivanje, približno toliko bo ostalo v proračunski rezervi, ostalo pa bo razporejeno proračunskim porabnikom. Največ dohodkov bo imel proračun iz prometnega davka in davka na premoženje in dohodek od premoženja (skupaj nad 6 milijonov) ter davka na dohodek in od osebnih dohodkov (skupaj nad 2,6 milijona dinarjev).

Med razpravo o proračunu je

delegat-predstavnik kmetov opozoril, da bo letos premalo denarja za pospeševanje kmetijstva v občini. V proračunu je namreč za ta namen predvideno 250.000 din, porabe na tem področju pa znašajo za letos okoli 800.000 din. Dano je bilo pojasnilo, da bo treba za potrebe kmetijstva združevati sredstva vsega gospodarstva. S takim združevanjem bi zagotovili manjkajoči denar za pospeševanje kmetijstva. Akcija za združevanje se je praktično že začela, pričakujemo pa tudi, da bo uspešno zaključena.

DOLENJSKI LIST

piše kratko, jasno, zanimivo

Posebnost Gorenje vasi oziroma sedanje Gorenjske ceste v Ribnici sta tudi ti dve lipi. Tako lepih lip nima nobena druga vas daleč okoli. Nekateri predlagajo, naj bi ju kot zanimivost zaščitili, nekdo izmed vasčanov pa je predlagal, naj bi eno (levo na fotografiji) podrli, ker zaradi nje gnije leseni del ostrišja na najbližji hiši. (Foto: Primc)

Ožbolt častni občan

Urbanova nagrada KUD France Zbašnik iz Dolenje vasi - Komu ostala priznanja občine?

Na svečani seji občinske skupščine Ribnica, ki je bila v počastitev letošnjega občinskega praznika 26. marca v Sodražici, so podelili tudi letošnja občinska priznanja.

ZA ČASTNEGA OBČANA so proglasili narodnega heroja generala-podpolkovnika Jožeta Ožbolta iz Ljubljane, ki se je med vojno pogosto boril tudi na območju ribniške občine. Razen tega je bil med drugim tudi komandant Levstikove brigade, ki je bila med vojno ustanovljena v ribniški občini, zdaj pa ima tu domicil. Tudi po vojni je deloval na območju ribniške občine in pripomogel k njenemu razvoju.

PLAKETE „26. MAREC“ so prejeli garnizija JLA Ribnica, Vinko Kersnič in Ančka Pakiž. Garnizija JLA je prejela plaketo za uspešno

oziroma zgradeno sodelovanje med občani in vojniki ter za pomoč, ki so jo vojniki nudili prebivalstvu pri urejanju raznih komunalnih zadev pa tudi na drugih področjih.

Vinko Kersnič in Ančka Pakiž sta prejela plaketi ne le kot borca-partizana, ampak tudi za neumorno družbeno in politično delovanje v vsem povojnem obdobju, pa tudi danes sta še vedno zelo prizadana.

OBČINSKA PRIZNANJA so prejeli Mirko Anzeljc, direktor Inlesa, za delo na gospodarskem in političnem področju; Bogomir Fegic, vodja zdravstvenega okoliša enote Ribnica, za delo v partizanskem zdravstvu ter delo na strokovnem in družbenopolitičnem področju ter prizadevanja za urejanje zdravstvenih postaj v občini;

France Mihelič, polkovnik JLA iz Sodražice, za sodelovanje v NOB, pomoč pri gradnji raznih objektov na območju občine in za družbenopolitično delo; Cveto Pavčič, profesor za telesno kulturo v Ljubljani in magister znanosti, za napredek ribniškega rokomet, saj je ribniška ekipa pod njegovim strokovnim vodstvom dosegla največje uspehe; Anton Šobar, upokojeni di-

rektor Opekarne Ribnica, za družbeno in politično delo pred vojno, med vojno in po njej, za delo na gospodarskem področju ter za zasluge pri gasilstvu in na drugih področjih.

URBANOVA NAGRADA pa je prejelo KUD „France Zbašnik“ iz Dolenje vasi, ki je doseglo v zadnjih dobrih dveh letih zavidljive uspehe pri razvijanju kulturne dejavnosti v krajevni skupnosti.

Plaketo „26. marec“ je dobila letos tudi garnizija JLA v Ribnici, ki že vsa povojna leta tesno sodeluje s civilnim prebivalstvom in po svojih močeh tudi pomaga občanom oziroma krajevnim skupnostim. (Foto: Primc)

Mladost pod svobodnim soncem

Pestra dejavnost pionirskih odredov v brežiški občini: šport, kultura, klubi OZN, prometni krožki, taborniške vrste, prva pomoč, hranilnice, novinarski krožki . . .

Velika Dolina je s svojo gostoljubnostjo prijetno presenetila udeležence devete občinske pionirske konference. Konference so se do sedaj uveljavile v redkih občinah Slovenije. V brežiški se jim ne bi mogli več odpovedati. Pohvaliti velja zlasti to posebnost, da so letos in delno že lani izdali obširno poročilo o delu pionirskih odredov v biltenu, medtem ko na konferenci prikaže vsak odred le svojo najbolj razvejeno dejavnost.

Odnosi v pionirskih odredih so se tudi v minulem letu uredili

SOLIDARNOST PA TAKA

Za danes je v Brežicah napovedana velika akcija, v kateri bodo pokazali solidarnost z meščani-prebivalci vseh krajevnih skupnosti. Pridružili se bodo več sto Brežičanom, ki bodo med delovnim časom pobirali papirčke in smeti, zbrani kup nesnage pa zvečer zažgali v močilen kres, viden po vsem Posavju.

Mestno gledališče ljubljansko bo nocoj gostovalo v Brežicah. Upriporilo bo komedijo „Sobota, nedelja, ponedeljek“.

Še malo in člani hortikulturnih krožkov v osnovnih šolah bodo začeli urejati šolsko okolico. Letos bodo gredice še posebej skrbno zasadi, da bo njihov kraj lepši, saj si po vseh krajevnih skupnostih obetajo obiske v času razstave cvetja v Brežicah. (Foto: J. Teppey)

Novo v Brežicah

PORUMENELE SLIKE. Na avtobusni postaji v Brežicah so za steklo razglasnega panoja še vedno razstavljeni fotografski posnetki z lanskega cvetličnega spreveda po brežiških ulicah. Hortikulturno društvo bi zdaj slike brez škode lahko spravilo v svoj album. Brežičanom pa pokazalo kaj aktualnejšega. Morda bi jih kaj bolj ganile fotografije smetnjakov pred blokii, slike zamarnjenih gredic, živih mej ob cestah, nesnage pred kinom, v parku pri gradu in v občestnih jarkih tja do železniške postaje.

PIONIRJI NAVDUŠILI. Nedavno občinsko pionirsko konferenco na Veliki Dolini so združili s kulturnim programom, v katerem so sodelovali učenci z vseh šol. Predstavil se je mladinski pevski zbor z Velike Doline, z glasbenimi točkami pa so sodelovali še osnovne šole Artiče, Bizeljsko in Cerklje. Z deklamacijami so sodelovali v programu orinirji iz Pišec, iz Dobove, Brežic in Kapel, z dramskim prizorčkom

ničevali po načelu pionirskega samoupravljanja. Z delom v odredih, organizacijah in društvih so si pionirji pridobili raznovrstno znanje in se usposabljal tudi za naloge v splošnem ljudskem odporu. Te organizacije so: Rdeči križ, taborniški od-

MANJKA GRADBENA DEJAVNOST

V nabavno prodajni zadrugi Metalgrad s sedežem v Jesenah na Dolenskem se je število članov v zadnjih letih zmanjšalo od 100 na 58. Zadržani in njeni člani veliko poslujejo s poslovnimi partnerji v drugih republikah. Iz brežiške občine je bilo vanje včlanjenih le dvanajst obrtnikov, bilo pa bi jih prav gotovo več, če bi imel Metalgrad tudi gradbeno dejavnost. V tem primeru bi bili obrtniki gradbene stroke pri nakupu materiala oproščeni plačila prometnega davka. To bi omogočilo cenejše opravljanje gradbenih storitev in povečalo konkurenčno sposobnost posameznih obrtnikov, saj bi se na ta način vendarle izenačevali z družbenim sektorjem.

PREMALO NAROČNIKOV

Na nedavni seji skupščine ZRVS v Brežicah so udeleženci zahtevali, naj bi se na revijo Naša obramba naročili vsi rezervni starešine. V glasilu je poučno gradivo za individualno usposabljanje pri opravljanju obrambnih dolžnosti, razen tega pa revija prinaša razlogo izpitnih vprašanj, ki jih mora predelati vsak posameznik.

red, Planinsko društvo in Gasilska zveza.

Samoupravljanje poglobljajo pionirji zlasti pri vključevanju v nove jugoslovanske pionirske igre pod geslom „Naša domovina pod svobodnim soncem“. Učne uspehe učencev so pionirji pomagali izboljševati z medsebojno pomočjo in utrjevanjem čuta odgovornosti za skupni uspeh. V občini se je lani izvrstilo tudi več kulturnih prireditvev v počastitev 30-letnice osvoboditve, z vrsto športnih in drugih srečanj pa so pionirji proslavili že tradicionalni dan mladosti. Sodelovali so pri kurirčkovni pošti, na pohodu ob žici okupirane Ljubljane, obiskali so zbor slovenskih pionirjev v Ajdovščini ter sodelovali v taboru Sutjeska v Beogradu. Letos so se pionirji izredno izkazali v akciji zbiranja šolskih torbic za vietnamske otroke. Pohvalijo se lahko še s sodelovanjem v Veseli šoli in na pionirskih prometnih tekmovanjih.

Seveda vseh teh uspehov ne bi bilo brez prizadevanj mentorjev, učiteljev in drugih prijateljev mladine. Ti stojijo v senci, toda kljub temu da se drže v ozadju, jih ne smemo prezreti, saj zaslužijo vsaj besedno priznanje.

J. T.

Najraje v Grčijo

Z avtobusom po svetu

Izza volana svojega (beri Sapovega) avtobusa je Brežičan Vinko Mlakar spoznal malone vse evropske dežele in zanimivosti njihovih najlepših mest, ko je tri sezone vozil izletnike za poslovnično podjetja v Beogradu. Vse poti v tujino so minile brez nevšečnosti in turistje je vsakokrat varno pripeljal nazaj. Včasih so bili zdoma teden dni, včasih dva ali tudi tri tedne.

Prvo leto je bilo najtežje, potem pa vsako sezono lažje. Neznane ceste so postajale Mlakarjeve dobre znanke in vožnja po njih je bila vsakokrat bolj domača. Postopoma je vzljubil tudi mesta. Rad se vrača v Atene, Pariz, Milano, Rim, San Marino, Madrid, na Dunaj, v Pago . . . Vsako od teh ima nekaj, kar človeka prevzame.

Od vseh dežel pa je Vinko Mlakarju najbolj pri srcu Grčija. Če trinajstkrat jo je prevozil, in če bi mu ta hip dali na voljo Atene ali Pariz, bi se brez pomišljanja odločil za Grčijo. Pri srcu so mu njene naravne lepote, zanimivosti minulih dob, predvsem gostoljubnost in prijazen takmakajšnih ljudi. Všeč mu je njihov odnos do tujcev nasploh, zlasti do turistk. Te so posebej zaščitene. Nihče jih ne nadleguje, nihče se ne spotika obnje z neprimernimi opazkami ali se jim kako drugače vsiljuje. Če pa se kaj takega le pripeti, takoj poseže vmes turistična policija in kršilec javnega reda je kaznovan.

Tudi letošnje sezono bo Vinko Mlakar prebil na tujih cestah, če ga bodo potrebovali. Rad bi še nekaj več zaslužil, da si uredi hišo. Sicer pa meni, da človek vzdrži na takem mestu največ štiri do pet let, kajti zaradi neredne prehrane in drugih naporov jih večina zbolji na želodcu.

Beograjčani radi potujejo s podjetjem SAP predvsem zaradi točnosti odhoda od prihoda. Vse poteka tako, kot je napovedano, to pa je tudi tisto, kar ljudje pričakujejo razen dobrega vodiča.

JOŽICA TEPPEY

Vinogradi bodo kmalu spet oživel. Začelo se bo spomladansko delo, za katero je dosti težje dobiti pomoč kot za trgateg. Gornji posnetek je z Rake, kjer pridelujejo dober cviček. (Foto: Jožica Teppey)

Kaj bi se bali strokovnjakov!

Pot Kovinarske vodi k povezavi uma in delovnih rok — To pomeni, da bodo z zaposlovanjem strokovnjakov zapolnjevali nastale praznine

Kovinarska Krško je primer podjetja, ki se je izredno hitro razmahnilo, vendar je kljub temu zašlo v krizo. Pri razčlenjevanju vzrokov za izgubo v minulem poslovnem letu navajajo na prvem mestu nedosledno kadrovsko politiko, na katero se navezuje tudi nestimulativno nagrajevanje. Velike proizvodne zmogljivosti tovarne namreč nimajo enakovredne strokovne zasedbe za organizacijo dela, za razvoj in projektiranje, za prodajno službo in finančni sektor.

Število zaposlenih je zlasti v zadnjih dveh letih hitro narasčalo, saj so sprejeli na delo blizu 130 novih ljudi, strokovno pa se niso okrepili. Za nemoten potek proizvodnje s programskega in organizacijskega vidika so pogrešali predvsem strokovnjake ekonomske in tehnične smeri, imeli pa so dovolj operativnega srednjega strokovnega kadra, kar se je dobro obrestovalo pri kakovosti izdelkov.

Nesorazmerno velike kapacitete Kovinarske bodo še nekaj časa slabo izkoriščene, ker so se v podjetju lotili tehnološko za-

htevnih programov, ne da bi prej zaposlili strokovnjake, ki bi prevladovali zahtevno tehniko. Ta pomanjkljivost je bila najbolj opazna pri programih za izdelovanje asfaltnih naprav in silosov. Pri proizvodnji asfaltnih naprav se bodo poslej usmerili na nakup domače jugoslovanske opreme in se tako izognili

URAN NA KRŠKEM POLJU

Na gradbišče jedrske elektrarne v Krškem bo danes prispeala mednarodna komisija, da bi preverila rezultate senzacionalnega odkritja uranove rude v plitvinah ob savski strugi. Če so zaloge urana dovolj velike, bodo zraven centrale odprli še rudnik.

J. TEPPEY

Naglico

drago plačujemo

Večji promet zahteva od voznikov več pazljivosti

Število prometnih prekrškov je lani doseglo rekord v krški občini. Po svoje je to tudi razumljivo, saj je vozil vsak dan več na cestah, te pa ostajajo take, kot so, zato še vedno velja, da se mora voznik prilagajati cestam in ne obratno, kar bi bilo seveda tudi zaželeno.

Sodnik za prekrške navaja v svojem poročilu, da je med kršitelji prometnih predpisov še vedno največ takih, ki jih zalotijo na cesti brez voziškega dovoljenja. Večino ma so to mladi ljudje, ki si za vožnjo na črno najraje sposodijo motorno kolo, redkeje druga vozila.

Med vzroki prometnih nezgod je na prvem mestu nedovoljena hitrost. Sledi izsiljevanje prednosti, vinjenost voznikov in nepravilno srečevanje. Najhujše posledice ima predvsem nepravilno prehitjevanje, saj povzroča hude telesne poškodbe in veliko materialno škodo.

Iz poročila zvemo tudi za ugotovitev, da je novi zakon o varnosti prometa že pokazal svoje dobre in slabe strani. Voznike silijo k discipliniranosti poostrene denarne in zaporne kazni in možnost odvzema voziškega dovoljenja za obdobje od enega meseca do enega leta.

Svoje je prinesla tudi prepoved izdaje voziškega dovoljenja. Posledice takega ukrepa se pokazata potem, ko je obdolženec opravil voziški izpit, dovoljenja pa ne dobi včasih tudi dve leti po izpitu. Za takega storilca je nevarnost, da bo z novimi prekrški odlagal izdajo voziškega dovoljenja za več let.

J. T.

PLODNO OBDOBJE

V torek, 30. marca, je bila v Krškem letna konferenca občinskega sveta Zveze sindikatov, na katerem so delegatoma predložili obsežen delovni načrt z navedbo rokov za opravljene naloge, ki čakajo organizacijo v tekočem letu. Sindikat se bo moral še krepkeje oprijeti dela, če bo hotel slediti številnim zahtevam, ki jih je vključil v dejavnost 1976. leta.

KOLIKO REGRESA ?

V tovarni celuloze in papirja so predlagali občinskemu svetu Zveze sindikatov, naj bi letos izplačevali delavcem po 1.000 din regresa za dopust, preostalih 200 din pa bi zbrali za počitniške hišice na Malem Lošinjcu.

odvečnim stroškom za uvoz iz tujine. Za izpeljavo silosnega programa bodo zaposlili lastne statike in projektante ter si tako prihranili velike izdatke za plačevanje inozemskih strokovnjakov.

Nadaljnji razvoj Kovinarske je v povezavi uma in delovnih rok. Strokovnjakov ne bodo dobili čez noč. Zanje potrebujejo stanovanja, na katera prej niso mislili. Tudi nagrajevanje bodo spreminili in se s tem odpovedali zanje tako značilni uravnalovki. Strah pred strokovnjaki je bil podjetju samo v škodo. Spoznali so, da jih nujno potrebujejo, predvsem projektante in ekonomiste.

J. TEPPEY

DROBNO GOSPODARSTVO

Medobčinski svet SZDL Posavje je minuli torek organiziral posvetovanje o drobnem gospodarstvu. Vabljeno so bili predstavniki vseh posavskih sindikalnih svetov, načelniki davčnih uprav, predstavnik združenja obrtnikov ter člani izvršnih svetov, ki v posameznih občinah odgovarjajo za gospodarstvo.

Poslej tesnejši stiki

Učvrstitev stikov študentov z matičnimi občinami

V minulem tednu je vse tri posavske občine obiskala štiričlanska delegacija „Kluba posavskih študentov“. Njihov namen je bil učvrstiti dosedanje stike med višješolci in visokošolci ter matičnimi občinami, od koder prihajajo zanje štipendije in kjer naj bi se tudi zaposlili.

V Krškem so ugotavljali, da pri izplačevanju štipendij ni večjih zastojev, četudi jim povzročata velike težave republiška „solidarnost“, ki je vseprej kot to. Domenili so se, da bodo še pred poletnimi študijskimi počitnicami pripravili v Ljubljani tri predavanja, s katerimi naj bi jih predstavniki regije seznanili z vlogo študentov v družbeni samozadržati in

splošnem ljudskem odporu, z občinskimi srednjeročnimi programi družbeno-ekonomskega razvoja, pa tudi z dolgoročnimi razvojnim programom Posavja.

Prav tako so v Krškem potrdili, da bodo tudi tokrat pripravili tradicionalni pogovor štipendistov s predstavniki delovnih organizacij, poskušali pa ga bodo prvič pripraviti tudi v Brežicah. Poleg tega so predstavniki študentov izrazili pripravljenost, da se vključijo v kulturno življenje. Tako naj bi mladi literati, likovniki in recitatorji prvič sodelovali na prireditvah, ki jih pripravlja za dan mladosti krška občinska konferenca Zveze socialistične mladine.

Krške novice

V RAZPRAVO — V pripravah na ustanovitev posavske regionalne skupnosti za turizem so pripravili že osnutke vseh potrebnih aktov, tako da jih bodo že ta teden verjetno dali v javno razpravo. Predvidevajo, da bodo skupnost ustanovili še pred pričetkom glavne turistične sezone, to je pred poletjem.

PRIPRAVLJAJO PROGRAM — Predsedstvo OK ZSMS je minuli teden sprejelo okvirni program prireditvev, s katerimi bodo počastili dan mladosti. Domenili so se, da bodo na Senovem pripravili enodneveni turnir v štirih športnih panogah, v Velikem Podlogu osrednjo akademijo in prav tako tam še razstavo likovnih del mladih. Za praznik bo izšla slavstvena številka „Obveščevalca“ z literarnimi prispevki.

POMEMBNE NALOGE — Komisija za cestno signalizacijo pri svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu bo morala poskrbeti za boljše ureditev prometnega režima na cesti, ki pelje skozi Staro vas v Brežice, saj je leta izredno obreme-

njena. Enako pomembna bo tudi ureditve signalizacije na nadvozu čez železniško progo v Krškem.

ŠE ZADNJI NASTOPI — Mali šolski bazen v krški šoli „Jurija Dalmatina“ je bil zaprt le štiri dneve, sedaj pa je ponovno na voljo plavalcem in potoku plavanja za začetnike. Krške „Celulozarje“ pa čaka pred zaključkom zimse sezone še nekaj nastopov. V soboto in nedeljo so se najboljši pionirji udeležili mednarodnega mitinga v Zagrebu, prihodnji teden bodo nastopili na državnem prvenstvu pionirjev „B“, pripraviti pa nameravajo vsaj še en medklubski miting.

SEDAJ ZARES — Ta teden je bilo v Krškem občinsko pionirsko prvenstvo „Kaj veš o prometu“, s katerega se bodo najboljši udeležili področnega tekmovanja. Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri občinski skupščini si je prizadeval, da bi tokrat na tekmovanju nastopile ekipe iz sleherne osnovne šole.

KRŠKI TEDNIK

BREŽIŠKE VESTI

Predsedstvo sindikatov v Sevnici je dalo pobudo za razgovor z gozdarji brežiškega Gozdnega gospodarstva – Nepristranska komisija za oceno razlogov izgube žage

Predsednik CK ZKS France Popit je ob zadnjem obisku v Sevnici svetoval neposredne razgovore z organizacijami, kjer je kaj nerešene vprašanj. Takega razgovora se je poslužilo predsedstvo občinskega sindikalnega sveta predzadnji petek s predstavniki brežiškega Gozdnega gospodarstva, predvsem pa obah tozdov tega podjetja v občini, gozdarstva in žage.

V sevniciški občini že lep čas opozarjajo, da samo en tozd zasebnih lastnikov gozdov ni sprejemljiv (njegove sedež je v Brežicah!). V sevniciški občini je gozdov največ. Da hočejo kmetje drugačno samoupravljanje, je bilo ugotovljeno tudi na zadnji seji o kmetijstvu, ki jo je pripravila SZDL v občini. Podobno sta ugotovila že izvršni odbor občinske konference SZDL in predsedstvo sindikata na skupni seji pred enim letom. Brežiško gozdno gospodarstvo dela na območju devetih občin. Gozdovi so revni, izhod iščejo v dopolnilni dejavnosti. Gozdarji so opozarjali na težave posameznih tozdov. Kot je pokazala razprava, je še marsikaj odprtega v sami delitvi dohodka v tozdih in med njimi. Rok za ureditev teh vprašanj je, kot so skle-

nili na sestanku, kraj prvega polletja. Posebno neprijetno vprašanje je izguba v novi žagi v Sevnici. Le-ta znaša za lani 3,07 milijona dinarjev.

PRIMOŽ: DOGOVORJENO ZA PREVOZ MLEKA

Na zboru občanov je bilo ob sodelovanju predstavnikov tozda za Kooperacijo pri sevniciškem kmetijskem kombinatu in občinskim kmetijskim inšpektorjem doseženo soglasje o prevozu mleka s Primoža. Za prevoz mleka naj bi kombinat prispeval 300 dinarjev, kmetje, ki oddajajo mleko naj bi prispevali enak znesek. Z nabavo boljših molznic in z boljše krmo bodo sčasoma zbrali več mleka; s tem bo odpadlo tudi vprašanje dragega prevoza za majhne količine.

K. Z.

Kako je s tem, ni mogoče razčistiti na enem sestanku. Razmere naj bi skušala nepristransko oceniti posebna skupina strokovnjakov iz poslovnega združenja. Zatem bo lahko rekla svoje tudi komisija delavske kontrole. Sanacijski program naj bi pričeli uresničevati s 15. aprilom. Ne razumljivo je, zakaj se predstavniki žage v glavnem niso udeležili tega sestanka. Stara žaga je v glavnem delala z dobičkom, novi opremi v marsičem niso bili kos (kratko pričevanje v Nazarjah), investicija ni bila dokončana ipd. Sevniciški tozd gozdarstva je imel letos prvi svoj zaključni račun. Dolgotrajni sestanek ni izvenel v medsebojno obteženju, ponoven razgovor čez čas bo lahko prilika za pregled dogovorjenih rešitev.

A. ZELEMNIK

NISO LE ČRPALI

Gozdarji so se na problemski konferenci o kmetijstvu branili očitkov, da niso ničesar prispevali za razvoj „niti materialno niti moralno“ tudi s podatki, da so v zadnjih 20 letih sodelovali pri gradnji 71,2 km cest, za vzdrževanje cest in poti so v zadnjih petih letih prispevali 424.680 dinarjev. V gozdno gojitvena dela je bilo v zadnjih petih letih vloženih nad 2,35 milijona dinarjev. Ceste so seveda rabili tudi sami.

Odkod denar za nove šole?

Program razvoja šolske mreže za naslednjih pet let skuša izrabiti vse prostore – Premiki med okoliši

Občinska izobraževalna skupnost je na zasedanju zbora izvajalcev in porabnikov v začetku marca brez posebnih pripomb sprejela obsežen razvojni program vzgoje in izobraževanje v občini do leta 1980.

Program je zbran v pravnici knjigi z okrog 100 stranmi, z obilico podatkov od šolske mreže do prizadevanj za celodnevno šolo in usmerjeno izobraževanje. Vrsta podatkov

prikazuje razmere za minulo petletno obdobje. V tem času je število šolarjev na sevniciški osnovni šoli (kjer je porast največji) naraslo od 951 (leta 1970/71) na 1.012 (lani). Močno je padlo število učencev na krmeljski osnovni šoli (od 182 leta 1971/72 na lanskih 147). Še pred dobrimi petimi leti je znašal osip na šolah 38,3 odst., v lanskem šolskem letu pa že za več kot polovico manj. V naslednjih letih naj bi boštanjška osnovna šola zajela vse učence višje stopnje z Bučke in Studenca, tako da bi v Sevnici lahko sprostili štiri učilnice za prvo stopnjo usmerjenega izobraževanja. Učence višjih oddelkov iz Krmelja in Tržišča naj bi združili v novi šoli, sicer bi jim grozil kombiniran pouk. Z združevanjem istih oddelkov na podružničnih šolah Bučka in Studenec naj bi v bodoče odpravili kombinirane oddelke. Število otrok na območju podružnične šole Razbor ne kaže porasta, zato je predlagano prešolanje ob ustreznem prevozu na Loko, šolsko zgradbo pa naj bi zaprli in zavarovali. Podobno je na Kalu; otroke naj bi v novem šolskem letu prešolali v Sentjanžu.

V naslednjih treh letih naj bi bile po ugotovitvah šolnikov možnosti za prehod na celodnevno šolanje za prve štiri razrede na treh šolah: v Boštanju, na Blanci in v Sentjanžu. Pred koncem tega petletnega obdobja naj bi sledili na posebni osnovni šoli v Sevnici, Krmelju in Tržišču. Pogoj je seveda izgradnja novih šol po referendumu. Za novo gradnje (trenutno je v gradnji šola na Blanci) bi bilo potrebnih nad 61 milijonov dinarjev. Usmerjeno izobraževanje naj bi vpljalo dodatnih 11 milijonov.

GRIPA NAJMOČNEJŠA NA PODEŽELJU

Naval v sevniciški zdravstveni dom se je začel nekako prvi dan po uradnem začetku pomladi. Zdravstveno osebje mu je bilo v začetku kar dobro kos, proti koncu tedna pa so pričeli zbolevati tudi sami. V ponedeljek so tako imeli v postelji že tudi enega zdravnika. Največ obolelih v minulem tednu ni bilo v mestu, temveč po podeželju. Na sevniciški osnovni šoli je po oddelkih manjkalo 6 do 7 učencev, od nekaterih dnevih tudi do devet. Kot je v ponedeljek dejal upravnik sevniciškega zdravstvenega doma dr. Jurij Pesjak, do takrat še ni bilo opaziti kakšnih komplikacij v zvezi z obolenji.

ŠE TRI KONFERENCE

Komite občinske konference ZK je na zadnji seji sprejel delovni program za letošnje leto. Do konca leta naj bi izvedli še najmanj trije zasedanja občinske konference ZK. Predvidoma maja naj bi obravnavali samoupravljanje in delegatske odnose v občini, oktobra vprašanja vzgoje in izobraževanja, konec leta pa naj bi pregledali izvajanje samoupravnega dogovora o kadrovske politiki v občini. Za seje komiteja je zaenkrat predvidenih sedem delovnih področij. V tem mesecu naj bi obravnavali delo komunistov z mladino.

Na zadnjih letnih skupščinah opazen napredek v sindikalni organiziranosti

Na zadnjem zasedanju občinskega sindikalnega sveta so ugodno ocenili potek letošnjih letnih skupščin osnovnih sindikalnih organizacij. Marsikje so pripravili dobra pismena poročila o minulem delu organizacije: v Novolesu – tozd Akiril, Elmi – tozd Elektromaterial Čatež, občinski upravi, na trebanjski postaji milice, v Dani, Mercatorju – tozd Gradišče, osnovnih šolah Mira in Trebnje, na občinskem sodišču, v IMV – tozd Tovarna opreme Mirna, trebanjskem nadzorništvu proge, gozdnem obratu Trebnje in mokronoški Iskri.

Razveseljivo je, da so delo dobro zastavili nekatere komaj predlani ustanovljene sindikalne organizacije v Novolesu, TOZD Akiril Trebnje in Elmi – tozd Elektromaterial Čatež, Ledino so orali skoraj pri vsem, pri delovnem procesu in pri samouprav-

ljanju, oblikovanju tozdov, proizvodnem načrtu in stabilizacijskih ukrepih. Nove samoupravne akte so v glavnem povsod pred obravnavo na zborih delavcev proučili najprej na sejah izvršnih odborov osnovnih sindikalnih organizacij.

Na skupščinah v Iskri – tozd Elektroliti Mokronog, trebanjski osnovni šoli, IMV – tozd Tovarna opreme na Mirni so kritično govorili o uveljavljanju delegatskega sistema. Kot vprašanje, kateremu je sindikat v minulem letu namenil največ pozornosti, je marsikje na prvem mestu skrb za življenjske in delovne razmere delavcev, organizirano prehrano, stanovanjska vprašanja in socialne razmere (Iskra – tozd Elektroliti Mokronog, tozd Gozdarstvo Trebnje, IMV – tozd Tovarna opreme).

Po mnenju vodstva sindikata v občini bi morali več narediti pri delu sindikalnih skupin (o tem so več razpravljali le v IMV, Mercatorju in trebanjski osnovni šoli), premalo je bilo govora o družbeni samozaščiti, kadrovske politiki in razvojnih načrtih. Pogrešali so tudi ocene političnega delovanja mladih v sindikatih in medsebojnih odnosov. Preskrba ozimnice ali podobne stvari so po oceni skupščin, že prišle na „začelje“ dnevnih redov.

NE PRIDEJO DO KRAJA

Sentruperčani imajo silno slabe izkušnje z urbanisti. Ko so bila že odkupljena stavbišča, ne pa tudi dovozna pot, je bilo mnogo razgovorov, da bi to vprašanje slednjič le uredili. Krajevna skupnost je lastnika vrta že pripravila na to, da odstopi prostor za pot, a ni bilo nič iz tega. Referentka je bila tudi proti predlogu za dostop z odcepa pri ovinku. Podobnemu mečkanju so priča tudi pri stavbišču za predvideno gradnjo stanovanj za učitelje: Frelihovi bi odstopili zemljišče, stvar pa že dobra dva meseca miruje.

Šola za akcijo, ne le oceno

Slušatelji zadovoljni z občinsko politično šolo

Sredi marca je bila v Trebnjem končana občinska politična šola. Obiskovali so jo člani ZK. Razveseljivo je, da so šolanje resno vzeli tudi mladi, ki jih je za šolanje predlagalo občinsko vodstvo Zveze socialistične mladine. Šolanje je trajalo 60 ur; pred krajem so ga namreč podaljšali še za 10 ur. Po podelitvi spričeval smo govorili s tremi od 34 slušateljev.

Učitelj DUŠAN MEŽNARŠIČ iz Velikega Gabra je v kraju predsednik krajevnih organizacij Zveze rezervnih vojaških starešin, med drugim je tudi član sveta krajevnih skupnosti. „Marsikaj, kar smo obravnavali v politični šoli, bo prišlo prav pri praktičnem delu v družbenopolitičnih organizacijah. Pri delu v šoli nam najbolj pogrešamo telovadnico. Prostor bi nam prišel še kako prav tudi kot streha za kulturne skupine v krajevni skupnosti. Želja krajanov je, da pridemo do telovadnice pred proslavo 100-letnice šole.“

obveznosti, ki jih opravlja z veseljem, čeprav včasih tudi razočaranj ne manjka.

A. Z.

USPEL SEMINAR

Predzadnjo soboto je bil na Polzevem seminar za vodstva krajevnih organizacij SZDL. Na seminar so prišli iz vseh organizacij, razen s Čateža. Obravnavali so ustavno vlogo SZDL, srednjeročni razvoj občine, organizacijsko in idejno usposobljenost SZDL, delo delegacij in usklajevanje stališč v krajevni skupnosti, vprašanje religije in samoupravne družbe ter družbene samozaščite. Seminar je trajal ves dan do poznega popoldneva.

STANE NOVAK je bil do izteka mandata pred nedavnim predsednik poslovnega odbora v Trimu. „Čeprav se je za družbenopolitično delo treba sprosti usposabljanje, smo v politični šoli dobili precej znanja, ki nam bo to aktivnost olajševalo zaradi novih spoznanj.“ je menil o šoli. Kot član sveta krajevnih skupnosti Trebnje pa je omenil nekatere letošnje naloge: „Poglavitno je nadaljevati asfaltiranje ulic. Tudi v strelski družini nam ne bo manjkalo dela.“ Stane Novak tudi ne stoji ob strani v SZDL (pododbor za Stari trg) ali v sindikatih.

Nova Marlesova šola v Mokronogu naj bi bila nared do novega šolskega leta. Delo poteka zadovoljivo, tako da ni bojzani, da bi se gradnja zakasnila. V novi telovadnici so na delu pleskarji, v učilnicah pa že lepijo na stene tapete. (Foto: Železnik)

Iz kraja v kraj

GRIPA ŽE PO DOMOVIH? – Minuli teden po čakalnicah trebanjskega zdravstvenega doma se ni bilo očitno, da bi Štajerci „izvozili“ kaj gripe tudi na Dolenjsko. Pač pa so imeli zdravniki minuli četrtek že težave zaradi vse številnejših zahtev po obisku bolnikov na domu.

jancem, namesto da bi jih napotili na zdravljenje. Zato so letošnji program občinskega sindikalnega sveta v poglavju o stabilizacijskih prizadevanjih dopolnili tudi z vprašanjem boja proti alkoholizmu kot sestavnemu delu za večjo produktivnost.

NA ČIGAV RAČUN? – Ob ustanovitvi kluba zdravljenih alkoholikov v Trebnjem so pred tremi leti računali, da bo treba kmalu ustanoviti še dva nova, vendar so še vedno pri enem. Tisti, ki se dosti ukvarjajo z odpravljanjem alkoholizma v občini, vedno znova opozarjajo, da v delovnih organizacijah še vedno dajejo potuho nekaterim pi-

OSLEJ BOLJE – Osnovna organizacija Zveze socialistične mladine na Mirni v zadnjem obdobju ni bila posebno delavna. Pred nedavnim so imeli na Mirni volilno konferenco, ki se je udeležilo nekaj nad 30 mladih. Za predsednika so izvolili Branka Kirma, ki je sicer zaposlen v prodajnem oddelku Dane. Sprejeti delovni program obeta večjo dejavnost mladih.

PRIPRAVNICI LE V LISCI IN JUTRANJKI?

Po zakonu morajo delovne organizacije vsako leto do konca januarja določiti vrsto poklicev in pripravnikov, ki jih nameravajo sprejeti v tekočem letu. Nič kaj spodbudna ugotovitev ni, da sta ta načrt predložili le Lisca in Jutranchka. Lisca namerava letos sprejeti za tozd Senovo dva konfekcijska tehnik, za tozd Krojilnica v Sevnici enega, enega tudi za tozd Šivalnica v Sevnici. V delovni skupnosti skupnih služb nameravajo zaposliti naslednje pripravnik: 1 dipl. ekonomista, 2 ekonomska tehnik, 1 inženirja organizacije dela, 2 tekstilna inženirja in eno modelariko.

Jutranchka bo letos sprejela štiri konfekcijske tehnik in dva ekonomska tehnik. V glavnem gre za štipendiste obeh tovarn.

Lisca se je odpovala svojemu samskemu domu v korist zasilni rešitvi za otroško varstvo. Ob tem seveda spet ne manjka raznih pripomb za „korenitejšo“ rešitev prostorskega vprašanja na račun denarja za adaptacije. Družine, ki ne vedo, kam bi dale svoje malčke v varstvo, kaj takega seveda ne zanima. Na sliki: srečneži v vrtcu Ciciban.

Sevniciški paberki

SLEDNIJČ TUDI POHVALA – Pri svetu sevniciške krajevnih skupnosti so vajeni vsega, le pohval ne. No, slednjič so na naslov krajevnih skupnosti naslovili lepo pismo vaščanov Podgorja. Podgorčani in Krakovčani so krajevni skupnosti hvalile za proslavo 8. marca, ki je bila v kraju skupno z vaškim odborom SZDL. V tem partizanskem kraju vse od osvoboditve ni bilo take proslave.

tako izrabljene, da je prehod nevaren. Zamenjava bi menda stala dobrih 50.000 tisočakov (novih seveda!), tega denarja pa ni. Navsezadnje je tudi novi most blizu. Sedaj čakajo še na soglasje sosedov.

NISO MAČEHOVSKI – V januarju je Zavod za kulturo prisrkel sevniciški knjižnici 52 novih knjig, lani ustanovljeni krmeljski knjižnici pa 75.

ENA MAKADAMSKA POT MANJ – Svet sevniciške krajevnih skupnosti se je že pred časom odločil za soglasje o lokaciji za avto-busno postajo ob sedanjem postajališču šolskih avtobusov. Komunalno stanovanjsko podjetje mora pripraviti predračun za ureditev postaje, nato se bo mogoče dogovoriti o sofinanciranju. Zatem naj bi odpadla pot od Redenška do Žganka, ki je tudi sicer ni v zazidalnem načrtu centra mesta.

DOVOLJ EN PREHOD – Sevniciška krajevna skupnost se je pred nedavnim odločila, naj bi danes odstranili deske s prehoda za peče čez železniški most. Le-te so namreč že

Ugodna posojila za obrtnike

Obrtniki iz črnomaljske občine so konec lanskega leta ustanovili Zdrženje samostojnih obrtnikov, letos pa nameravajo še obrtno zadrugo

Obrtniki iz črnomaljske občine so 26. decembra lani ustanovili Zdrženje samostojnih obrtnikov. Na prvi seji 15. januarja so izvolili nadzorni odbor, disciplinski sodišče in kreditni odbor ter predsednika, tajnika in blagajnika združenja. Za predsednika je bil izvoljen mizarški mojster Marko Barič iz Črnomojla.

"V naši občini je registriranih 127 obrtnikov, članov združenja pa je okrog 70. Do sedaj je bil položaj obrtnikov pri nas precej klavrn, vsak je bil prepuščen sam sebi, bili smo neorganizirani in razdrobljeni. Sedaj v združenju pa bomo lažje nastopali"

navzven," je povedal Barič. Izkupiček od obrtniškega plesa v hotelu Smuk v Semiču je šel v blagajno združenja, za udarniškim delom in

denarjem, ki so ga prispevali člani, so si uredili pisarno na Kolodvorski 25.

"Pripravljamo se že na letošnje obrtniške športne igre v Mariboru, ker nočemo, da bi bili tako slabo"

PRIPREDITEV NA NOVO ODRU

Igralska družina iz Butoraja je 6. marca na novem odru pripravila kulturni program ob dnevu žena. Po slavnostnem govoru je mešani pevski zbor zapel nekaj pesmi, mladinci pa so pripravili recitacije. Po programu je bila zabava, izkupiček so namenili za rože in darila, s katerimi so obdarovali žene in matere padlih borcev. Nov oder so v Butoraju postavili s pomočjo gasilcev, igralske družine in nekaterih posameznikov, dela pa so opravili sami vaščani.

priljubljeni kot lani," pravi Barič. "Pred dnevi smo se dogovorili s črnomaljsko podružnico Ljubljanske banke, da bomo člani združenja lahko dobili kratkoročna posojila za nabavo obratnih sredstev, in to do 200.000 dinarjev na 6 do 12 mesecev."

Črnomaljski obrtniki se že pogovarjajo, da bi še letos ustanovili obrtno zadrugo. "Zadruga bi lahko prevzela marsikatero večje naročilo in potem dajala razna dela posameznim našim obrtnikom; prek zadruge bi tudi nabavljali material. Naše stališče je, naj bi vsa obrtniška dela v občini delali naši obrtniki. To bi pomagalo razvoju obrti v naši občini, denar bi ostal doma, pa še cenejše bi bilo za investitorja, ker bi odpadle dnevnice in kilometrine."

Kaže torej, da se obrtnikom v črnomaljski občini obetajo lepši časi, vsaj kar se tiče povezanosti in skupnega nastopanja.

A. BARTELJ

SODIŠČE NAJ BO TEMELJNO!

Nova organiziranost sodišč naj bi pripomogla, da se bo sodišče približalo človeku. Zato sta črnomaljska občinska skupščina in izvršni odbor OK SZDL predlagala republiški skupščini, da bi bilo črnomaljsko sodišče temeljno sodišče za Belo krajino z zmanjšano pristojnostjo, ne pa le oddelek novomeškega temeljnega sodišča, saj bi to pomenilo odvajanje sodišča ljudem in veliko odvečnih poti.

Povečati število članov

AMD Bela krajina si prizadeva, da bi bila vsaj polovica lastnikov motornih vozil člani društva

Pred letom dni se je tudi Avto-moto društvo Bela krajina organiziralo po delegatskih načelih. Prva redna letna konferenca je bila 14. marca letos in na njej so delegati sprejeli vrsto nalog za prihodnje obdobje.

AMD Bela krajina šteje sedaj 700 članov v občini Črnomojli in Metliki, kar je nekaj več kot 20 odst. vseh motoriziranih občanov. Konferenca delegatov si prizadeva, da bi

bila v AMD najmanj polovica lastnikov motornih vozil, zato je naloga vsakega člana, da pridobi vsaj dva nova.

V AMD deluje tudi več komisij; največ uspeha v lanskem letu sta imeli šolska in športna komisija. Šolska komisija ima sodobno učilnico, pet vozil zastava 750, enega rednega in šest honorarnih inštruktorjev. Preko AMD je lani naredilo vozišči izpit 260 kandidato. V bodoče nameravajo dograditi nove učne prostore in poligon za vožnjo.

Športna komisija je lani organizirala dve tekmovalni v motokrosu, za kar je AMD Črnomojli dobilo zvezno priznanje AMSJ. Tudi letos bo 1. maja v Dragovanju vsi velika mednarodna dirka v motokrosu v kategoriji 50 in 125 cm.

Konferenca delegatov je podprla predlog o izgradnji avto-moto baze v naši občini, kajti najbližja baza je na Otočcu, in belokranjski člani tako ne morejo biti deležni uslug, ki jim sicer gre. Podprli so Viatorjevo prizadevanje, da bi ta v Črnomojli opravjal tehnične preglede motornih vozil.

Na konferenci so podelili priznanja članom in delovnim organizacijam, zaslužnim za razvoj AMD Bela krajina.

MATIJA MRAVINEC

PREMALO DENARJA ZA OBNOVO Pobrežja

Lani je bilo za obnovitev dela gradu Pobrežje pri Adlešičih potrebno 100.000 dinarjev. Letos je zaradi pomanjkanja denarja program kulturne skupnosti Črnomojli tako oklešččen, da je izpadlo tudi sofinanciranje obnove tega zgodovinskega spomenika. Pač pa je kulturna skupnost Slovenije v ta namen dodelila 50.000 dinarjev. S tem denarjem nameravajo urediti prostor v gradu, kjer je bila med vojno partizanska kovačnica.

KMALU KMETIJSKI PROSTORSKI PLAN

Na predsedstvu OK SZDL Črnomojli so razpravljali, kako vključiti kmetijski prostorski plan v urbanistični načrt občine. Zavzeli so se, da bi imeli dva akta: poleg urbaneističnega načrta bodo izdelali še kmetijski prostorski plan, saj bo vzporedna izdelava obeh aktov cenejša.

Ljudje marsikdaj ne razumejo, zakaj jim urbanisti ne dovolijo graditi kjerkoli. Z urbanističnim načrtom bodo te stvari postale jasne, kajti interes občine je, da kmetijske površine ostanejo nezazidane. Ta bo tudi pojasnil, za kaj ne morejo ugodi nekaterim KS, ki se zavzemajo, da bi na nerodovitnih območjih, zlasti v dolini Kolpe, dovolili zidavo vikendov, kajti inštitut za urbanizem iz Ljubljane se zavzema, da bi ta košček narave ostal neokrunjen.

Metliškim košarkarjem v letošnjem prvenstvu ne gre najbolje. Belokranjski poznavalci igre pod obroči trdijo, da zaradi odhoda nekaterih najboljših igralcev k vojakom, predvsem pa zaradi nediscipliniranih igralcev. Na sliki: posnetek z enega zadnjih prvenstvenih srečanj, v katerem so košarkarji Beti že skoraj dobljeno tekmo izgubili.

Napredku ime asfaltna prevleka

V minulem letu so vaščani radoviške krajevne skupnosti zbrali okoli 510.000 din - Letos zbirajo za popravila in posodabljanje cest - Pričakujejo pomoč občine

Tudi z zadnjega zbora radoviških delegatov so udeleženci odšli več ali manj nezadovoljni. Ko so pretehtali voljo občanov za napredek svojih vasi, so ugotovili, da napredek vsi podpirajo s srcem, imajo pa občutek, da jih občina zapostavlja.

Današnji boj krajanov radoviške krajevne skupnosti za lepše dni ni zgolj slučajen in ne muha enodnevnica, saj so že med narodnoosvobodilnim bojem in po njem dokazali svoje vrednosti. Zavoljo tega večina delegatov ne razume, zakaj toliko let po vojni njihova krajevna skupnost še vedno nima niti kvadratnega metra asfalta, zakaj imajo ponekod še vedno nezdruženo pitno vodo, slabo električno, slabe avtobusne zveze ipd. Morebiti bi jim kdo očital nezdravo kritikarstvo in nedelavnost, toda naslednji podatki dokazujejo, da so prebivalci radoviške krajevne skupnosti vse kaj drugega kot lenuhi.

Vaščani Bojanje vasi se že dajalca pogovarjajo o boljši cesti, ki naj bi jim odprla okno v svet, v njihovo prijazno in pozabljeno vasico pa pripeljala s pomočjo turistov več denarja. Bojančani se zavzedejo, da so načrti in želje eno, uresničitev cilja pa drugo. Zato niso ostali pri besedah, pač pa so se lotili zbirane akcije in v kratkem času za svojo srečo, asfaltno prevleko, zbrali okoli

150.000 din. Tudi stanovalci Krašnje vira niso vajeni prosjati, in ker nečejo zaostajati za sosedi (pomoči od drugod pa ne pričakujejo), so za boljšo prihodnost zbrali 100.000 din.

Vas Radoš se s štirimi gospodinjstvi bržkone še ne da ukiniti časa. Marsikdo, ki misli, da je obsojena na propad, se moti. Prebivalci male vasi se zatrjujejo, da po boljši poti - zanjso so zbrali 20.000 - ne bo nihče pobegnil, pač pa bo cesta pri-

OSEM NOVIH NAROČNIKOV

Dolenjski list je pričel pred kratkim s pomočjo pismonosih zbirati nove naročnike, ki bodo prejeli naš tedenk do 1. maja brezplačno. V kratkem času so se zbiralci izkazali in do prejšnjega torka se je na najboljši razširjeni pokrajinski tedenk v Jugoslaviji na novo naročilo še 241 občanov. V metliški občini - Dolenjski list je v Beli krajini doma skoraj v vsaki hiši - so pismo nose do sedaj pridobili osem naročnikov, in sicer suhorska pošta 4, metliška 3 in gradaška dva. Pismo nose obljublajo, da bodo poskušali v naslednjih tednih zbrati še nekaj novih naročnikov.

NOVI ČLANI KOMISIJ

Na minuli 15. seji zbora združenega dela in družbenopolitičnega zbora ter 14. seji zbora krajevne skupnosti metliške občinske skupščine so delegati izvolili več komisij in opravili nekaj imenovanj. Izvolili so člani iniciativnega odbora za ustanovitev samoupravne interesne požarno-varnostne skupnosti, štiri člani sveta za preventivno in vzgojo v cestnem prometu in člani ter tajnik komisije za ugotavljanje izvora premoženja.

METLIKA: DANES POMEMBNA SLOVESNOST

Na zadnji seji metliške občinske skupščine je pet delegatov zahtevalo, naj „občinarji“ poskrbijo, da bodo začeli še letos graditi več let obljubljeno športno dvorano. Za vse, ki še vedno ne verjamejo, da bo občina končno dobila potrebno dvorano, objavljamo danes razveseljivo vest: republiška TKS je pred kratkim ugotovila, da ima na voljo še nekaj denarja (našli so natanko 65.000 din), in ga je namenila novi metliški gradnji, in sicer bazenu pri novi telovadnici. Bela krajina bo tako dobila bazo z olimpijskimi merami, temeljni kamen zanj pa bo postavil eden izmed najstarejših športnih delavcev danes ob 16. uri za osnovno šolo.

Na igriščih 250 mladih

Na mladinskih športnih igrah sodelujejo tudi dekleta

Pred kratkim je občinska konferenca ZSMS Metlika (komisija za šport) pripravila mladinske športne igre, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, kegljanju in streljanju z zračno puško. Zaenkrat se je prijaviło 250 osnovnih organizacij z več kot 250 udeleženci, razveseljivo pa je, ker so se prijave tudi vrste deklet (Komet, Beti, Metlika).

Vsekakor je najbolj zanimivo ob igrišču za mali nogomet. Vsako nedeljo dopoldan se zbere okoli igrišča na Pungartu precej gledalcev, in ker se za prvaka mladinskih športnih iger poteguje kar 14 ekip, se v prihodnjih tednih za ljubitelje nogometa obetajo zanimiva srečanja.

V kratkem bodo začeli tekmovali tudi igralci namiznega tenisa (v TVD Parizanu), šahisti (v prostorih mladinskega kluba), strelci (na Pungartu) in kegljači. Ekipne deklet se bodo v mladinske športne igre vključile nekoliko kasneje, pomembno pa se bodo v namiznem tenisu, streljanju, šahu in kegljanju.

nesla lepi vasi napredek, morda tudi nove stanovalce.

Tudi Radovičani že nekaj let tarnajo nad slabo cesto in so za boljšo povezavo z Metliko zbrali 200.000 din. Delegat radoviškega zbora krajevne skupnosti Jože Režek je na zadnji seji občinske skupščine dejal med drugim: „Skupščina mora konec koncev uvideti, da si napredek ne samo želimo, pač pa da se zanj z vsemi močmi trudimo. Zavoljo tega upravičeno pričakujemo pomoč, saj več, kot smo naredili s prostovoljnimi delom in s prostovoljnimi prispevki, zaenkrat ne moremo narediti. Da je to res, dokazuje naše delo pri gradnji vodovoda na Radovici, pri elektrifikaciji Bojanje vasi in Krašnje vira. Samo v minulem letu smo zbrali okoli 510.000 dinarjev, da prostovoljno ur spojeh ne štejemo. Le kako dolgo bomo morali prav vse akcije začeti sami, njih denarno podpirati itd.? Upravičeno zahtevamo pomoč, upamo pa, da se bodo obljube spremenile v dejanja...“

J. PEZELJ

METLIKA: „PLAKETA DRUŽBENE SAMOZAŠČITE“

Pred kratkim so delegati vseh treh zborov metliške občinske skupščine sklenili, da bodo vsako leto praznovali teden varnosti in družbene samozaščite, in sicer v tednu, ki vključuje 13. maj. Občinska skupščina bo v tednu družbene samozaščite - zanj so se odločili zato, da bi pokazali podružljivo skrb za varnost kot pravico in dolžnost občanov - podeljevala posebno pismo priznanje „Plaket družbene samozaščite občine Metlika“.

Sprehod po Metliki

nije in občinska kulturna skupnost. Predvidevajo, da bodo prostori narad že letos, in takrat bo knjižničarska dejavnost lahko res zaživela, dotlej pa lahko ljubiteljski knjigobiskujejo knjižnico v gradu. Odprta je vsako nedeljo od 9. do 12. ure.

GOSTIŠČE VESELICA, ki je pozimi zaradi težke prevozne ceste navadno zaprto, je za goste odprto trikrat na teden, in sicer v petek, soboto in nedeljo. Z delom pričnejo ob 14. uri. Za potrebo skrbi prijazni Igor in ljudje radi zahajajo v gostišče na gričku nad mestom.

PREJŠNJO SOBOTO je bilo v mladinskem klubu predavanje o alpinizmu. Pripravilo ga je vodstvo mladinskega kluba, predaval pa je Bojan Zupet iz Ljubljane. Svoje pripovedovanje je Zupet podprel z vrsto lepih in zanimivih diapozitivov.

GRADNJA tako težko pričakovane in prepotrebne telovadnice se bo pričela, kot kaže, v začetku aprila. Prva etapa del (športna dvorana z galerijo) bo dograjena do občinskega praznika 26. novembra.

metliški tedenik

AMERIKANČEVO DARILO

Eden največjih problemov na Vinici je hudo pomanjkanje gradbenih parcel, zato prodajajo zasebniki komunalno neurejeno zemljišče tudi po 100 dinarjev kvadratni meter. Te dni pa je prišla radostna vest: lastnik zemljišča na Majerju, ki živi v Ameriki, je cel kompleks, za katerega je že narejen zadržalni načrt, podaril krajevni skupnosti. Gradbene parcele bodo kmalu na javni licitaciji in Vinici; ki že tako dolgo čakajo, bodo v kratkem lahko začeli graditi. Viniški Amerikanec se je verjetno spomnil na stari slovenski rek: „Ljubo doma, kdor ga ima“, ko se je odločil, da bo zemljo podaril.

Četrtek je v Črnomojli uradni dan. Po dvanajsti, ko ljudje, ki so prišli v občinsko središče po opravkih, že uredijo svoje zadeve, je množica čakajočih na avtobuse, ki vozijo proti Vinici in Adlešičem, nekaj običajnega. (Foto: Bartelj)

Črnomaljski drobiri

NOV DELOVNI ČAS - Od 1. aprila do 30. septembra bo za upravne organe črnomaljske občine veljal tako imenovani poletni delovni čas. Na občini bodo delali v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 6. do 14. ure, v sredo pa od 6. do 16. ure. Stranke sprejemajo v torek in četrtek od 6. do 14. ure ter v sredo od 10. do 16. ure.

VAS ŠE V TEMI - Vaščani Kočevja si že dajal želijo, da bi imeli skozni naselje javno razsvetlavo. Vendar zaenkrat njihova želja še ne bo izpolnjena. Počakati bodo morali, da bo rekonstruirana cesta Črnomojli-Kanižarica.

KARATE PRODIRA - Karate klub Jugokaj je prejšnji teden priredil v Črnomojli v telovadnici osnovne šole predavanje o zgodovini karateja. Morda bo predavanje o zgodovini tega vzhodnjaškega borilnega športa spodbudilo tudi mlade Belokranjce, da se bodo začeli z njim ukvarjati.

POTPUHI IN MLADINA - Mladi v črnomaljski občini so, kar se zabave tiče, prepušteni bolj sami sebi, zato se še posebej razveselje mladinskega plesa. Prejšnji teden, 27. marca, je ansambel „Potepuhi“ igral za ples v dvorani v Dragatušu.

S samoprispevkom do nove šole

Brez novih prostorov za šole ni možno obdržati v občini srednjih šol

V kočevski občini potekajo te dni razprave o prehodu na usmerjeno izobraževanje. Že v uvodnih razpravah je bilo ugotovljeno, da konča v kočevski občini vsako leto osnovno šolo (osemetko) okoli 500 učencev, kar pomeni, da bi bodoči 9. in 10. razred oziroma prvo stopnjo bodočega usmerjenega izobraževanja obiskovalo okoli 500 otrok, drugo stopnjo pa okoli 300. To se pravi, da glede na število učencev so možnosti, da bi imeli v Kočevju prvo in drugo stopnjo usmerjenega izobraževanja.

Vendar pa ni dovolj prostorov za tako izobraževanje, saj ima že sedaj 11 oddelkov gimnazije, 10 oddelkov centra poklicnih šol, 15 oddelkov srednjih šol pri Delavski univerzi in 7 oddelkov glasbene šole na razpolago le 16 učilnic. Če upoštevamo, da bo usmerjena šola v Kočevju verjetno izobraževala še okoli 300

učencev iz ribniške občine, potem potrebuje Kočevje novo šolo, saj potrebujejo skupaj 44 učilnic. Gradnja nove šole pa bi veljala po nekaterih ocenah 60 milijonov dinarjev, od tega gradnja prve faze 30 milijonov. Ta denar bi morali zagotoviti s povečanjem sedanjega samoprispevka od 1 na 2 odstotka, z morebitnimi prispevki gospodarstva in sredstvi iz republiških virov.

V dosedanjih razpravah je bilo ugotovljeno in sklenjeno, da morajo obstoječe srednje šole in izobraževalna skupnost dobro proučiti bodočo organizacijo srednjega šolstva v občini Kočevje. Pri tem naj kočevska izobraževalna skupnost sodeluje z ribniško, da bi ugotovili, katere stopnje šolanja bi kazalo organizirati skupaj. Nato bo treba ugotoviti, kakšne šole ali dislocirani oddelki šole bodo v Kočevju, koliko solarjev jih bo obiskovalo, koliko

prostorov in kadrov je šolam potrebnih itd. Samoupravna stanovanjska skupnost pa je dolžna v sodelovanju z delovnimi organizacijami zagotoviti stanovanja za potrebe učne moči.

V vseh dosedanjih razpravah (občinska skupščina, SZDL, usklajevalni odbor za pripravo referendumov o razvoju šolstva, nekatere krajevne skupnosti itd.) je bilo poudarjeno, da so prostori za srednje šolstvo potrebni in da je treba začeti akcijo za uvelodbo krajevnega samoprispevka, ki naj bi ga plačevali 5 let.

J. PRIMC

Kam presežek?

Največ za podeželje

Zaradi dobre izterjatve dohodkov in iz nekaterih drugih vzrokov je imel ob zaključku minulega leta kočevski občinski proračun za razdeliti še presežek dohodkov 1.291.847,45 din. Ta denar so na zadnji seji vseh zborov občinske skupščine razdelili tako: 140.000 din za delno kritje pogodbene obveznosti za obnovo doma za ostarele in onemogle v Ponikvah (obveznost občine znaša sicer kar 480.000 din), 300.000 din je preneseni na letošnji proračun občine (predvsem za priznavalnino), 511.847,45 din v sklad skupnih rezerv za potrebe obratov v podeželskih središčih, 140.000 din za nakup zemljišč za potrebe obratov na podeželju in 200.000 din za gradnjo vodovoda v Strugah.

Že naziv izdatkov pove, da bo denar porabljen predvsem za potrebe podeželja, precej pa ga bo šlo še za potrebe ostarelih, osamelih in za priznavalnino.

Vprašanja delegatov in odgovori nanje

V: Sanacijski načrt za družbeno kmetijstvo je izdelan, kaj pa je s spoprijemanjem zasebnega kmetijstva? O: Tozd Kooperacija ZKGP in Kmetijska zemljiška skupnost pripravljata program za pospeševanje zasebnega kmetijstva. To je zelo zahtevno delo in se vsega ne bo dalo na hitro urediti. Ko bo osnutek programa pripravljen, bo dan preko SZDL v javno razpravo.

V: Bo SAP končno kaj ukrenil, da ne bo potrebno preseljanje potnikov v Velikih Laščah, da bo na kočevski avtobusni postaji označeno, od kod odpeljejo avtobusi v posamezno smer, in kaj je novega v zvezi z gradnjo postajnega poslopja? O: To vse možnosti, da SAP kmalu uredi, da prestopanja v Velikih Laščah ne bo več in da bo na avtobusni postaji v Kočevju večji red, se pravi označeni bodo peroni in smeri vožnje. SAP je tudi že zaprosil pri Ljubljanski banki za posojilo in bo zgradil spodnji del avtobusne postaje v celoti, zgornji (gostinski) del pa vsaj v grobem. Razen tega pa potekajo dogovori, da bi uvedli novo avtobusno progo do Delnic, da ne bi bilo treba zaposlenim čakati do 16. ure, ko zdaj odpelje avtobus v to smer.

V: Je v celoti osvojen kočevski predlog o posodobitvi republiških cest v občini ali le delno? O: Osvojen je skoraj v celoti. Iz republiškega programa je izpadel le odsek ceste od Bosljiwe Loke do Osilnice.

KOCJANOVA RAVNATELJICA VVZ

Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje je bila imenovana za ravnateljico Vzgojnovarstvenega zavoda Kočevje Zalka Kocjan, učiteljica iz Kočevja, za ravnatelja Doma Dušana Remiha pa Karel Pogač iz Kočevja. Na seji je bilo opravljenih še več imenovanj, volitev in rezrešitev.

Preveč poročil hkrati

Na kratko o zadnji občinski seji

Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje, ki je bila 25. marca, so z nekaterimi pripombami in dopolnitvami sprejeli delovni program zborov skupščine za leto. Program je zelo obširen in več nalog, predvidenih za prvo četrtletje, še ni izpolnjenih. To pomeni, da bi morale biti seje pogostejše ali pa sprejetega programa ne bo mogoče uresničiti.

Poročilo o delu organov za odkrivanje, sojenje in pregon je zajelo dejavnost toliko organov, da delegatje gotovo niso mogli vsega dobro oceniti. Zato so nekateri predlagali, naj bi v bodoče obravnavali posebej poročila inšpekcij, na naslednjih sejah pa še poročila postaje milice, sodišča, tožilstva, sodnika za prekrške, službe družbenega knjigovodstva itd. Pri razpravi o delu inšpekcije – to področje je za občane najbolj zanimivo – so delegatje opozorili, da so ta poročila preskopa in da naj bi inšpekcije delale še več na terenu

in manj v pisarnah. Med drugim je bilo predlagano, naj bi še bolj skrbelo za varstvo voda, se pravi tudi Rinže, ki je vedno pogosto hudo onesnažena.

Sprejet je bil dogovor o splošni porabi za leto in razdelitev presežka sredstev za lani ter dogovor o sofinanciranju skupnosti občin ljubljanskega območja. Nadalje je bil sprejet sporazum o ustanovitvi občinskega kluba samoupravljancev. Pri tem je bilo izglasovano tudi, da bo financiranje urejeno kasneje, ko bo znan delovni program kluba.

J. P.

Priljubljeni poštar

Matija Ožanič je med kočevskimi občani zelo priljubljen poštar. Pohvalijo ga, da hitro in natančno razdeli pošto in da ima dober odnos do strank. Ko smo vprašali ostale sodelavce in sodelavke, kaj menijo o njem, so v glavnem potrdili mnenje občanov, neka sodelavka pa je dejala, da so seveda tudi drugi postarji prizadevni.

Matijo Ožaniča pa smo tokrat obiskali zato, ker je zbral do preteklega največ novih naročnikov za Dolenjski list. V razgovoru je povedal, da je že skoraj vsaka družina naročena na Dolenjski list in da je zato težko pridobivati nove naročnike. Pri naročanju se tudi prizadeva, da dobi takega naročnika, ki bo tudi za zagotovo plačal naročnino. Postarji namreč hitro spoznajo, s katerimi občani so težave pri raznih plačevanjih.

Tovariš Ožanič je poštar 9 let, prej pa je delal pri Zidarju, Litostruji in drugod. Poštarski poklic se mu je priljubil, ko je zamenjal nekoga poštarja v Novih selih. Ker je bil vedno vester, prizadeven in marljiv, so ga občani vzljubili, to pa mu je v pomoč tudi pri nabiranju naročnikov.

J. P.

Matija Ožanič, naš priljubljeni poštar. (Foto: Primc)

Letošnjo „Urbanovo nagrado“ je prejelo KUD „France Zbanič“ iz Dolenje vasi, ki uspešno dela zadnji dve leti. Na fotografiji prizor iz skeča Mateja Bora „Gospod Lisjak“, ki ga je pred kratkim postavila na oder dramska skupina KUD „France Zbanič“. (Foto: Primc)

Tudi Ribnici bazen in dvorano?

Ribnica je med redkimi kraji, kjer sta šport in športno delo razmeroma bogata, primanjkuje pa športnih objektov. Tako imamo le rokometno in nogometno igrišče, če ne računamo dvorane v Dolenji vasi in kegljišče v domu JLA.

Plavalni bazen in telovadnica, da ali ne? Seveda so za gradnjo športniki in vsi, ki si žele boljše možnosti za rekreacijo. Vendar se vse ustavi pri denarju, saj bi tak objekt veljal morda celo nekaj 10 milijonov dinarjev.

Vendar pravijo nekateri, da tudi denar ne bi smel biti ovira, saj je Ribnica industrijsko že precej razvit kraj, vedno bolj pa govorimo o uvajanju športne rekreacije v delovne kolektive.

Razen tega še vedno precej občanov ne zna plavati. Okoli 1.000 učencev osnovne šole Ribnica pa ima telesno vzgojo v dvorani, ki meri 160 kv metrov.

Na raznih sestankih vedno pogosteje slišimo, da vsi Ribničani potrebujejo bazen in telovadnico. Tudi vrhunski šport se

ne bo obdržal na tej ravni, če ne bodo kolikor toliko ugodne možnosti za vadbo.

Delovni ljudje, starši in družbenopolitične organizacije naj bi razmislili o tem predlogu in nato začeli ustrezno akcijo. Gotovo je mnogo občanov, ki so pripravljeni za bazen in športno dvorano primakniti tudi kakšen odstotek od osebnih dohodkov, kajti ta gradnja verjetno ne bo možna brez samoprispevka.

M. GLAVONJIČ

Malo denarja za inšpekcije

Pred kratkim je bil podpisan dogovor, da bodo inšpekcijske službe občine Kočevje opravljale nekatere inšpekcijske posle tudi za ribniško občino, in sicer veterinarski, sanitarni, tržni in kmetijski inšpekcijski nadzor.

Ribniška občina ima razen tega svojo gradbeno, urbanistično in požarnovarnostno inšpekcijo, vendar opravljajo inšpektorji delo honorarno. Delovna mesta za te inšpektorje so razpisana.

Razen tega opravljajo za ribniško občino nekatere nadzore še inšpekcije iz Ljubljane, in sicer delovna, gozdarska, cestna, vodnogospodarska, elektroenergetska in cestnoprometna.

Po sedanjih ocenah je pre malo en tržni inšpektor za obe občini. Dosedanja razpisa za tega inšpektorja so bili neuspešni, zato bodo razpisali

ŠE TEDEN DO SALAMIADE

V petek, 9. aprila, bo ob 19. uri zanimiva razstava salam in kranjskih klobas. Vsak izdelovalec bo lahko razstavil največ eno salamo in dve kranjski klobasi. Izdelke udeležencev, njihov okus in obliko, bo ocenjevala strokovna komisija, ki bo najboljšim podelila priznanja.

Te vrste razstav mesnih izdelkov, znane kot „Salamiade“, so že tradicionalne in so bile do sedaj v Kočevju. Tokrat pa bo salamiada tudi v Ribnici, v gostilni „Pri Cenetu“. Pripravljalni odbor vabi vse izdelovalce domačih mesnih izdelkov, naj se udeležijo razstave v čim večjem številu. Prijava sprejema gostilna „Pri Cenetu“ v Ribnici do 15. ure 9. aprila.

DANES BREZPLAČNO KOPANJE V BAZENU

Krajevna skupnost Kočevje mesto je organizirala za občane že več zanimivih prireditev, tako: trim smučanje, trim planje itd., da bi okrepila zdravstveno sposobnost občanov in jih navajala na šport in rekreacijo. Še posebno si prizadeva, da bi občane navajala na redno kopanje oziroma plavanje v zaprtem bazenu. Tako kopanje je za Kočevje novost in mnogi občani se zimskega kopanja boje, češ da se bodo prehladili. Krajevna skupnost želi pokazati, da je tak strah povsem odveč, zato je organizirala za danes brezplačno kopanje za vse občane.

Drobne iz Kočevja

KNJIŽNICA PRESELJENA – Ljudska knjižnica Kočevje se je minuli teden preselila v nove prostore na Ljubljanski cesti 6, kjer je bila do nedavnega uprava podjetja Avto Kočevje. Pri selitvi je uslužbenec knjižnice pomagala šolska mladina pod vodstvom predsednika IO Občinske kulturne skupnosti Kočevje prof. Miloša Humeke. Novi prostori bodo ustrežnejši, ker so bili urejeni v skladu s predpisi za knjižnice.

ZAPLETENA POMOČ – Dijak iz Kočevja, absolvent Gozdarskega centra v Postojni, je nabiral darila za maturantski ples, ki bo v Postojni in katerega dobiček bodo porabili za maturantski izlet. Vsi dijaki tega centra so v svojih domačih krajih tako nabirali darove. Naš domačin je bil „uslišan“ samo v enem podjetju, toda še tu je imel veliko težav. Dali so mu naročilnico, da si v blagovnicah lahko nabere blaga do višine zneska naročilnice, kar je tudi storil. Že drugi dan je dobil dopis, da mora vse vrniti. Blago je vrnil. Nato so mu naročili, naj pošlje račun za 300,00 din, ki jih bo prejela šola v Postojni, če bo na plakat za ples tudi reklama tega našega podjetja. Tako je imel fant veliko potov in pisanja. Vendar je tu vsaj nekaj dobil, pri drugih pa je ostal prazen rok.

AVTO-MOTO društvo Kočevje je brezplačno razdelilo vsem amateljem in poklicnim voznikom motornih vozil brošurico „Kodeks etike udeležencev v cestnem prometu“. Knjižica opozarja tudi na spremembe v raznih predpisih, kar je pomembno za starejše voznike, ker so ti predpisi izšli že po tem, ko so oni opravili izpite.

medved odgovarja

– Plačal sem 120 din za popravo radia, ko pa sem ga prinesel domov, spet ni igral.

– Seveda, ko pa je naš servis v tako slabih prostorih, da se pri njih lahko vse, še tisto, kar je sicer dobro – pokvari.

KOČEVSKE NOVICE

KMALU SELITEV POŠTE

V Loškem potoku v ribniški občini bodo preselili pošto, čim bo skopnel sneg. Pošta bo začasno v novi šoli v prostorih, ki so bili predvideni za otroško varstvo. Stavbo, kjer sta zdaj pošta in krajevni urad, bodo podrli in na tistem mestu zgradili stanovanjsko poslovnostavbo, v kateri bo imela med drugimi svoje nove prostore tudi pošta.

GREMO NA DUNAJ

Prvi letošnji izlet ob ribniško družstvo upokojencev usmerilo na Dunaj. Trajal bo dva dni. Vsak udeleženec mora imeti potni list; če ga še nima, ga lahko dobi pri notranjem odseku naše občine. Odhod iz Ribnice bo v soboto, 22. maja, ob 5. uri. Cena za prevoz, prehrano in prenočišče ter vodstvo bo 750 din. Prijave sprejema tajništvo društva ob ponedeljkih in sredah, in sicer od 1. do 15. maja. Lahko pa se prijavi tudi tajniku na domu po telefonu 87-261. Vse podrobnosti o izletu zveste lahko ob uradnih urah v pisarni društva upokojencev v Ribnici.

V. P.

ŠAH V KOLEKTIVE

Na nedavnem občnem zboru šahovskega kluba Ribnica so ugotovili, da so lani dosegli lepe uspehe tako na tekmovanjih kot pri propaganji šaha. Šah mora še bolj prodati med ljudi, saj ta igra ne zahteva veliko denarja za rekvizite. To je hkrati igra, ki uči tudi misliti, razen tega pa zbljuje ljudi. Torej šah je treba razširiti v delovnih kolektivih in tudi po šolah. Lani je klub organiziral dva močna turnirja, in sicer za 29. november, na katerem so nastopili igralci iz Ribnice, Kočevja in Novega mesta, ter za 22. december, ko je bil troboj ekip Ribnice, Kočevja in JLA. Letos bodo ribniški šahisti sodelovali na tekmovanjih v Kočevju in na Bledu. Lani sta dosegla najboljše rezultate mlada tekmovalca Tanko in Trobec.

M. G.

»Dolenjski list« tribuna bralcev

REŠETO

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 1. aprila – Hugo Petek, 2. aprila – Franc Sobota, 3. aprila – Rihard Nedelja, 4. aprila – Izidor Ponedeljek, 5. aprila – Vincenc Torek, 6. aprila – Viljem Sreda, 7. aprila – Herman Cetrtek, 8. aprila – Albert

LUNINE MENE

7. aprila ob 20.01 uri – prvi krajec

BREŽICE: 2. in 3. 4. zahodnomemški barvni film Blago v srebrnem jezeru. 4. in 5. 4. ameriški barvni film Močnejši od strahu. 6. in 7. 4. ameriški barvni film Zadnji junak. CRNOMELJ: 2. 4. ameriški barvni film Plačilni dan. 4. jugoslovanski barvni film Povest o dobrih

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

IŠČEM ŽENSKO za izmenično varstvo otroka. Nudim stanovanje in hrano, preskrbam tudi zaposlitev. Ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista (972/76). BIFE GERMOVSEK, Trebnje, Rimska 4, sprejme v službo dekle za strelbo v bifeju. TAKOJ SPREJMEM dekle za pomoč v vrtinariji. Hrana in stanovanje v hiši. Adamičeva 28 (Grm), Novo mesto. GOSTILNA TURK, Črničev, Brezje, sprejme v službo priučeno ali kvalificirano natakario. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Vsa oskrba v hiši, osebni dohodek od 2.500,00 do 3.500,00 na mesec.

SLUŽBO IŠČE

DEKLE z 2-letno administrativno šolo išče popoldansko honorarno zaposlitev. Naslov v upravi lista (967/76).

STANOVANJA

IŠČEM SOBO, po možnosti s so-uporabo kopalnice. Naslov v upravi lista (993/76). IŠČEM sobo ali grem za sstanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (996/76). ODDAM sobo ženski za pomoč v gospodinjstvu. Ragovska 5, Novo mesto.

Motorna vozila

ZASTAVO 750 de luxe, letnik 1972, prodam. Majda Pavlič, V Brezov log 13. ZDRAVILIŠČE DOLENJSKE TOPLICE prodaja kombi 1600 SB, letnik 1968, v voznem stanju. Izključna cena 6.500,00 din. Prodaja bo v Zdravilišču Dol, Toplice v soboto, 3. aprila 1976, ob 8. uri za družbeni sektor in ob 10. uri za druge interese. PRODAM traktor Ferguson 35 z nakladalnikom ali brez njega. Mijan Rožman, Arnovo selo, Arlič. PRODAM traktor Ursus (35 KM) z enosono prikolico, traktorski izruvač za krompir, dve motorni žagi Stihl in Dolmar ter motorno slamoreznicu s puhalnikom. Milka Šmrke, Gornji Globodol 8, Mirna peč. PRODAM motor APN 4 in grablje Sonec 3, Stane Jarc, Hraštje, Mirna peč. PRODAM avto IMV kamionet Diesel. Maks Starmetski, Vel. Malence 15, Krška vas. PRODAM kamamobilirano neregistrirano Lado v voznem stanju in osebni avto R 8. Izidor Murn, Malkovec 9, Tržišče. PRODAM traktor Hanomag (24 KM) s koso in jermenco. Anton Gršič, Bojanja vas 11, Metlika. PRODAM avto Škoda 110 L, letnik 1973. Bizjak, Cirknik 3 a, Jesenice na Dol. PRODAM FIAT 750, motor generalno popravljen, prevoženih 1500 km. Anton Pavlič, Orehoviča 18, Šentjernej. PRODAM traktor Zetor 2511 s priključki ali brez njih. Anton Jerele, Brezoviča 8, Šmarješke Toplice.

ljudeh. 7. 4. italijansko-francoski barvni film Bacaccio-Dekameron. KOSTANJEVICA: 4. 4. angleški barvni film Nočni strah. KRŠKO: 3. in 4. 4. ameriški film 87. policijska postaja. 7. 4. ameriški film Demoni. METLIKA: Od 1. do 4. 4. ameriško – italijanski barvni film Mortadela. Od 1. do 6. 4. ameriški barvni film Divja dežela. Od 2. do 4. 4. italijanski barvni film Heroji. 7. in 8. 4. italijansko – ruski barvni film Nora tekma za zakladi. MIRNA: 3. in 4. 4. ameriški barvni film Črna karavana. NOVO MESTO: 1. 4. domači barvni film Hiša. Od 2. do 4. 4. ameriški barvni film Strahote bele zore. 4. in 5. 4. ameriški barvni film Popajeva nova serija. Od 6. do 8. 4. ameriški barvni film Nočni premiki. RIBNICA: 3. in 4. 4. italijanski barvni film Maševanje. SEVNICA: 3. in 4. 4. angleško-ameriški film Veliki Getstbi. 7. 4. nemško švedski film Pika Noga-vička. TREBNJE: 3. in 4. 4. španski barvni kavbojski film Dinamitaš Joe.

UGODNO prodam dnevno sobo z dvema kavčema. Zvonko Popović, Majde Silc 20, Novo mesto. PRODAM nakladač in kopač znamke IHC. Albin Škedelj, Vrh n.h., 68310 Šentjernej. PRODAM kosilnico BCS. Janez Klobčar, Boričevo 7, Novo mesto. UGODNO prodam tridelno omaro. Naslov v upravi lista (1020/76). PRODAM balkonska vrata z oknom in 100 m² stenske obloge. Cena za 1 m² je 72,00 din. Prodajam tudi novo prikolico za osebni avto, nosilnosti 850 kg. Naslov v upravi lista (940/76). PRODAM prikolico za avto, nosilnosti 500 kg. Oglasite se ob sobotah in nedeljah pri Nanditu Jerebu, Dol. Prekopa 42, Kostanjevica. PRODAM ozvočenje FBT 120 V, dobro ohranjeno, po zelo ugodni ceni. Brane Vidmar, Dol. Straža 38. PRODAM hlevske rešetke na premik 17 m s pocinkanimi podstavki, tovarniško nove. Jože Zakšek, Stoflovnik 15, Brestanica. PRODAM lesen vinski hram. Informacije v večernem času na telefonu 85-551. GOSTILNICARJI! Prodajam glasbene nožnice (yukebox) po polovični ceni, v dobrem stanju. Božo Kragl, gostilna Brezovo, Sevnica.

KUPIM

KUPIM vprežne grablje. Ana Konda, Cesta bratstva in enotnosti 100, Metlika. KUPIM betonski mešalnik 100 do 120 litrov. Daničič, Nad mlino 41, Novo mesto, telefon 21-021.

POSEST

PRODAM 10 arov vinograda na Lubnu. Ob parceli elektrika, primerno za vikend, dostop z avtomobilom. Danica Jakše, Regerča vas 17 a, Novo mesto. V MOKRONOGU prodam večsobno komfortno stanovanje z urejenim centralnim gretnim, garažo, vrtom in drugim pritliklinami. Možnost preureditve prostorov za obrtniško dejavnost z enim ali več stanovanji. Oglede možen vsak dan. Naslov: dr. Ivo Pavšič, Mokronog 49, telefon (068) 82-788. PRODAM parcelo, primerno za vikend, in staro zidnico. Dostop možen z vsakim vozilom. Egidij Jarc, Soteska 13, Straža. POCENI prodam novo hišo v Trebnjem. Gradnja v 4. fazi. Henigman, Dol. Toplice 66. PRODAM vinograd (800 m²) nad tunelom v Šemiču. Dostop z vsakim vozilom. Možna zidava vikenda, elektrika blizu parcele. Ponudbe pod "POCENI" na upravo Doljenjskega lista. PRODAM stanovanjsko hišo s kuhinjo, štirimi sobami, sanitarijami in kletmi, preurejen vinograd, sadovnjak in vinski klet (primerne za dograditev v gostišče). Vse je na lepem kraju, primernem tudi za turizem. Obenem prodam še vinske sode (100 do 2500 litrov) in kadi (1700 do 2400 litrov). Bizjak, Cirknik 3 a, Jesenice na Doljenjskem. PRODAM vinograd v Farovski gori pri Šemiču. Električna in cesta v bližini. Anica Bohte, Dol. Lakovnice 4, Novo mesto. PRODAM dve parceli zapuščenega vinograda s stavbiščem zidanim na lepem sončnem kraju v Vinjem vrhu nad Belo cerkvijo. Dostop možen z vsemi vozili. Naslov v upravi lista (999/76). NA ZELO LEPI točki prodam kmečko hišo, skedenj, svinjake in hlev z 2 ha zemlje, gozda in obdelovalne zemlje. Vse informacije se dobijo pri Mariji Zupavec, vas Kočevje, Črnomelj. V DOLENJJI VASI pri Starem gradu prodajam njivo v velikosti 30 arov in travnik 2,50 a. Obe parceli sta ob glavni asfaltni cesti. Poizve se: Sevnica, Prvomajska 6, prtiličje.

PRODAM zemljo, primerno za vikend, v Vinjem vrhu. Informacije dobite pri Magdi Merčnik, Dobruška vas 30, Škočjan. PRODAM manjše posestvo z vsem gospodarskim poslopjem v dobrem stanju v bližini Ivančne Gorice. Anton Zajc, Stična 87, Ivančna Gorica. STANKO ČRTALIČ, Dobrava 1, Kostanjevica na Krki, telefon 85-531, prodaja na javni dražbi manjše posestvo vključno z gospodarskim poslopjem in hišo. Nakup možen skupaj ali posamezne parcele. Javna dražba bo v nedeljo, 11. aprila 1976, ob 9. uri v Grobljah 28 pri Šentjerneju.

VSAK ČETRTEK

DOLENJSKI LIST

ZAHVALA

Ob prezgodnji smrti našega dragega

JOŽETA PREŽELJA

se iskreno zahvaljujemo vsem njegovim sorodcem, prijateljem, znancem in meščanom, ki so darovali cvetje in ga tako številno spremenili na njegovi zadnji poti. Iskrena zahvala vsem družbenopolitičnim organizacijam Novega mesta za toplo in tovariško slovo od dragega pokojnika.

Preželjevi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljubljene mame, stare mame, prababice, tete in sestre

IVANE PLUT

iz vasi Kočevje

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje ter vsem, ki so našo drago mamo spremenili na njeni zadnji poti. Lepa hvala tudi pihalni godbi iz Črnomlja in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: sin Leopold, Janko z ženo, hčerka Ana z možem, vnuki in pravnuki ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči, nenadni izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

JERNEJA MAČKA

iz Kočevja

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in Društvu upokojevcem iz Kočevja, ki so pokojnika spremenili na zadnji poti, mu darovali cvetje in vence ter nam izrazili sožalje in stali ob strani. Posebna zahvala rudarjem iz Kočevja za častno spremstvo ob krsti, nosilecem praporov in delavski godbi iz Kočevja za spremstvo in govorniku za izrečene besede ob odprtjem grobu. Vsem še enkrat pristna hvala!

Žalujoci: žena Marija, sin Karol z družino in drugi sorodniki

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža, očeta, sina, brata in strica 54-letnega

JOŽETA MIKCA

iz Repč pri Trebnjem

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, vsem za izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje, ter vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu spremenili na njegovi zadnji poti do preranega groba. Hvala za podarjene vence njegovemu podjetju Trimo v Trebnjem in za denarno pomoč. Enaka hvala za podarjene vence Labodu Temenica-Trebnje, gasilskemu društvu Repč, podjetju Lik Kočevje. Hvala tov. Kotarju za ganljiv govor ob odprtjem grobu, dekanu za opravljeni obred in pevcem.

Žalujoci: žena Marija, sin Nace, starši, brata, sestre in drugo sorodstvo

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopis založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačer, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezeli, Jože Primc, Jože Spichal (urednik Priloge), Jožica Tepper, Ivan Zoran in Alfred Zveznik. Oblikovalec Priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina. IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Za izvozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustreza druga valuta in tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS. (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon (068) 21-227 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Casopisni stavek, filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

o oddaje (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj)
 CETRTEK, 8. APRILA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 11.10) (Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.00) (Zg) - 17.20 Cvetlične pravljice - barvna oddaja (Lj) - 17.35 Neven, barvna oddaja TV Beograd (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.20 Mozaik (Lj) - 18.25 Gospodarji morja - poljudnoznanstveni film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Mladi Garibaldi, barvna nadaljevalka (Lj) - 20.55 Kam in kako na odhidi (Lj) - 21.05 Cetrtekovi razgledi (Lj) - 21.35 F. Lampe: Piram in Tizba, barvna opera (Lj) - 22.30 TV dnevnik (Lj)

PETEK, 9. APRILA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 11.05) (Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.00) (Zg) - 17.15 Krížem krazem (Lj) - 17.25 Morda vas zanima: Slavko Tihec (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Ansambel Mihe Dovžana, barvna oddaja (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Ali je uho tudi radar, barvna oddaja iz serije Cutila (Lj) - 19.05 Kako uporabljamo slovar: slovenskega jezika (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) - 20.00 Propagandna oddaja (Lj) - 20.05 A. Marodič: Knjigovodja, oddaja iz cikla Mali oglasi (Lj) - 20.50 Vzpon na Makalu - III. del barvne oddaje (Lj) - 21.25 TV dnevnik (Lj) - 21.45 Šerif v New Yorku - serijski barvni film (Lj)
 SOBOTA, 10. APRILA: 9.30 TV v šoli (Bgd) - 10.35 TV v šoli (Zg) - 12.10 TV v šoli (do 12.40) (Sa) - 15.10 Nogomet Sarajevo: Dinamo (do 17.00) (Sa/Lj), v odmoru Rezerviran čas (Lj) - 17.35 Študij na univerzi: Pravo (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Mozaik (Lj) - 18.15 B. Brecht: Izjema in pravilo - mladinska igra (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Ljubzen med ruševinami - barvni film (Lj) - 21.40 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) - 21.50 TV dnevnik (Lj) - 22.10 625 (Lj) - 22.50 Jazz na ekranu (Lj)

VSAAK DAN: poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 23.00 in 24.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

CETRTEK, 1. APRILA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.35 Slovenska zborovska literatura polpretekle in pretekle dobe. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Ugánite, pa vam zaigramo po želji. 12.10 Predstavljamo vam... 12.30 Kmetijski nasveti: Vrt v aprilu. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Iz glasbenih šol. 14.40 Med šolo, družino in delom. 15.45 „Vrtičjak“. 16.45 Jezikovni pogovori. 17.20 Iz domačega opernega arhiva. 18.05 Naš gost. 18.20 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana. 18.35 Vedre melodije. 19.40 Minute z ansambrom Atija Sossa. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtekove domače pesmi in napovedi. 20.10 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Slovenska poezija za glas in spremljavo. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 2. APRILA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Po Tahijinih poteh. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Cilka Anžič: Proizvodnja in promet kmetijskih sadik v luči novih predpisov. 12.40 Šopek novih domačih melodij. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Mladina poje. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtičjak“. 16.50 Clovek in zdravje. 17.20 Iz

koncertov in simfonij. 18.05 Ogledalo našega časa. 18.15 Ob lahki glasbi. 19.40 Minute z ansambrom Lojzeta Slaka. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorstvaških. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 3. APRILA: Od 0.5 do 5.00 Nočni radijski spored. 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Kaj vam glasba pripoveduje. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Sedem dni na radiu. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Mirko Leskošek: Kaj, koliko in kdaj najgnojimo travinju spomladi. 12.40 Ob bistrem potoku. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtičjak“. 16.45 S knjižnega trga. 17.20 Gremo v kino. 18.05 Pogovor s poslušalci. 16.45 S knjižnega trga. 17.20 Gremo v kino. 18.05 Pogovor s poslušalci. 18.15 Sobotni glasbeni omnibus. 19.40 Minute z ansambrom Bojana Adamiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Radijski radar. 21.15 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 4. APRILA: Od 0.05 do 5.00 Nočni zabavni radijski spored. 8.07 Radijska igra za otroke: Vreme se spreminja. 9.05 Skladbe za mladino. 9.05 Se pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 Nedeljsko popoldne. 17.50 Zabavna radijska igra: Vsak trenutek ponuja čudež. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT - studio Zagreb. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 V luhih semaforjev.

PONEDELJEK, 5. APRILA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Pet minut za novo pesmico in pozdravi za mlade risarje. 9.40 Slovenske ljudske pesmi v priredbah. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Za vsakogar nekaj. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jože Osterc: Pomen kržanja naših krav s pitovnimi pasmami. 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Pojo amaterski zbori. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtičjak“. 16.45 Interna 469. 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 18.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom. 18.20 Zvočni signali. 19.40 Minute z Zadovoljnimi Kranjci. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Ti in opera. 22.20 Popevke z jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 6. APRILA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska

šola za srednjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Promenadni koncert. 12.10 Popevke - brez besed. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Miran Brinar: Propadanje jelke v Sloveniji. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Skladbe za mladino. 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtičjak“. 16.45 Svet tehnike. 17.20 Obiski naših solistov. 18.05 V terek nasvidenje! 18.35 Lahke note. 19.40 Minute z ansambrom Bojana Adamiča in Deča Zgurja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra: Trkanje na steno. 21.20 Ljudski napevi v orkestrski preobleki. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 7. APRILA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 9.25 Zapojmo pesem. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Urednikov dnevnik. 12.10 Opoldanski koncert lahke glasbe. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jože Šilc: Kakšne premike pričakujemo pri okopavinah glede na lansko leto. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Ob izvrih ljudske glasbene umetnosti.

RADIO BREŽICE

CETRTEK, 1. APRIL: 16.00 - 17.00 - Napoved programa - Tako smo včasih delali - razgovor - Kratak sprehod skozi melodije z Jano - AKTUALNOST TEDNA: gost v našem studiju je dr. Kuang Ten Min - Obvestila in reklame - 17.00 - 18.00 - Glasbena oddaja Izbrali ste sami

SOBOTA, 3. APRIL: 16.00 - 16.30 - Napoved programa - Radijska univerza: Varovanje vida v otroški dobi - Jugoton vam predstavlja - 16.30 - 17.00 - Iz naše polpretekle zgodovine - KRONIKA - Me d mladimi ustvarjalci: Odmevi - 17.00 - 18.00 - Obvestila in reklame - Iz naše glasbene šole - Domače zabavne na valu 192 m

NEDELJA, 4. APRIL: 10.30 - 12.00 - Na poved programa - Uv odnik radia Brežice - DOMAČE ZANIMIVOSTI - Za naše kmetovalce: razgovor s proizvajalci - Nedeljski magnetofonski zapis - Obvestila in reklame - Preglejmo še spored naših kinematografov - 12.00 - 15.00 - OBČANSKI ČESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

TOREK, 6. APRIL: 16.00 - 16.30 - Napoved programa - Poročila - Iz produkcije RTV Ljubljana - 16.30 - 17.00 - Novosti naše matične knjižnice - Sportni pregled - Obvestila in reklame - Ta teden v kinu Brežice - 17.00 - 17.30 - Iz življenja v JLA - 17.30 - 18.00 - MLADI ZA MLADE

CETRTEK, 1. APRILA: 8.10 TV v šoli (Zgb) - 10.00 TV v šoli (Bg) - 11.00 Odhod štafete mladosti in proslava ob 30-letnici mladinskih delovnih brigad - prenos iz Brečkega (do 13.00) (Sa-Lj) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.00) (Zgb) - 17.20 Cvetlična pravljica, barvna oddaja (Lj) - 17.35 Pesterna - II. del barvne oddaje iz cikla Tako so živel (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Mladina gradi, film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV Dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Balzacova velika ljubezen - nadaljevanje in konec (Lj) - 21.00 Kam in kako na odhidi (Lj) - 21.10 Cetrtekovi razgledi (Lj) - 21.40 Iz koncertnih dvoran - J. Sibelius: II. simfonia (Lj) - 22.30 TV Dnevnik (Lj) - 22.45 Goli Evrope (Lj)

PETEK, 2. APRILA: 8.10 TV v šoli (Zgb) - 10.00 TV v šoli (do 11.10) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.00) (Zgb) - 16.00 Košarkarski finale za pokal prvakov - barvni posnetek iz Zeneve (Lj) - 17.10 Krížem krazem (Lj) - 17.20 Pisani svet (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Rock koncert: Sly Family Stone, barvna oddaja (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Ali je uho le za poslušanje, barvna oddaja iz serije Cutila (Lj) - 19.05 Kako uporabljamo slovar slovenskega jezika - III. del (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV Dnevnik (Lj) - 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) - 20.00 Propagandna oddaja (Lj) - 20.05 A. Marodič: V pasti - oddaja iz cikla Mali oglasi (Lj) - 20.55 Vzpon na Makalu - II. del barvne oddaje... Barvna propagandna oddaja (Lj) - ... Šerif v New Yorku - serijski barvni film (Lj) - ... TV Dnevnik (Lj)

SOBOTA, 3. APRILA: 9.30 TV v šoli (Bg) - 10.35 TV v šoli (Zgb) - 12.00 TV v šoli (do 12.30) (Sa) - 15.10 Nogomet Velež: Vojvodina - prenos (do 17.00) (Sa/Lj) - V odmoru rezerviran čas - 17.45 Študij na univerzi: Elektrotehnika (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.20 Otroški spored (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV Dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Filmski večer (Lj) - 20.45 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) - 21.00 Haag: Pesem Evrovizije 76, barvni prenos (EVR-Lj) - 22.45 Poročila (Lj) - 22.50 625

NEDELJA, 4. APRILA: 8.30 Poročila (Lj) - 8.35 Za nedeljsko dobro jutro: Pevski tabor Sentvid - 6. del barvne oddaje (Lj) - 9.05 625 (Lj) - 9.45 Vzpon človeka - serijska barvna oddaja (Lj) - 10.35 Otroška matineja: Mojstri stare japonske obrti, Pestrna - II. del (Lj) - 11.25 Mozaik (Lj) - 11.30 Ljudje in zemlja (Lj) - 12.30 Poročila (do 12.35) (Lj) -

Nedeljsko popoldne: Pravljica iz lutkarjevega vozička: Kako je revež prodal zajca bogatini - Pisani svet - Okrogli svet - 15.00 Praga: Evropsko prvenstvo v namiznem tenisu - prenos finalnih tekmovali (IV-Lj) - 17.30 Poročila (Lj) - 17.35 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) - 17.45 Nadštevila - celovečerni film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Salaž v Malem Ritu - barvna nadaljevalka TV Bgd (Lj) - 21.00 Propagandna oddaja (Lj) - 21.05 Volja je pot - 4. del (Lj) - 21.25 TV dnevnik (Lj) - 21.40 Sportni pregled (Bgd)

PONEDELJEK, 5. APRILA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 11.05) (Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.00) (Zg) - 17.10 Zgodbe o poluhcu - barvna oddaja (Lj) - 17.25 Znameniti živalski vrtovi: San Diego, I. del barvne oddaje (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Mozaik (Lj) - 18.15 Sodobna medicina: Davek na hojo po dveh, barvna oddaja (Lj) - 18.35 Odločamo (Lj) - 18.45 Mladi za mlade (Sa) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 20.00 S. Rozman: Rojstni dan stare gospe - barvna TV drama (Lj) - 21.00 Kulturne diagonale (Lj) - 21.30 Mozaik kratkega filma (Lj) - TV dnevnik (Lj)

TOREK, 6. APRILA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (Bgd) - 11.05 TV v šoli (do 11.35) (Sa) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 16.20 Kmetijska oddaja TV Beograd - posnetek (Lj) - 17.20 Vrtec na obisku: Ne zavri me (Lj) - 17.35 Papirnati mesec - serijski film (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Ne prezrite: Zaton antike na Slovenskem (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Narodna glasba (N. Sad) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Pogovor o novem zakonu o združenem delu (Lj) - 20.50 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 20.55 Calinescu: Feliks in Otilija - nadaljevanje in konec (Lj) - 21.45 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 7. APRILA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 11.20) (Bgd) - 17.15 K. Brenkova: Deklica Delfina in lisica Zvitorepka, I. del barvne oddaje (Lj) - 17.30 Mojstri stare japonske obrti, barvna oddaja (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Od zore do mraka (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Prikloni se in začni (Bgd) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Film tedna: Gangster je izstopil iz vlaka - barvni film (Lj) - 21.45 Miniature - Jazz na ekranu: Trio Yosuka Yamashita, I. del barvne

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 4. APRILA: 10.30 napoved in EPP I. del - 10.45 naš rojak dr. Gregorius Carbonarius - 10.55 po domače - 11.10 Kmetijski nasveti - 11.25 aforizmi Hermana Musca - 11.30 EPP II. del - 11.40 naš razgovor - 12.05 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.50 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SREDA, 7. APRILA: 16.00 napoved in EPP - 16.20 tisoč in en nasvet - 16.30 poročila - 16.40 po domače - 16.50 humoristični košiček - 17.00 disko klub brez ime na - 17.25 novosti iz knjižnice - 17.40 mladinska oddaja - 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 10. APRILA: 16.00 napoved in pop glasba - 16.15 smejmo se - 16.20 EPP - 16.30 poročila - 16.35 svetujemo vam - 16.45 narodno zabavna glasba - 16.57 melodija za slovo

labod labod labod labod

F. S. FINŽGAR 38
PREROKOVANA

„Je že nabito. Tisti dan pred svetim Telesom je za nas nabor.“

Francki so se pri tej pričoi ulile solze, Matic se je obrnil proč in začel učkati otroka ter mu peti: „Dirja-dirja konja...“

Vsa vas je že spala. France in Francka pa sta sedela na klopi pred hišo in se držala za roke. Iz doline so se čuli žvižgi vlakov. Kakor pred letom so hropili težki stroji po napeti progi, iz vagonov je zadonel tu in tam vrisk in se je oglasilo petje.

Vsega ljudstva se je lotila omamna mrzlica. In pridrvel je kolesar k županu: „Konje!“ je kričnil.

Izpred naloženih voz so jih izpregli in jih dali. In prišlo je povelje: Vsi moški, ki ne greste na nabor - vsi na Krn!

In so šli. Seno je čakalo kosca in ga ni bilo.

In prišel je dan pred svetim Telesom. Noben mlaj se ni dvignil, otroci in ženske so zatakali veje ob cestah in se ozirali za možmi, ki so šli tih, kot da gredo na svetega Boštjana semenj v mesto.

Ko je pa odzvonilo poldne, je pripodil Klander spenjenega konja iz mesta ter oznanil: „Vsi so potrjeni. Nesite, žene za njimi žlice, skodele, klobase! Nocoj gredo!“

Tedaj se je pa dvignil jok, ženske so tekle s culami po poti, Klander je zapregel vnovič, naložil na voz ljudi, kar se je dalo, in gonil.

Na trgu v mestu je bil hrušč. Gospodarji, ki še niso bili nikoli pijani, so se opotekali, jokajoče žene so jih spremljale proti kolodvoru.

Tjakaj je pristopila poslednja tudi Francka. Matic je stal blede kot kip. Zaslučilo jo je srce, preden so jo zagledale oči. Pririla se je do njega skozi gnečo. Oblita od potnih srag in vsa objokana je stopila k njemu. Toliko da mu je izročila sveženj, da mu je segla v roko. Potem je samo v megli še videla, da ga je nekdo sunil proti vagonu. Francki se je zmeglilo pred očmi, da se je morala nasloniti na Jančarico, ki jo je bila spremila. Vlak je odpeljal, vsa prevzeta od bolečine ni vedela kdaj in ni videla Matica, ki se je še enkrat poslavljala od nje skozi okno odhajajočega vlaka...

Hlapec Jernej in njegova pravica

Dragi bralci, hitro se je iztekla Finžgarjeva „Prerokovana“, poleg Cankarjevih „Podob iz sanj“ v slovenski književnosti gotovo najboljša literarna paleta podob iz prve svetovne vojne.

In kaj smo izbrali tokrat?

Naj bi ga bilo med vami, ki ne bi že prebral vsaj eno od sto in stotih literarnih del Ivana Cankarja, čigar stoletnica rojstva se bo iztekla 10. maja letos. Zato bo Dolenjski list skupaj z vami počastil spomin na velikega pisatelja z objavo njegove povesti „Hlapec Jernej in njegova pravica“.

Ob „Martinu Kačurju“, „Na klancu“ in še katerem Cankarjevem delu, ki bi gotovo pritegnilo vašo pozornost, smo bili v precejšnji zadregi, pre-

den smo se odločili za „Hlapca Jerneja“, kajti domnevamo, da ste ga mnogi že brali, morebiti ne samo enkrat, saj resnično sodi med najzlahnejše bisere slovenske književnosti.

Kakor si bodi, kocka je padla! In v naslednji številki lista bomo začeli z objavljajem „Hlapca Jerneja in njegove pravice“, povesti, ki jo je Cankar napisal 1907, ko se je potegoval za poslanca na socialdemokratski listi. Na volitvah Cankar ni uspel, zato je zapustil politično torišče in se odstitihmal proti klerikalizmu bojeval le še z literarnimi deli. Prvo železo, ki ga je potegnili iz ognja, je bil „Hlapec Jernej“.

Določena dejstva kažejo, da je bil vir za povest pisateljevo srečanje s kmetom, ki se je odpravil v mesto iskat pravico zoper krivičnega brata. Kajpak je ta stvarni doživljaj Cankar umetniško prelevil v pripoved o hlapcu Jerneju, ki je po smrti gospodarja Sitarja prepričan, da posledij pripada posest njemu, saj je zanj garal štirideset let, in ne gospodarjevemu sinu. Mladi Sitar ga spodi in Jernej se odpravi iskat pravico. Po njej sprašuje vaščane, znajde se v mestu in celo na cesarskem Dunaju. Jernejeve pravice ne pozna in ne prizna nihče, grobo ga zavračajo, navsezadnje zaprejo in kot potepuha pošljejo domov, kjer naleti na gluha ušesa tudi pri župniku. Zato hlapec zažge Sitarjevo domačijo, vaščani pa ga vržejo v ogenj.

Se desetletja po izidu so se o idejnih prvinah „Hlapca Jerneja“ kržala kopja slovenskih literarnih zgodovinarjev in teoretikov. Nekateri so videli v povesti prepesnitev „Komunističnega manifest“, drugi pa so za Jernejevega predhodnika postavljali samcatega Kristusa. Zlagoma je le prevladalo mnenje, da je osnova povesti ideja socializma, ki je v nasprotju s krivičnimi gibalni meščanske družbe, katerih žrtev je hlapec Jernej.

„Hlapec Jerneja in njegova pravica“ odklikuje neprekosljiva skladnost vsebine in oblike, kar je sploh značilnost Cankarjevega literarnega opusa; povest, ki jo namenjamo vam, dragi bralci, pa še zlasti pritegne z mojstrskim jezikom, ki mu je bil v tako izpiljeni obliki kos dinole Ivan Cankar.

Od borca do generala

Generalu in narodnemu heroju Jožetu Ožboltu so ob letošnjem prazniku občine Ribnica podelili najvišje priznanje, in sicer naziv častni občan.

Jože Ožbolt se je rodil 1922 v Belici v Čabranski dolini kot drugi izmed sedmih otrok. Komaj 12 let starega je oče vzel iz šole, da je služil kruh zase in družino v hrvaških, bosanskih in kočevskih gozdovih. V začetku je bil kuhar, kasneje pa je opravljal vedno zahtevnejša dela.

Iz trdega dela za vsakdanji kruh so Ožboltovi bratje in sestre črpali revolucionarno spoznanja, ki jih je še poglabljaj oče, ki je sodeloval tudi v oktobrski revoluciji.

Že v začetku vojne je zbral orožje, leta 1942 pa je odšel v partizane. Tam je bil najprej borec in mitraljezec, nato pa postopoma vodnik, komandir čete, komandant bataljona in komandant brigade. V bojih je bil štirikrat ranjen, od tega dvakrat huje, skupno pa je dobil 17 ran. Bil je neustrašen in preudaren poveljnik, saj je mnoge velike podvige izpeljal pogosto brez žrtev. Za svoja junaška dejanja je bil odlikovan z redom narodnega heroja.

Njegovi borci povedo, da je bil strog. Vsako povelje,

ki ga je dobil, je izvršil; hkrati pa je tudi vedno vztrajal, da je bil vsak ukaz, ki ga je izdal, tudi izpolnjen. Vedno je očetovsko skrbel za borce, za njihovo hrano, obleko, nastanitve, zato so ga vsi cenili med vojno in ga tudi še danes cenijo.

Besedo vedno drži. Vsi ustni dogovori pri njem veljajo, kot da so napisani. Ni česar ne pozabi. Nered zaupa tistemu, ki ni držal besede. Vendar zna tudi oprostati. Zelo je pozoren do starejših ljudi in jim rad pomaga. Ne sramuje se nobenega dela, tudi težakega.

Med vojno je bil dolgo tudi v ribniški dolini. Dosti fantov in mož se je bojevalo pod njegovim vodstvom v Levstikovi brigadi.

V povojnem obdobju se je Jože Ožbolt zelo prizadeval za razvoj naših oboroženih sil. Z očetovsko ljubeznijo skrbi za standard vojske, za izobraževanje in usposabljanje vojakov ter za nenehno prenašanje tradicij NOB na mlajše rodove. Iz spoznanja, da je naša vojska zrasla iz revolucije in iz najširših množic naših narodov, neguje trdno povezanost JLA s civilnim prebivalstvom ter krepi bratstvo in enotnost naših narodov.

J. PRIMC

vsak četrtek DOLENJSKI LIST

PRIMER ZELO HITREGA POSREDOVANJA

Snezilo je tri dni in tri noči zapored, da je bilo snega do kolen in čez, da so strehe težko nosile in so ljudje brez garaž z lopatami odmetavali sneg, če so hoteli vsaj za hip videti barvo svojega avtomobila. Pritisnil je še mrz in najbolj strahopetni Repičani so slišali ponoči zavijati lačne in krvi žejne volkove.

Ko je hotel Jožič Repič zjutraj v službo, ni mogel odpreti vhodnih vrat, ki so se odprala navzven, toliko snega mu je nanosila burja, ki se je ponoči utrgala kdove v kateri od številnih kotanj. Pa je Repič segel po telefonu: „Halo komunalno podjetje?“

„Da, komunalno podjetje. Kaj bi?“

„Sem v stiski. Ne morem ven, do kraja me je zamelo.“

„Razumem. Mi lahko poveste naslov? Sicer danes naša ekipa ne bo mogla priti, ker je ogromno dela. Saj razumete, ne?“

Repič je odložil slušalko in čakal jutro naslednjega dne. Veter je zavijal okrog vogalov in vdal se je v poslušanje spreminjajoč se melodije, ki se je vlekla tja do večera in ki je niso prekinili koraki delavcev komunalnega podjetja. Tako je bilo tretji pa četrti ter peti dan. Hvalil je Repič svojo go-

„Naturizem je način življenja. Borimo se proti nezdravemu življenju današnjega časa in si prizadevamo za najtesnejši stik med človekom in naravo,“ je na skupščini Društva turistov „Jugoslavija“ dejal predsednik Regjep Tofani. (Foto: A. Bartelj)

Naturizem - način življenja

V nedeljo, 28. marca, je bil v Dolenjskih Toplicah občni zbor Društva turistov „Jugoslavija“, edino jugoslovansko društvo turistov je tokrat že tretjič zborovalo v Dolenjskih Toplicah.

Povedati je treba, da je večina članov društva, ki obstaja od aprila 1974, Slovencev, njihov najmočnejši center je Ljubljana, močni središči sta tudi Celje in Velenje, nekaj članov pa je tudi iz Novega mesta. Danes šteje društvo okoli 280 članov, somišljenikov pa imajo precej več, zato vodstvo upravičeno napoveduje, da se bo število članov kmalu bistveno povečalo. „Naturizem ne pomeni le to, da se člani goli

koplje v naših kampih, marveč je to način življenja. Lahko rečemo, da je naturizem oplemeniteni nudižem,“ je med drugim dejal predsednik društva Regjep Tofani. Turisti si prizadevajo za zdravo in neokrnjeno človekovo okolje, za pravičen odnos do narave in sočloveka. „Smo ljudje, ki se borimo proti nezdravemu načinu življenja, ki nam ga vsiljuje današnja stehinizirana civilizacija, živeti želimo polno, zdravo in človeka vredno življenje,“ so poudarili.

Se vedno se danes lahko sliši, da so turisti nekaški seksualni sprevrženci. Na take očitke odgovarjajo:

SPET GOSTUJE ANSAMBEL VILIJA PETRIČA

Po uspešnih gostovanjih doma in na tujem bo narodnozabavni ansambel Vilija Petriča 3. aprila nastopil v Črnomlju, naslednji dan dopoldne na Vinici, popoldne pa v Semiču, Metliki in v Trebnjem. Ob glasbenikih bodo nastopili še pevka Majda Renko, pevca Milan Švogan in Jani Martinc, za smeh pa bo skrbel Viktor Potočnik.

DRUGI DAN SO NAŠLI MRTVEGA

V nedeljo, 28. marca dopoldne, so našli na cesti pri Mrčnih selih mrtvega moškega. Ugotovili so, da gre za smrtno ponesrečenega 36-letnega Stanislava Kovačiča iz Vell. Dola. Ta se je v soboto popoldne peljal z neregistriranim mopedom po klancu navzdol. Cesta je bila na novo posuta z gramozom. Ko je pripeljal do nepreglednega ovinka, ga ni zmožel, temveč je vozil naravnost čez cestni rob in se zaletel v hrastov štor. Mopedista je od tam odbilo, da je obležal pod cesto.

UMRL V BOLNIŠNICI

Do hude nesreče je prišlo 26. marca okoli 18. ure v Ribnici. Alojz Tanko iz Hrovače, star 71 let, se je peljal s kolesom. Ko je za njim pripeljal tovornjak, se je ustrašil in padel. Padec sprva ni bil videti posebno nevaren, saj je Tanko odšel celo sam v Zdravstveno postajo. Od tu so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer pa je že naslednje jutro ob 2. uri umrl.

Čuden red na pokopališču

Kidati je moral sneg na pokopališču v Sodražici, da je lahko pokopal mater — Kako bi pokopavali, če bi kdo umrl med najvišjim snegom?

Neravne težave je imel Franc Lušin iz Lipovčice 17, ko mu je pred kratkim umrla mati. 27. marca je zvedel, da bo delavec pokopališke uprave sicer skopal grob na pokopališču v Sodražici, ne bo pa skidal snega od vhoda na pokopališče do groba. Delavec je namreč dejal, da je plačan za kopanje jam, ne pa za kidanje snega. Sicer pa je delavec res že star, nam je povedal Franc Lušin, in je vprašanje, če bi sploh zmožel vse to delo.

Ko je Lušin uvidel, da res ne bo nihče skidal snega do groba, se je dela lotil sam. Ker je še mlad, mu je šlo delo kar hitro od rok, čeprav je bilo takrat še okoli četrta metra sne-

ga, skidati pa je bilo treba po Lušinovi oceni okoli 70 m daleč.

Tak odnos pokopališke uprave do svojcev pokojnikov gotovo ni v redu. Svoji so že sicer prizadeti zaradi smrti bližnjega, potem pa imajo še nepotrebne nevedčnosti. Povsem gotovo je, da občani niso sami dolžni kidati snega ali urejati poti na pokopališču, ampak mora za to poskrbeti pokopališka uprava. Sicer pa je bila še sreča v nesreči, da ni nihče umrl nekaj dni poprej, ko je bilo na pokopališču več kot meter snega. Takrat bi bilo s kidanjem še več težav in zaradi takega odnosa še več jeze.

J. P.

Kaj se skriva za visoko ograjo?

Sodražki tozid Inlesa se preusmerja v izdelovanje raket, ker pojenjuje zanimanje za stavbno pohištvo

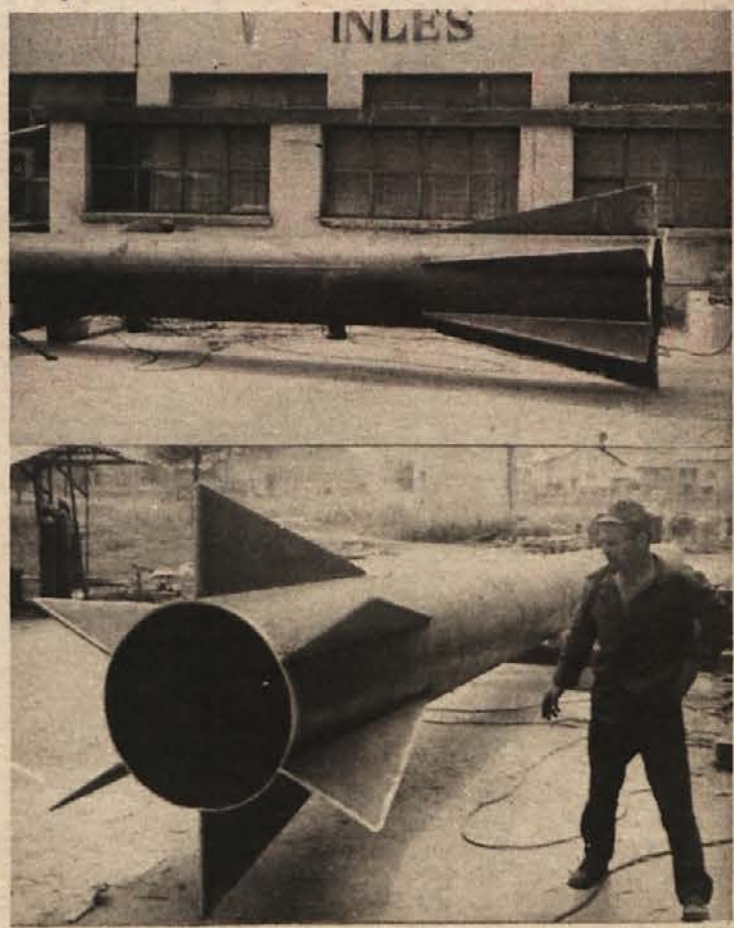
Lesni industriji, predvsem pa proizvajalcem stavbnega pohištva, se obetajo težki časi, posebno še odkar je ukinjeno kreditiranje prodaje zašebnikom. Zalogo naraščajo tudi v ribniškem Inlesu. Vendar se inlesovci ne dajo kar tako. Njihova raziskava mednarodnega trga je pokazala, da je za stavbno pohištvo in sploh za gradnjo bolj malo zanimanja pač pa je še naprej veliko povpraševanje po raznih raketah.

To ugotovitev so koristno povežali z izkušnjami raketarskega kluba „V. Komarov“ iz pobratene krajevne skupnosti Poljane-Ljubljana in sodražki tozid Inlesa je v največji tajnosti pripravil prototip rakete, ki

jo bodo izstrelili danes točno opoldne iz ploščadi pri tovarni.

Na sodražki Inles smo postali posebno pozorni, ko so okoli njega začeli postavljati visoko žično ograjo. V javnosti se sicer govori, da je ograja zaradi tega, da ne bodo hodili delavci pit v mesto, vendar smo kmalu

ugotovili, da to ni res, saj imajo v obratu svojo menzo. Potem smo s skrito kamero tajno posneli nekatero bolj ali manj prikrite kotičke v tovarni in okoli nje ter odkrili, da izdelujejo rakete, in to precej velike. Po tajnih kanalih smo nato zvedeli še za čas in kraj izstrelitve.

S skrito kamero smo posneli raketo, da bi bralci dobili boljšo predstavbo, kako široka je tale sodraška „cigara“. Če bo poskus uspel, bodo takoj uvedli serijsko proizvodnjo.

TONI GAŠPERIČ

Srnica v avtu

Poštar rešil onemoglo srno

V snegu ob cesti med Knežjo lipo in Brezovico je kočevski poštar Ivan Nimac med zadnjim velikim snegom opazil srno. Ustavil je avto, se približal srnici, ki pa sploh ni zbežala. V v isokem snegu se je namreč že utrudila in ni mogla bežati. Ni se upirala, ko jo je Nimac pobral in nesel v poštni avto: „Vzel pa sem jo zato, ker se mi je smilila. Nisem je mogel pustiti v visokem snegu, kjer bi hitro postala plen roparic,“ je povedal rešitelj.

Potem je dal srnico v avto, kjer je mirno obležala. Ko pa je vžgal motor, se je ustrašila in skočila, da bi skoraj razbila šipo. Nato jo je pomiril, jo z eno roko držal, z drugo pa šofiral.

Odpejal jo je k Bošku Vukoviću iz Knežje Lipe in ta jo je spravil na toplo v hlev. Nato je sporočil o najdbi lovcu Kavarču. Srnico so nato spet preselili v gozd, in sicer kar k oskrbovanemu krmišču.

Takih reševanj divjadi in ptic je bilo v kočevski občini med zadnjim snegom veliko. Veliko divjadi pa je zadnji sneg in mrz tudi pomiril.

J. PRIMC

Ivan Nimac (desni) pomaga, kadar vidi, da je kje potrebna pomoč, pa naj bo ljudem ali živalim. Marca letos je prejel prvo kvrodajalsko značko, ker je 5-krat daroval kri. (Foto: Prime)

Letos so zaradi velikega snega volkovi in risi napravili na Kočevskem precej škode med divjadjo. Žal morijo več, kot pojedjo. Na sliki: košuta s pregriznjenim vratom in snedenimi možgani, najdena 18. marca. (Foto: Iztok Ožbolt)

Srce ne utriplje v ritmu pompa

1. IV. '76

61

PRILOGA

Pričujoče devetnajstošestinsedemdeseto leto lahko mirne vesti poimenujemo „leto slovenskih literarnih obletnic“! Vsak dvom o tem precej prežene že bežno prelistavanje sedmih obsežnih knjig t.i. „Matičine“ Zgodovine slovenskega slovstva; brez posebnega truda je moč dognati, da se vsaj sedemnajst letnic, ki označujejo rojstvo ali smrt pomembnih slovenskih književnih ustvarjalcev, končuje s številko šest. In če se med njimi ustavimo le pri najbolj opaznih, iz njih izluščimo stoletnici rojstva Ivana Cankarja in Dragotina Ketteja, petdesetletnici smrti Srečka Kosovele in Zofke Kvedrove ter sedemdesetletnico smrti Simona Gregorčiča!

Svojevrstno mesto med omenjenimi obletnicami ima Cankarjeva. Slovenski živelj z literarno srenjo v ospredju si na vse načine prizadeva, kako bi se čim dostojneje oddolžil spominu velikega pisatelja: pred zaključkom je izdaja Cankarjevega Zbranega dela v tridesetih knjigah; slovenski gledališki odri so dokaj polni uprizoritev njegovih dram; že so se začeli vrstiti razstavniki prikazi Cankarjevega življenja in ustvarjanja; pripravljata se vseslovenska proslava, ob tej pa so že ali šele bodo prenekateri, med njimi docela nepomembne tovrstne prireditve, hkrati izzvenele v počastitev spomina na znamenitega domoljuba.

Da ne bo kdo napak razumel! Popolnoma nič nimamo proti slovesnim trenutkom, ko se v misel slovenskega življa prikraše spomin na pisatelja „Knjige za lahkomišelné ljudi“! Četudi smo prepričani, da je nemalo misli obrnjenih k Cankarju zgolj vljudnostno, brez globljega ozadja, če hočete, saj navsezadnje ni nikakršna skrivnost, da na Slovenskem beremo in zagledaj poznamo Cankarja zelo — malo!

Res, nič nimamo proti različnim obeležjem Cankarjeve obletnice, četudi neiskrenim! Le zdi se nam, da bodo ob njegovi šle dokaj neopazno mimo nas vse ostale obletnice! Kettejeva je že potonila v januarsko temo! Kosovelove se bo morebiti spominl Anton Ocvirk z izdajo tretje in hkrati zadnje knjige njegovega zbranega dela! Dasi je bila dokaj zagreta za reševanje ženskih vprašanj, saj jih je celo s črticami in romani načenjala v času, ko o ženski enakopravnosti na Slovenskem še ni bilo ne duha ne sluha, se Kvedrove „boljša polovica“ slovenskega življa niti slučajno ni spomnila ob koncu mednarodnega leta žensk! Kaže, da tudi Gregorčiču ne bo prizaneseno, kajti na policah slovenskih knjigarn celo izdaj njegovih pesmi ni več, če kajpak izvzamemo faksimile njegovih Poezij I, ki pa so namenjene zgolj učenim poznavalcem.

Neenakomerna razdelitev pozornosti letošnjim literarnim obletnicam je očitna. Toda ne zavzemamo se za to, da bi kazalo prikrajšati Cankarja in del njemu namenjenih prireditev posvetiti drugim. To niti najmanj ne, kajti navsezadnje bo še Cankar deležen premalo spomi-

na, saj je očitno, da ne bo še tako kmalu dobil spomenika v Ljubljani. Sploh se nam zdi, da je slovesen pomp okoli literarnih obletnic čisto celo odveč. In če se zavzemamo za kaj, se za to, da bi slovenski živelj pogosteje jemal v roke literarna dela žena in mož, ki so mu s slovensko besedo tlakovali pot v današnjik!

Kolikor je morebiti premalo spomina na Simona Gregorčiča v slovenskem življu nasploh, tolikanj več ga je v srcu Marije Likarjeve. Čisto po naključju smo izvedeli, da je bila Likarjeva, dandanes trinosemdesetletna prijazna Novomeščanka, pred enainosedemdesetimi leti učenka „goriškega slavčka“, tankočutnega lirika, ki je s pesniško besedo izpovedal najgloblja občutja ljubezni, življenja sploh; ki je zapel hvalnico domovini in si kljub talarju upal razkriti v pesmih, da je življenje le to, kar si sam predstavlja. Zato si je nakopal nase jezo klerikalcev in liberalcev svojega časa — pa ni popustil niti za ped!

„Na začetku šolskega leta 1905 je postal Simon Gregorčič veroučitelj v mojem pripravnem razredu za učiteljske v Gorici. Že ko je prvič stopil v razred, smo dekleta spoznala, da je drugačen od drugih učiteljev, ki so bili strogi že na pogled. Nismo se zmotile, kajti bil je res plemenit! Tako dobro je poznal otroško dušo, da smo mu zaupale v vsem. Videl je, da odrasčamo, zato nam je dan za dnem delil napotke za življenje, ki so nam prišli še kako prav. Posvetil se je vsaki učenci posebej, vedel je za naša nagnjenja in želje pa tudi napak ni spregledal. Z lepo in primerno besedo jih je skušal odpraviti. Pogosto mu je uspelo, zato so mu bile hvaležne celo naše matere, saj so si takega vzgojitelja za svoje hčere lahko le želele.

Nikoli ne bom pozabila njegove skrbi za slovenski jezik. Kako zaneseno nam je govoril o materinščini, ki so jo ogrožali tuji! Nenehno je pazil, da smo govorile in pisale čim bolj tekoče in pravilno. Naučil nas je tudi veliko slovenskih pesmi in ker smo vedele, da je pesnik, je dovolil, da smo se naučile in recitirale njegove pesmi. Tudi med recitiranjem nas je popravljaj, tako je skrbel za čistost jezika.

Žal nas je Gregorčič učil samo leto dni. Umril je 24. novembra 1906. Lahko rečem, da Goriška še nikoli ni imela takega pogreba in ga imela tudi ne bo. Ljudje so se zgrnili v Gorico z vseh koncev in krajev, v pogrebem sprevodu so peli in recitirali njegove pesmi, jokali pa so vsi! Tudi moj razred ga je spremljal precej kilometrov izven Gorice. Izpolnila se mu je velika želja, da bi imel večni počitek pod zasneženimi vršaci. Pokopali so ga pri Sv. Lovrencu na Libušnjem.“

Tako je obudila spomin na Simona Gregorčiča Marija Likarjeva in pripomnila, da preprosto ne more povedati vsega, kar ji je ostalo v srcu od tistega davnega leta, ko je spoznala, kaj je plemenitost človeškega duha.

DRAGO RUSTJA

ZADNJI POZDRAV

Cela štiri leta so se slovenski vojaki borili na različnih frontah avstro-ogrske monarhije v prvi svetovni vojni; posebno hrabri so bili tam, kjer je tujec ogrožal slovensko narodnostno mejo: Italijani so si pozneje prisvojili velik kos tega ozemlja in šele v zadnji vojni je partizanska vojska osvobodila precejšen del tega ozemlja.

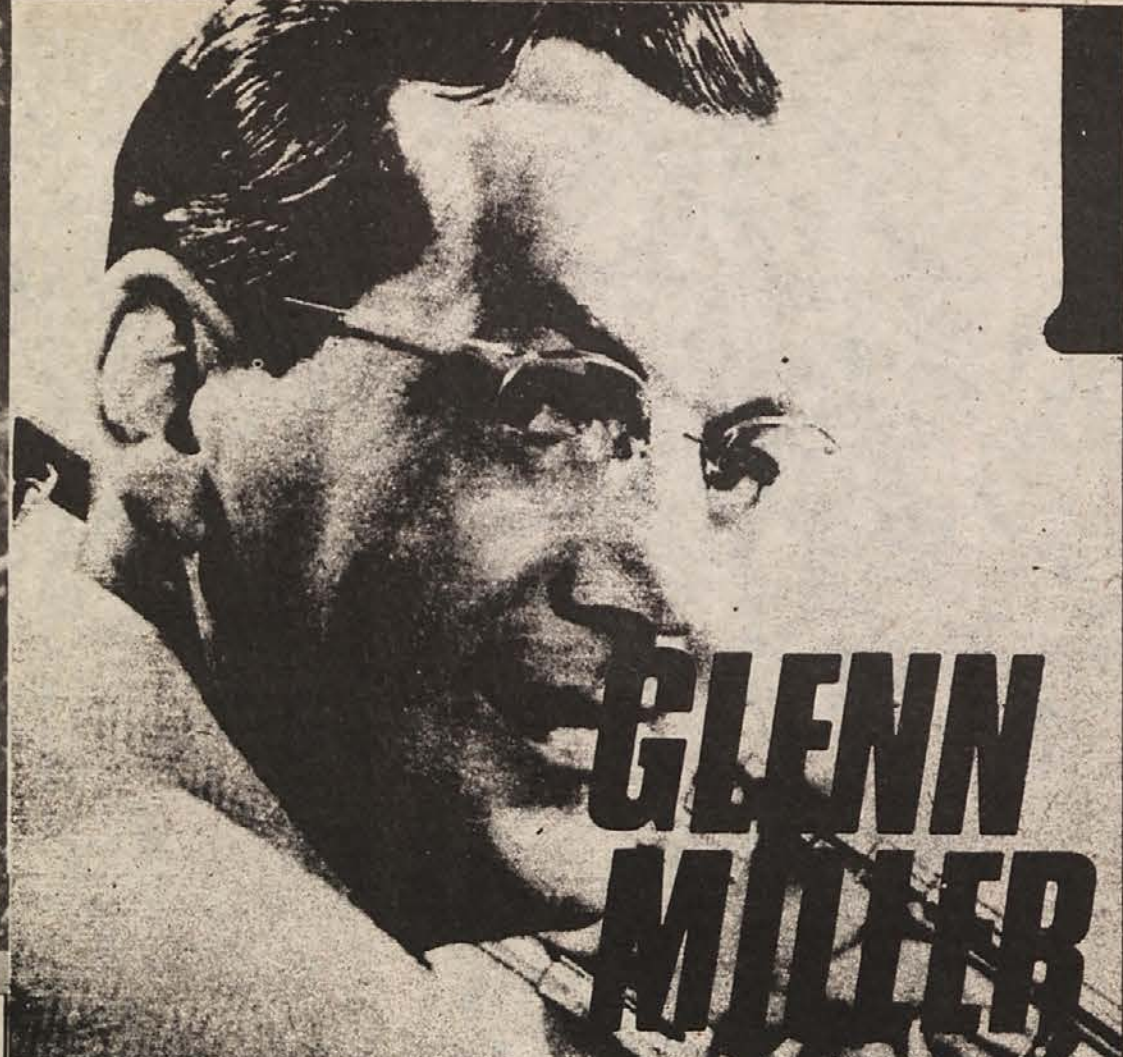
Monarhija je tedaj pošiljala na tista bojišča, kjer je bil položaj najtežji, pretežno slovenske enote. Velike in težke so bile izgube med „kranjskimi Janezi“. Spomini na te žrtve so se ohranili do današnjih dni.

Vane Murn iz Kandije hrani kot spomin na padlega brata Josipa dva napisna trakova od nagrobnega venca, ki so ga poslali Josipovi vojni tovariši s tirolske fronte. Trakova sta v črno-rumeni barvi cesarske Avstrije, in čeprav je poteklo že skoraj šest desetletij, sta dobro ohranjena. Prav tako je še čitljiv nemški napis, ki se v

slovenskem prevodu glasi: „Zadnji pozdrav našemu računskemu podoficirju – moštvo 14. kompanije“ in „Zadnji pozdrav našemu tovarišu, cesarsko-kraljevemu deželnemu brambovcu podoficirju“.

Vane Murn se spominja: „Brat Jože se je rodil 1897 in kot 17-leten fant je bil vpoklican k vojakom. Boril se je na raznih frontah, nazadnje na tirolski. Leta 1916 je bil pri kraju Assiago težko ranjen in je umrl v innsbruški bolnišnici, star dobrih 18 let. Starši so ga prepeljali v Novo mesto in ga pokopali na šmihelskem pokopališču. Vojni tovariši pa so mu poslali venec, ki pa je zaradi neurejenih razmer in prevoznih težav prišel z nekajtedensko zamudo. Prav zato je venec ostal pri hiši v spomin na Jožet; po mnogih letih je venec povsem razpadel, ohranili pa so se le trakovi z napisom.“

Murn bo ta spomin na žrtev prve svetovne vojne dal muzeju, kamor trakova tudi sodita.

GLENN MILLER

Kdo še ni slišal za Glenna Millerja ali za njegov orkester? Eden največjih vodij velikih orkestrrov je že več kot trideset let nekje na dnu La Mancha, toda legenda o njem živi dalje. In ne samo legenda, tudi njegova glasba doživlja v zadnjem času pravi „boom“. Staro je že dejstvo, da se moda ponavlja, toda prav letos doživlja glasba Glenna Millerja pravo renesanso. Pa ne le Orkester Glenna Millerja, tudi ostali veliki orkestri so zadnje čase pravi modni krik. Mala plošča „Moonlight Serenade“, ki je bila po dolgih letih ponovno izdana, se v izvedbi Orkestra Glenna Millerja prodaja tudi po 4000 izvodov na dan. In kar je najzanimivejše, producenti pri družbi RCA pripravljajo gigantsko potezo, kakršne do sedaj še nismo doživeli: izdati nameravajo zbirko sedemnajstih velikih plošč origi-

nalne zasedbe Orkestra Glenna Millerja iz leta 1938 do 1942 z vsemi kronološkimi podatki in zgodovino tega orkestra. Prepričan sem, da jih ne bo malo, ki bodo žrtvovali kar precejšen del svojega mesečnega zaslужka. Pri družbi RCA že vedo, katere vode je treba bistriti, da se potegne čim večji zaslužek. Vzporedno s tem pa so v Londonu začeli ponovno predvajati dva filma, v katerih nastopa Glenn Miller, „Sun Valley Serenade“ in „Orchestra Wives“.

Glenn Miller je umrl 1944, ko je letalo med poletom iz Londona v Pariz strmoglavilo nekje v Rokavskem prelivu. Še do danes ni ugotovljeno, ali je bil enomotornik sestreljen ali ne, toda dejstvo je, da živi legendarna glasba, ki jo je Miller ustvaril pred več kot tridesetimi leti, še naprej.

DRAGO VOVK

POTI NAZAJ NI!

In novo hrano, svežo kri v prostosti si dobim: naravi dobri, ljubljeni na prsih zdaj slonim!

Tako se začne Goethejeva pesem „Na jezeru“, ki je lirična podoba Rousseaujevega poziva, naj se človek vrne k naravi. Dve stoletji sta minili, odkar je veliki francoski mislec prišel do prepričanja, da je po naravi dobre ljudi spridila

civilizacija, ki je prinesla socialno neenakost in zlo.

Rousseaujev poziv, ki je nahajal plodna tla pri celi vrsti literatov in celo učenjakov sem do današnjih dni, je bil deležen nemalo kritičnih pogledov, ki so ga očrtali enostavno za iluzijo. Še posebno nemogoča se zdi kakršna koli pot nazaj k nepotvorjeni naravi človeka dandanes, ko sta znanost in tehnika pripeljali svet na rob vesolja.

Dasi ne omenja Rousseauja, se je zoper njegov poziv nedavno tega izrekel tudi Isaac Asi-

mov, znameniti ameriški pisatelj znanstvene fantastike (science-fiction) in znanstvenik, katerega osnovna misel je, da današnjih, ugodja, ki jim ga nudi tehnika, navajenih ljudi, preprosto podeželsko življenje ne bi več zadovoljilo.

NAPREDEK – DVOREZEN MEČ!

Asimov trdi to, kar ve domala že vsak: „Koristnost znanstvenega in tehničnega napredka spremljajo tudi neprijetni pojavi, zato moramo biti zelo previdni, preden ponudimo svetu nekaj novega, kajti le-tega mu ne bomo mogli več odvzeti. Kajpak vseh stranskih, s tem tudi škodljivih učinkov, ki spremljajo novote, ni moč vnaprej predvideti.“

Leta 1846 je Ascanio Sabrero izumil nitroglicerin; ko pa je uvidel možnost uporabe te snovi v vojne namene, je takoj prenehal s poskusi. Njegove previdnosti se drugi niso držali, nadaljevali so tam, kjer je Sabrero nehal, in ob koncu prejšnjega stoletja je nitroglicerin že bil strahotno uničevalno sredstvo. So mar zategadelj eksplozivne snovi slabe same po sebi? Alfred Nobel je leta 1867 pomešal nitroglicerin s kremencem in dobil dinamit, ki je varnejši pri uporabi. Z njim so zemeljska dela brez odvečnega truda opravljena mnogo hitreje kot s sekiro ali lopato. Dinamit je utiral pot železnici, pomagal pri gradnji nasipov, predorov, mostov in pri tisočih drugih gradnjah, ki jih je narekoval napredek industrije.“

Po mnenju Asimova je bila tehnika že od samega začetka pot, ki je iz nujnega napredka delala – dvorezen meč! Z nožem ali kopjem si je človek olajšal preskrbo s hrano, hkrati pa je z njima ubijal tudi sočloveka. Odkritje jedrske energije daje možnost na en mah rešiti vse energetske probleme človeštva, hkrati pa grozi Zemlji s popolnim uničenjem.

„Ali se nam zdi napredek medicine nevaren za človeštvo? Mar odklanjamo koristnost cepljenj, protistrupov, narkotikov, antiseptikov, antibiotikov in nešteti drugih zdravil? Gotovo ne, četudi se zavedamo, da je človekova raziskovalna žilica pripeljala tako daleč, da nekateri stranski pojavi medicinskih odkritij bolj grozijo človeštvu kot jedrska fizika. Današnje hitro naraščanje prebivalstva ni toliko posledica novih rojstev kot močno zmanjšane umrljivosti. Naj to pomeni, da znanost ne sme iskati sredstev za preprečevanje bolezni, človeških bolečin in gorja sploh?“

POTI NAZAJ NI!

Asimov ugotavlja, da so dandanes začele po znanosti in tehniki padati klofute. „Mladi ljudje se množično odvrtaajo od zmaterializirane civi-

lizacije in govorijo o vrnitvi k enostavnemu, predindustrijskemu in predznanstvenemu življenju. Pri tem pa ne uvidijo, da so „dobri stari časi“ v resnici strašni časi neznanja, suženjstva, bolezni, smrti. Mladi se vidijo v starih Atenah, kramljajoč s Sokratom ali pri uprizoritvi naj-novejše Sofoklove tragedije. Nikoli pa se ne enačijo s priklenjenimi sužnji v atenskih rudnikih srebra! Enaki hočejo biti srednjeveškim vitezom na osedlanih konjih, ne pa tudi revnim tlačanom!“

Bolj kot dandanes je blaginja manjšine skozi stoletja povzročala revščino in trpljenje množic. In nič se ni dalo storiti, kajti suženjstvo in tlačanstvo sta veljala za nekaj samoumevnega. „Šele z rastočim pomenom prirodoslovnih znanosti se je svet začel spreminjati. Znanstvena odkritja so vpregla energijo neživega sveta v človekovo orodje in težaška dela počasi tonejo v pozabo.“

Tudi umetnost je bila pred začetkom razbohotenja tehnike dostopna le nekaterim. „Iznajdba tiska pa je razširila pisano besedo in omogočila množično izobraževanje. V zadnjih desetletjih so film, radio, televizija ali gramofonske plošče približali lepe umetnosti najširšemu krogu ljudi.“

Brez dvoma je znanost prinesla s sabo številne probleme. „Rešiti jih je treba! S čim? Zgodovina uči, da le z novimi znanstvenimi odkritji, z novo, popolnejšo tehnologijo. In kaj bi se zgodilo, če bi mladi generaciji uspelo docela obrniti hrbet industrijski družbi? Brez najrazličnejše mašinerije, ki danes lajša, od časa do časa pa tudi greni življenje, bi človeštvo potonilo v temo, ki je, naj to priznamo ali ne, značilna za pretekla stoletja. Okoli leta 1800 je živel na Zemlji devetsto milijonov ljudi. Zdaj se bližamo štirim milijardam. Kako drugače naj bi se prehranilo to ogromno število ljudi, če ne z industrializacijo poljedelstva; s kmetijskimi stroji, umetnimi gnojili in insekticidi, ki jih proizvajajo moderne tovarne? Že zaradi prehrane se torej ne smemo odreči industrializaciji. Naj se še toliko navdušujemo nad „naravno“ hrano, bi le-ta danes lahko nasitila zgolj četrtino svetovnega prebivalstva.“

Znanost in tehnika sta človeštvo pripeljali do točke, ki kljub različnim pomislekom glede onesnaževanja okolja ne dopušča možnosti, da bi se razvoj ustavil ali celo obrnil nazaj. „Trenutno smo res v stanju, ko je treba varčevati, s preprečevanjem odvečnega trošenja ohraniti tisto, kar imamo. Velja pa kot pribito: že od samega začetka človeške zgodovine je edini izhod za človeštvo v tem, da vsakršne probleme rešuje z nenehnim razvojem znanosti in tehnologije.“

Po Asimovu poti nazaj ni! Do tega spoznanja je prišel že Marx, pri katerem pa najdemo tudi misel, da bo razvoj pripeljal človeštvo ali v komunizem ali barbarstvo!

D. R.

ladislav
lesar

PRI IZVIRU PRAVEGA CVIČKA

VODNJAKI IN IZVIRI

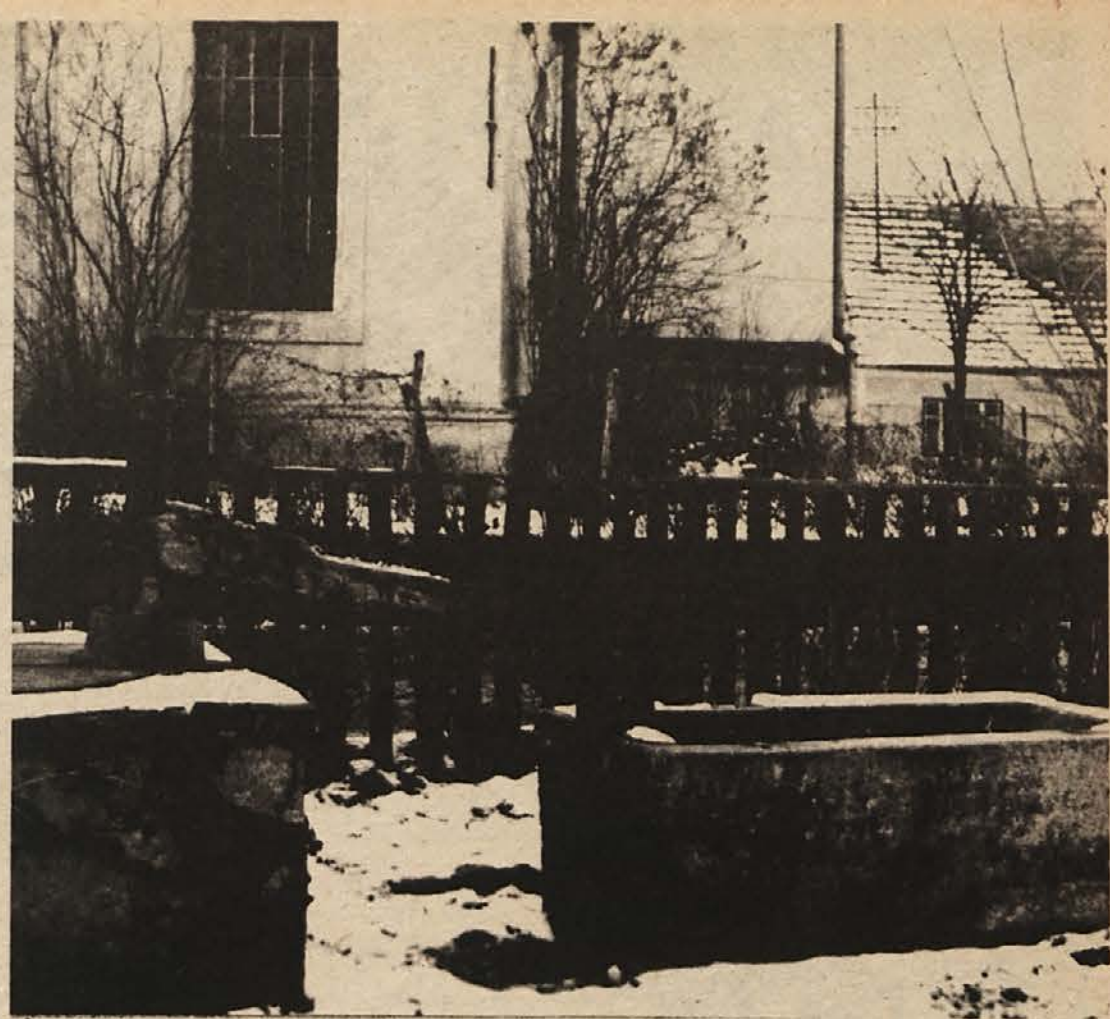
Pobočje pri Kostanjevici na Krki je stekano iz mostov in brvi in po bogatih vrtovih so naseljeni potočki in mali izviri in vse polno je rac in gosi.

Na enem najlepših mostov, ki je zgrajen v turškem loku, sva jih štela z osivelo gospo in naštela sva jih dvanajst. Potok Sušica deli vas na dvoje in most je skoro pri vsaki hiši.

Kljub vsemu temu vodnemu bogastvu pa ima Podbočje nešteto vodnjakov. Vodnjaki so izviri, globoko tudi do deset metrov v zemlji, v hladnem, skrivnostnem dnu. Ljudje pravijo, da je tu najboljša voda daleč naokoli, posebno še zato ker se precedi in obrusi na gorjanskih kamnih, na koreninah rož in zdravilnih zeli. Vijugave potke in steze med starimi drevesi pa potočki in vse mogoče brvi dajejo vtis „izgubljenega raja“ na tej zemlji, kjer je toliko zavrženih krajev brez kapljice vode.

Vodnjaki so še posebej ponos domačij. Drzne gradnje v globokem, ozkem grlu zemlje so bile v ponos graditeljev in lastnikov takih vodnjakov. Meter za metrom se je kopalo in sproti se je s posebno šablono utrjevala prst. Prava nevarnost pa se je začela v globini, če je popustil obzidani obok ali se je nenadoma pojavila voda in zalila jašek. Takih graditeljev ni več. Zdaj so moderni vodovodi in tudi v Podbočju ga imajo. Zajezili so odlični izvir in studenec, kamor so včasih hodile revnejše kmetice, ki niso imele vode doma, in napravili vaški vodovod.

Stritarjeva domačija v Podbočju je stara. Toda zdaj je hiša prazna. Gospodar Jože, ki je bil gostilničar, včasih pa je imel v najemu tudi Hotel Kandija v Novem mestu, je pred dvema letoma umrl. Žena Alojzija se je preselila k sorodnikom v Ljubljano in le včasih še pridejo na obisk.

Lepa hiša z bogatim vrtom in velikim posestvom — včasih ga je bilo 20 ha — ima tudi svoj vodnjak. Globok je osem metrov in je obzidan s kamni. Pri vodjaku je posebno korito za napanje živine, kamor po lesenem žlebu doteka voda. Zdaj ga uporabljajo sosedje. Tudi zemljo nekdanje stritarjevine obdelujejo sosedje, kar je popolnoma prav. Saj je to bogata zemlja, ljudi pa je čedalje več.

O vodnjaku in njegovih lastnikih je pripovedoval najbližnji sosed Jože Kirn, triinšestdesletni možakar, ki je tudi gostilničar. Pri Kirnu v Podbočju se toči pristen cviček. Ne tisti, ki ga izvažajo v vagonih in ga je vsepovsod, temveč tisti pravi iz Gadove peči. Sami imajo zidanico v Gadovi peči. Zato je ta gostilna v resnici izvir pravega cvička.

Gospodinja je odlična kuharica. Sama speče kruh in ima poseben recept za sirov zavitek iz stopljene smetane in sira. Poleg tega slovijo domače prekajene klobase, na poseben način spečen odojek in druge dobrote.

Gospodinja Vida je pri hiši že 27 let in je domačinka. Med smehom pravi: „Dobro blago ne gre daleč od hiše. Ženi se na dvorišču, botra pa išči na sejmišču!“

Podbočje pri Kostanjevici na Krki je pravi vodni in vinski raj. Na potokih in potočkih se še vrtijo mlinska kolesa. V vodi živijo postrvi in po vodni krožijo pitane race in gosi.

Vodnjaki pa so stara pripoved o bogatih in revnih. Zdaj, ko imajo vodovod, pa so pipe pri sleherni hiši.

LADISLAV LESAR

a. bartelj DOBER DAN, DOLENJCI

SLAVKO KASTELIC

Posebno pozorno poslušam radijska ali televizijska poročila, kadar jih bere Slavko Kastelic. Vendar naj takoj povem, da ne zato, ker bi morda ravno tiste novice, ki me najbolj zanimajo, vedno bral Slavko, ne, razlogi za to pozornost so povsem druge. Slavka poznam, lahko bi rekel, odkar se zavedam sveta okoli sebe, se pravi kaka tri desetletja. Od tega sva več kot petnajst let stanovala v isti hiši, skupaj preživljala otroška leta in mladost, družilo naju je prijateljstvo, zanimanje za iste stvari; pa ne samo naju. V novomeški osnovni šoli in gimnaziji je stanovalo precej družin, tako da smo bili otroci povezani v trdno skupnost, ki si je dokaj natančno začrtala meje svojega „igralnega in bivanjskega fevda“. In vsi smo spoštovali nenapisana, a trdna pravila, eno od njih je bilo tudi, da je vsaka drugačna govorica kot „dolenjščina“ oziroma novomeški dialekt neodpustno spakovanje, zato je bil vsega prezira in zasramovanja deležen, kdor se je „spakoval“ po ljubljansko, gorenjsko ali kako drugače.

Zato tako pozorno poslušam Slavka Kastelca danes, da bi morda le ujel, če ga bo zaneslo in se

bo pred številnimi poslušalci izdal, od kod da je. Moja pozornost do zdaj še ni bila poplačana, kljub temu pa še upam, da bom zaslišal prijetno zaobljeno besedo, da mu bo v trenutku nepazljivosti ušlo, da je ta in ta državnik „pršu“ k nam ali da se je znani znanstvenik vrnil „domu“.

„Prve čase, ko sem prišel k radiu, se mi je še dogajalo, da sem po domače zategnil kakšno besedo, sčasoma pa sem se v ta posel tako vživel, da takrat, kadar sem pred mikrofonom, resnično izključim svojo vsakdanjo govorico. Sicer pa ni težko prepoznati, kje sem rasel in kje hodil v šolo. Tega tudi nikoli nisem hotel prikriti, vesel in srečen sem, da sem Novomeščan, iz stare novomeške Kastelčeve družine,“ pravi Slavko.

Kje je hodil in kako je tekla njegova življenjska pot, mi ga res ni bilo treba spraševati, saj o njem vem toliko kot on o meni, se pravi skoraj vse. Zato najin pogovor ni bil sestavljen iz vprašanj in odgovorov, marveč je beseda tekla o stvareh in dogodkih, ki se jih oba tako rada spominjava: o poletnih dnevih, ki smo jih ob jabolkah in kruhu

preživljali ob Krki na Loki, o skrivnostnem raziskovanju velikega podstrešja osnovne šole, kjer smo si otroci uredili pred nezaupljivimi starši svoj kotiček in tam prirejali prave sabljaške dvoboje (sablje in rapirje — danes po toliko letih menda že lahko povem — smo „dobilili“ v kleti Študijske knjižnice, ki je bila v tistih letih v osnovni šoli). „Se spominjaš slovesnega sprejema v viteški red?“ je vprašal Slavko. Kako bi pozabil! Imeli smo težko, pravo viteško čelado z naličnikom, nekakšno žezlo, veliko sabljo, ki nam je segala skoraj do glave. Tisti, ki se je v „pripravljalnem“ obdobju izkazal vrednega za sprejem v viteški stan, je moral poklekni pred prvim vitezom, ki ga je v znamenje povišanja kresnil s sabljo po glavi in obeh ramah in tako si je pridobil pravico, da si je v klet šel po svoj rapir. Gorje, če ga ni čistil in loščil, da se je svetil kot luč!

„Vse veselje pa so nam pokvarili starši, se spominjaš? In zaradi kakšne malenkosti! Za spremembo smo se namesto okoli šole lovili po strehi...“ se danes zgrozi ob takratnih nevarnih igrah. „Borča je oče pretepel z njegovo najboljšo

puščico za lok. Jaz sem jo odnesel bolje: nekaj časa sem moral vsako popoldne s srpom nažeti dvojno porcijo detelje za zajce, ostali prosti čas pa sem prebil z očetom pri čebelah. Saj veš, da je

oče še vedno vnet čebelar in prisega, da ga ni boljšega zdravila od pravega domačega medu.“

Tako so nam tekla najlepša leta — v igri, brezskrbnosti; šolo smo imeli v hiši, kljub temu smo domov hodili kot bi bili iz Bršlina... Potem se je začela zlata doba novomeškega taborništvaja in Slavko je bil med najbolj vnetimi vodniki. „Rad bi spet prehodil vse tiste lepe poti od Gorjancev do Mirne peči in od Roga do Kostanjevice. Včasih me prime, da bi kar odrinil na pot in poiskal tiho jaso sredi gozdov, kjer smo taborniki na pohodu počivali in res začutili vsemogočni mir, ki ga da lahko le narava.“

Kaj bi dal, da bi spet občutil tisti strah, ko smo sredi noči potihoma odpirali pod oknom staršev garažo, da smo se odpeljali z očetovim avtom na nočno vožnjo, in tisti občutek olajšanja, ko smo avto tiho pririnili nazaj. Ali da bi bil mogoč videti prizor, ko smo se po kozarcu vina preveč v vaški gostilni 20-letniki smilili sami sebi in s solzami zapeli tisto „Oj, mladost ti moja, kam odšla si, kje si?“ Res, za nič na svetu ne bi hotel drugačnega otroštva, drugačne mladosti, drugega mesta, niti druge hiše, kot je naša „šula“. Včasih se mi zdi, da je bila ta hiša takrat središče veselja in naša družba najboljša možna družba vseh časov,“ je med spomini na glas razmišljal.

Po končani gimnaziji je ta skupnost še nekaj časa ostala prav tako trdna, vsaj za konec tedna in ob počitnicah, potem pa nas je življenje raztepljo na vse vetrove. Slavka je pot zanesla na Štajersko, kjer je v Framu pri Mariboru nekaj časa poučeval, zatem je za nekaj let odšel v Anglijo. Po vrnitvi se je javil na avdicijo za nove radijske napovedovalce, kar je še danes. „Moje delovno mesto je na radiu, na televiziji delam le honorarno,“ je pojasnil. „Res je, Ljubljane sem se kar navadil, uredil sem si življenje in mi tudi ne kaže drugega, kot da ostanem tukaj. Vendar se vsake toliko časa nekaj prebudi v meni, in preden se zavem, sem že doma v Novem mestu. Pa tudi sicer redno prihajam, saj so vsi moji tam. Poleg tega imamo v Novem mestu ali okolici vedno stanke našega kluba Liga omega, v katerem smo zbrani bivši taborniki, vrstniki in sošolci.“

Da, tako je s to našo deželjo: če si njen sin, pojdi, kamor hočeš, hodi, po kakršnih poteh hočeš, nikoli te ne bo pustila, da bi jo zavrzel, pozabil. Niti spominov so res nevidne, zato pa toliko bolj trdne. Bolj ko se jih otepaš, bolj se zapredaš vanje. Slavko Kastelic se jih ne poskuša otepati, saj ga povezujejo z najlepšim obdobjem njegovega življenja. „Sem, kar sem, in vesel sem, da sem to, namreč Dolenjec,“ pravi.

POMNIKI
M. Markelj J. Splichal
ZGODOVINE

čudnega ni, da je tudi na Dolenjskem vsako leto več šol. Družba se zaveda, kako pomembno je šolanje mladih ljudi in tudi tega, da brez šol ne bomo mogli vzgojiti svobodnih ljudi. Novo mesto, središče Dolenjske, je tudi na tem področju močno napredovalo. Vsako leto se po Glavnem trgu zvrtijo maturantje številnih srednjih šol; ustavijo se pri vodnjaku in zapojejo starodavno študentovsko pesem „Gaudeamus igitur...“ (Veselimo torej se). Med temi so tudi maturantje novomeške gimnazije; ta šola se lahko pohvali z več kot 200-letno tradicijo.

V pogodbi s frančiškani so se mestni očetje zavezali, da bodo postavili poslopje, v katerem bo potekal pouk. Kje je najprej potekal pouk, danes ni mogoče natančno ugotoviti. Ve pa se, da so kupili hišo z vrtom mestnega vodnika Frička v neposredni bližini samostana. Vsekakor je bil pouk večino časa v poslopju današnjega zdravstvenega doma, o čemer še vedno pričata dva napisa. Prvi, nad vhodnimi vrati, ima latinski napis:

Aedes pletati litterarum praelegio
AVgVstlsslMae Regnae Theresiae eXstrVctae.

V napisu, ki se po slovensko glasi: „To stavbo so postavili po naklonjenosti presvetle kraljice Terezije za vzgojo srca in uma“, je skrita tudi letnica, ki se da razbrati iz velikih črk: 1746. V majhnem trikotniku nad napisom je vklesano še: Ren. 1864, kar pomeni, da so stavbo tega leta obnovili. Dve leti je bila stavba povezana s frančiškanskim samostanom z lesenim hodnikom, po katerem so patri hodili v šolo in iz nje. Vendar so ga opustili in porušili.

Prvič se je začel pouk v novomeški gimnaziji 3. novembra 1746 in v šestih razredih so poučevali le trije profesorji, vseh učencev pa je bilo 66, od tega le štirje v zadnjem, šestem razredu. Med temi štirimi ni bilo nobenega Novomeščana. Dolenjec je bil en sam: Franc Aparnik iz Metlike.

Tako so tekla desetletja in gimnazija je opravljala svoje poslanstvo. Poslopje je postajalo pre-majhno, in ker je bilo zastarelo, je bila čedalje glasnejša želja po zidavi nove gimnazije. Ta želja se je uresničila 1910. leta, ko so začeli zidati novo šolo, poslopje današnje gimnazije. Graditelji so se potrudili in 12. oktobra 1912 je bila slovesna posvetitev in blagoslovitev novega gimnazijskega poslopja.

V teh dobrih dveh stoletjih se je šolalo na novomeški gimnaziji veliko število dijakov, med katerimi so bili tudi znani pesniki, pisatelji, znanstveniki in politiki ter športniki: Borštnar Jože, Bukovec Vilma, Cvelbar Jože, Čargo Ivan, Germ Josip, Golia Pavel, Gorjup Jože, Grum Slavko, Jakac Božidar, Jarc Miran, Jenko Simon, Kette Dragotin, Kozina Marjan, Kraigher Lojz, Krakar Lojze, Lamut Vladimir, Lavrin Janko, Mlakar Pina, Mušič Marjan, Paderšič Vinko, Plemelj Josip, Podbevšek Anton, Pohlin Marko, Pugelj Milan, Sattner Hugolin, Seidl Ferdinand, Stariha Janko, Šilih Niko, Štukelj Leon, Tavčar Ivan, Tomc Matija, Vandot Josip, Vavpotič Ivan, Zwitter Fran, Župančič Oton.

Med profesorji naj omeniva le imena, kot so: Borčič Bogdan, dr. Detela Fran, Hladnik Igancij, Koštial Ivan, dr. Kozak Ferdo, in izumitelj ladijskega vijaka Ressel Jožef.

illegalna gimnazija

Iz peste in dolge zgodovine novomeške gimnazije pa je vsekakor treba omeniti dogodka med drugo svetovno vojno, ko je v mestu delala ilegalna gimnazija, kar je bil nenavaden morebiti celo edini tak poskus v okupirani državi.

Prof. Viktor Fabian, ki ga poznajo mnoge generacije novomeških gimnazijcev in ki še danes honorarno uči na gimnaziji, je bil eden izmed predavateljev na ilegalni gimnaziji. Takole se spominja tistih časov:

„Bil sem redno nastavljen na gimnaziji. Naš krog se je sestajal v hosti v Brezovici ali po stanovanjih somišljenikov. Duša partije je bil takrat Dušan Jereb. Sestajali pa so se tudi dijaki, ki jih je, kolikor vem, vodil Miloš Hočevar.“

Prvega decembra je na gimnaziji počilo: dijaki so vstali in izrazili pripadnost osvobodilnemu boju. Vse, ki so se na ta način solidarizirali z NOB, so izključili z zavoda: 201 dijaku so prepovedali nadaljnje obiskovanje gimnazije. Razredniki so morali staršem izključenih svetovati, naj napišejo prošnje za omilitve kazni; toda dijaki niso napisali, da obžalujejo dejanje, in končno so od njih še zahtevali, da v dokaz iskrenosti obžalovanja prosijo za sprejem v fašistično mladinsko organizacijo Gill.

Nekateri dijaki kajpak tega niso hoteli podpisati in tako je 132 učencem šola zaprla vrata. OF je takoj sklenila, da je treba izključenim dijakom nuditi pomoč: rodila se je zamisel o ustanovitvi ilegalne gimnazije.

Sam sem poučeval na redni gimnaziji in na ilegalni, kjer sem učil kemijo in biologijo. Kake tri mesece je trajala ta gimnazija, ne da bi jo razkrili. Predavali smo po stanovanjih zdravnikov in odvetnikov, kot na primer v Kuesslovetem, Gostiševem, Troštovem, Lavričevem, Marinčkovem, Šaviljevem, Ivanetičevem in Midorferjevem.

Ob koncu marca je bila gimnazija, edina taka v Sloveniji, in kot pravijo, celo edina ilegalna gimnazija v okupirani Evropi, razkrita. Tri profesorje so zaprli, na šoli pa smo imeli konferenco, na kateri sta bila glasna zlasti Kek in Wolbank, ki je trdil, da je čisto prav, da so jih zaprli. Udaril sem po mizi, rekoč, da jih je on dal zapreti. Naslednjega dne sem bil zaprt tudi jaz; nekaj časa sem bil v novomeških, potem v ljubljanskih zaporih in končno so me odpeljali še v zapore v italijansko Ancono. Šele ob koncu leta sem se vrnil v Novo mesto.

Od dijakov, ki so hodili k ilegalnemu pouku — ta pouk je bil zares drzno dejanje — jih je mnogo šlo v ilegalo ali v partizane. Sploh je mnogo dijakov novomeške gimnazije bilo v partizanih. Razred, ki sem mu bil razrednik zadnje leto pred začetkom vojne, je ves sodeloval z osvobodilnim gibanjem in po mojih podatkih jih je šest padlo v partizanih — nikogar med njimi pa ni bilo, ki bi sodeloval z belimi!“

(Gradivo o zgodovini gimnazije sva dobila v zapisu M. Dodiča v publikaciji „225 let novomeške gimnazije“)

druga najstarejša

Na ozemlju današnje Slovenije zavzema novomeška gimnazija častljivo mesto. Štejemo je za drugo najstarejšo tovrstno ustanovo v Sloveniji, takoj za ljubljansko klasično gimnazijo, ki je bila ustanovljena 1597. leta. Pred novomeško gimnazijo so bile sicer ustanovljene gimnazije v Celovcu (1604), Gorici (1615), Trstu (1619) in Kopru (1669 oziroma 1708), vendar pa so vse te z izjemo koprške ostale zunaj meja naše domovine. Leta 8. avgusta bo tako novomeška gimnazija slavila že 230-letnico ustanovitve in se s to častljivo starostjo uvršča med najstarejše take učne zavode v državi.

V času pred ustanovitvijo gimnazije je življenjski utrip dolenjske metropole skoraj zamrl: nekdanje cvetoče mesto, ki se je ponašalo z enim najimenitnejših in največjih trgov med vsemi mesti na Kranjskem, je začelo gospodarsko hudo pešati. Prebivalstvo so pestili požari, ki so nekajkrat uppelili lesene meščanske hiše, mestu se ni izognila niti črna smrt — kuga in časi so bili tako hudi, da je v izročilo prišlo, kako je na Glavnem trgu začela rasti trava. Obrt je začela nazadovati in tudi trgovina je močno nazadovala. Najhujši udarec je mesto doživelo, ko so vsa vojaška skladišča, pa tudi urade z vojaščino vred preselili v Karlovac, ki so ga zgradili 1580. leta.

Meščani pod rdečo-modro mestno zastavo so se večkrat obrnili celo na cesarja Karla VI. in cesarico Marijo Terezijo, ko so občutili na svoji koži, kaj je revščina. Dvor in deželni knez sta pošiljala v mesto posebne komisije, ki naj bi raziskale vzroke propadanja in svetovale meščanom, kaj naj storijo, da se bodo izkopalji iz stiske. Vendar se stanje z obiskovanjem komisij ni nič popravilo. Še več: meščanom so komisije, ki so živele in stanovale na njihove stroške, začele presejati. Delno rešitev je mesto videlo v ustanovitvi gimnazije. Namestnik vicedoma Kranjske grof Henrik Orzon je kot poslanik cesarice Marije Terezije poleti 1744 mestnim očetom svetoval, naj cesarico prosijo, da jim dovoli ustanoviti gimnazijo. Vodili naj bi jo novomeški frančiškani za določeno letno plačilo iz državne blagajne. Z gimnazijo naj bi Novomeščani vsaj malo omilili stisko, v katero so zašli. Računali so, da bo prišlo v mesto več dijakov, katerim bo potrebno oskrbeti stanovanja in hrano, za kar bi novomeški hišni posestniki dobili nekaj denarja. Zmanjšali pa bi se tudi stroški, ki so jih morali meščani plačevati za šolanje svojih otrok v ljubljanski, varaždinski ali zagrebški gimnaziji.

prošnja cesarici

Mestnim očetom se je zdela zamisel pametna. Posvetovali so se s frančiškani, ki so bili pripravljeni voditi pouk, če jim bo to naročila cesarica in če bodo za svoje delo plačani. Prav zato so Novomeščani decembra 1744 „z najponižnejšo in najvdanejšo prošnjo“ prosili cesarico, ki so ji opisali svoje nadloge, naj jim dovoli ustanoviti gimnazijo, hkrati pa so v spomenici navedli, da ne morejo izpolnjevati vseh davčev zaradi treh velikih požarov in številnih drugih nadlog.

Marija Terezija prošnjo ni takoj ustregla, ampak je najprej povprašala za mnenje kranjske deželne stanove, vicedoma grofa Henrika Orzona in provinciala kranjske frančiškanske redovne province parta Sigismunda Skerpina. Cesarica je od vseh treh dobila ugodno mnenje o ustanovitvi gimnazije v Novem mestu in po času, ki se je zdel Novomeščanom hudo dolg, se je končno odločila.

16. aprila 1746 je Marija Terezija dovolila, da se v Novem mestu ustanovi 6 nižjih latinskih šol (gimnazija), če bo s tem mestu pomagano iz stiske in če frančiškani privolijo, da prevzamejo pouk v teh šolah proti posebnemu plačilu. Dokončni odlok je cesarica izdala na Dunaju 8. avgusta 1746 in tako ustanovila novomeško gimnazijo ter ji priznala enake pravice in privilegije kot vsem drugim gimnazijam v takratni Avstriji.

V odloku o ustanovitvi gimnazije je med drugim zapisano: „Tako smo Mi z dobro premišljenim pogumom, dobrim svetom in pravim znanjem omenjen študij šestih nižjih šol, ki naj se osnujejo v Novem mestu, podelili, odobrili in potrdili. To pa tudi vzamemo v pogled in potrdimo iz kraljeve in deželno-knežje polnosti prava in vedno z močjo tega pisma odredimo, postavimo in hočemo, da se večkrat omenjeni študij šest nižjih razredov tukaj v Novem mestu po pp frančiškanih javno izvršuje in da uživa gimnazija, ki se ima tam ustanoviti, prav iste pravice, kot jih uživajo druge z deželno-knežjim dovoljenjem ustanovljene gimnazije, torej da se mora mladina, ki izstopa iz teh nižjih šol v nadaljevanje in spoznanje višjih znanosti povsod, brez ugovora sprejemati pač proti pokazu navedenih spričeval.“

VEČ ŠOL — MANJ SUŽNJEV

meznički so lahko segli po plodovih znanja. Slovenskih šol skoraj ni bilo, zato so morali naši ljudje po znanje hoditi v šole, kjer je poučeval tujec in z znanjem ubijal narodnega duha. Vendar so kljub temu naši ljudje z znanjem srkali tudi moč jasnejšega spoznavanja in prav tisti naši ljudje, ki so se izsolali, so začeli obujati narodnega duha. Tako je šola začela lomiti stoletne spo-

Dandanašnji je znanje dostopno vsem in nič

Stjepan Radić je zapisal: „Kolikor več šol — toliko manj sužnjevi!“ S temi jedrnatimi besedami je morebiti najbolje zajel poslanstvo, ki naj bi ga opravljale šole. Znanje človeka osvobaja, daje mu ustvarjalno moč, rešuje ga spon nevednosti, ki je mnogokrat vzrok trpljenja, neuspeha, izkoriščanja — vsega tistega, na kar so vedno računali tisti, ki so ljudstvo tlačili in izkoriščali. Prav tako je bilo dolgo časa z našim narodom. Kultura in omika sta mu bili nedostopni in le redki posa-

PO SLEDEH ZAVEZNIŠKIH LETALCEV

Po nepopolnih podatkih so samo v Sloveniji naši ljudje med zadnjo vojno rešili okrog 560 zavezniških letalcev, ki so se morali zaradi okvar ali pa zaradi tega, ker so jih sovražniki sestrelili, spustiti na naše ozemlje. Na okupiranih območjih so jih reševali zavedni Slovenci in pri tem tvegali svoja življenja. Danes žive ti zavezniški letalci s svojimi družinami v ZDA, Angliji, Avstraliji in drugod. Za življenje pa se morajo zahvaliti brezimnim tovarišem, ki so jih ranjene, lačne in prezeble rešili, jih negovali, poklicali zdravnika in jih potlej po kurirskih poteh spravili na partizanska letališča v Belo krajino, od koder so odleteli domov. Mnogo rešiteljev in rešenih danes ni več med živimi, mnogo pa jih še živi. Na zemljevidu Slovenije, označenem s pristanki zavezniških letalcev, so dolenski kraji na gosto zaznamovani: Pijava gorica, Stična, Ivančna gorica, Mirna, Žužemberk, Trška gora, Ribnica, Rog, Preloka, Suhor in še mnogi drugi...

Po sledih rešenih letalcev hodim že eno leto. Začel sem čisto slučajno: na Blokah so mi pokazali kraj, kjer je 15-letna deklica med vojno rešila angleškega pilota, ki je bil ranjen. Deklici se je zdelo samo po sebi umevno, da je potrebno v nesreči pomagati. Tri desetletja po dogodku sem obiskal deklico, zdaj zrelo žensko; njeno zgodbo je objavila „Jana“. Uredništvo je začelo dobivati pisma od vsepovsod — zvečine preprosti ljudje so se spominjali, kako so reševali letalce.

Marjanca Žurga, zdaj Vidmar, ki živi v Ljubljani, se takole spominja, kako je kot 15-leten otrok rešila zavezniškega letalca: „Vojna se je že bližala koncu, ko je neko noč silovito počilo. Takoj nisem vedela, da so v nekaj kilometrov oddaljeni

Nemški vasi sestrelili zavezniški bombnik. Ko pa sem naslednje jutro šla krmilit živino, sem ob robu gozda zagledala ranjenca, ki mi je z rokami dajal znamenja, naj pridem k njemu. Angleško nisem znala, pa mi je v slabi italijanščini dopovedal, da je angleški pilot, ki so ga ponoči sestrelili Nemci. Bil je zelo razburjen, ves čas se je oziral naokrog, saj se je bal, da so v bližini Nemci. Padalo, ki ga je vlekel, je bilo okrvavljeno, saj se je hudo ranil, ko je pristal v smrekah. Kar podnevi sem ga skrivaj odpeljala v hišo in pokojna mama mu je izprala rane z žganjem. Oče, ki je bil terenec, ga je zvečer spravil v bunker v gozdu, kjer smo imeli hrano za partizane. Prvoborec, upokojenec Anton Žužek iz Borovcev pri Velikih Laščah ga je potlej po kurirski poti odpeljal na Brod na Kolpi, kjer je bila takrat angleška misija. Ob slovesu mi je izročil bankovec in nanj napisal svoj naslov ter dejal, da se bo po vojni gotovo oglasil, če bo živ.“ Pilota bržkone ni več med živimi.

Danilo Šuligoj, turistični delavec iz Bovca, je bil med vojno bolničar v partizanski bolnišnici „Franja“ na Primorskem. Pripoveduje: „Nekega dne so pripeljali hudo ranjenega ameriškega pilota. Nemci so ga sestrelili, ko se je vračal po bombardiranju nemških mest. Zdravili smo ga več mesecev. Ko so se Nemci preveč približali bolnišnici, smo se morali umakniti na varnejši kraj. Harolda Adamsa sem naložil na hrbet, saj je bil ves v mavcu in je tehtal več kot 80 kg. Nosil sem ga več kilometrov po grapah, dolinah, hribih. Spominjam se, da sva enkrat celo padla v vodo, na srečo brez posledic za ranjenca. Po nekaj mesecih zdravljenja je Harold lahko odšel po kurirskih poteh v Belo krajino in od tam odletel v Ameriko.“

Ta srečna zgodba pa se ni končala v Beli krajini. Harold je namreč redno pisal Danilu in se s hvaležnostjo spominjal rešiteljev. Pred leti se je v Bovcu ustavljal avto in mladenič je iskal Danila Šuligoja. Poslal ga je oče — Harold Adams, da bi se sin v njegovem imenu še enkrat zahvalil rešiteljem. Danilo je fanta Coryja, ki mu je bil izlet v Jugoslavijo nagrada za uspešno končano šolanje, vodil po poteh, ki jih je prehodil oče. V Tolminu, kjer sta se ustavila, je Američanovo srce v hipu osvojila takrat komaj 17-letna Bojana Humar — in zdaj živi dekle v Chicagu, je mati dveh otrok, Američani hodijo v Slovenijo, Tolminci pa v Chicago...

Padalce so rešili tudi v okolici Trebnjega. Eno glavnih vlog v tej zgodbi je imela Anica Kunstek, zdaj poročena Novak: „Med vojno smo živeli na Zavrhu nad Lukovkom. Naša hiša je bila na vrhu in imeli smo lep razgled naokrog. Imela sem še dve sestri: ena je bila borka, druga pa kurirka in pozneje taboriščnica v Ravensbruecku. Tik pred božičem je nad našo hišo letela formacija zavezniških bombnikov; z mammo sva stali pred hišo in opazili, kako se je eno od letal nenadoma odlepilo od skupine, potlej pa tresčilo v dva kilometra oddaljeni Rihpovec. Deset ljudi je izskočilo: šest jih je s padali pristalo okrog Mirne, štirje pa na Rihpovcu. Le eden je imel nesrečo in je padel na letalo ter zgorel. Letalo je, preden je zgorelo, zadelo Lukčevo zidnico in jo podrlo. V bližnji hiši stala bila takrat dva borca, a sta bila neodločna, saj se je takoj po padcu letala odpravila iz postojanke pri sv. Ani skupina belih. Sama pa sem vendar stekla k Slakovim v Rihpovcu, kjer so se že zbrali padalci. Američani me niso razumeli, zato

sem tekla nazaj po borca; skupaj smo se znašli v Slakovi domačiji. Bil je že skrajni čas, ker so se beli nevarno bližali. Partizana sta zahtevala od Američanov, naj jima sledijo. Padalcem ni bilo jasno, kaj se dogaja, celo spraševali so, če jih mislimo postreliti. Sama sem podpirala letalca, ki se je pri doskoku poškodoval. Ko smo prišli na vrh Kraljevca in smo bili že kolikor toliko na varnem, smo se za hip ustavili. Beseda Tito je rešila položaj. Pozneje smo posedli v gozdu, letalci so potegnili specialke, ki so jih imeli na svilenih robcih, in tako ugotovili, kje so. Še del poti smo šli z njimi, pri Stari gori pa smo se ločili. Pozneje smo zvedeli, da so se dobili še z drugimi rešenimi letalci in potem po kurirski poti odšli v Belo krajino, od koder so se vrnili v svojo letalsko enoto. Eden od letalcev mi je hotel dati prstan, a sem mu z znaki dopovedovala, da je prevelik zame. Nerad ga je vzel nazaj, potem pa mi je poklonil robec z monogramom in notes s številnimi naslovi. Vse to se je med vojno ali po njej izgubilo. Na koncu so nam z znaki dopovedali, da se bodo po vojni oglasili, če ostanejo živi. Žal se ni nihče oglasil.“

To so le tri zgodbe izmed mnogih. Morebiti so na Dolenskem še podobni primeri, za katere bi bilo škoda, če bi šli v pozabo. Spomini, predmeti, fotografije — vse to bi bilo dragoceno za zbiranje gradiva, hkrati pa bi bilo zanimivo tudi zaradi tega, ker bo morebiti kmalu skupina rešenih zavezniških letalcev obiskala kraje, kjer so jih naši ljudje rešili. Vse, ki karkoli vedo o rešenih zavezniških letalcih, prosimo, naj to sporoče kar na naše uredništvo.

EDI ŠELHAUS

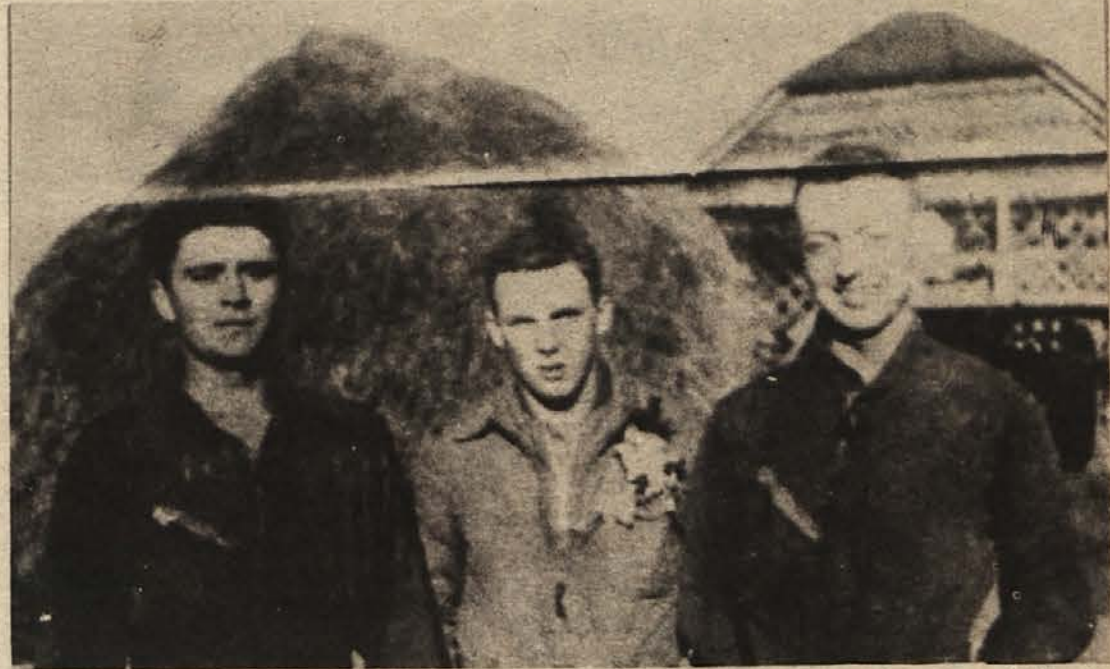

Cory Adams se je dve desetletji po vojni poročil s Tolminko; sin rešenega letalca nadaljuje zgodbo... Na sliki: s hčerko Tanjo

Harold Adams pred 31 leti v bolnišnici Franja

Marjanca Žurga, zdaj Vidmar, ki je sprožila akcijo o zbiranju podatkov o rešenih zavezniških letalcih.

Trije rešeni ameriški piloti, fotografirani blizu letališča v Krasincu.

Tudi ta skupina rešenih zaveznikov s Pohorja je bila fotografirana na Dolenskem, menda pri Uršnih selih.

Med vojno ga je rešila 15-letna Marjanca

V noči med 15. in 16. aprilom 1945 je angleško letalo prinašalo zavezniško pomoč partizanom. Tedaj ga je nad Nemško vasjo na Blokah sestrelil sovražnik. Iz poškodovanega letala so trije člani posadke s padali skočili v neznano.

Prvega so ujeli domobanci in ga pri prči pobili s puškinimi kopiti. Kam je priletel drugi, se ni nikoli izvedelo, ver

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen jurič

Preselili smo se v blok in že prvega dne so potrkali sosede in ljubeznivo povprašali, če kaj potrebujemo. Nismo.

„Pa vsaj na pivo stopiva,“ me je povabil sosed.

V bifeju me je začel spraševati.

„Koliko otrok imaš?“

„Dva. Videli ste...“

„Pa nezakonskih?“

„Nobenega.“

„Imaš ljubico?“

„Druge ženske me ne zanimajo.“

„Larifari. Si bolj na fante, a?“

„Sploh ne.“

„Alkohol ali hašiš?“

„Kakšno pivo včasih... Morda kozarec cvička...“

„Rad divjaš z avtom?“

„Spaček gre največ devetdeset...“

„Znaš karate in judo? Si za to, da kakšnega našopava?“

Bil sem proti in lagal sem, da me boli glava.

Tako sem smel iti.

VSE ZA UGLED

Po tem pogovoru me v bloku še povohal ni nihče, celo hišnik me je ignoriral, pozdravljali pa so me le še psi — z lajanjem.

Izgubil sem živce in nekega dne zgrabil sosedo za ovratnik in ga vprašal:

„Mi lahko posodiš šprico?“

„Nimam,“ je zajecjal.

„Potem pa pojdiva in sunila bova tisto alfo pred blokom...“

Odkimaval je in se mi hotel izmuzniti, pa mu nisem pustil.

„Kaj pa,“ sem tulil, „če pobereva kakšne lahke mačke in se malo poveseleva z njimi?“

„Žena,“ je šepetal sosed in kazal s prstom v priprta vrata za svojim hrbtom.

„Daj ji tri na gobec, saj ni osmi marec!“

Potem se mi je le izmuznil.

Vendar pa me odslej vsi lepo pozdravljajo, spačka — pravijo — da imam zato, ker sem boem, sicer pa, med nami, sijajen človek, res, z napakami, kdo jih pa nima, prosim lepo.

„Pa sem se že bal zate,“ mi je priznal sosed, „da nisi dedec...“

MEŠCAN NA DOLENJSKEM

gosje pero

Pomlad počasi prehaja v poletje. Čudovito toplo je; na modrem nebu pohajkuje sivo bel oblaček. Na ulici, tlakovani z granitnimi kockami, ni nikogar videti. Le na vogalu, ki se še vidi z mojega okna, se kuža zaganja v zanemarjeno mačko.

Spomin mi uhaja v dneve, ko sem bila še zdrava in polna življenja, ko sem počela, kar se mi je zaljubilo, in ni bilo ovire pred menoj. Potem je prišla bolezen — rak. In vse se je podrlo. Sprva mi niso hoteli povedati resnice, a na moje prigovarjanje, da nimam nikogar na vsem svetu in da hočem vedeti za svojo usodo, so mi le povedali. Menila sem, da me odkrita beseda ne bo presenetila, a me je. Ko sem zvedela, da imam resnično raka, sem se hotela ubiti.

Ležim v bolnišnici. Življenje lahko opazujem le skozi okno. Postala sem cinična in zajedljiva, pa tudi hudobnost se me loteva. Tako mlada sem in tako rada bi še živela, dihala čudoviti zrak, se

andrej novak: s flomastrom

— Po novem zakonu se bomo morali držati plačane realizacije...
— No, saj drugih problemov ne bo, le z denarjem bo cel hudič!

sprehajala po mestnih ulicah, ki so mi bile prej tako puste in dolgočasne. Rada bi bila spet s Klemenom, da bi se ob sobotah hodila kopat v najin skriti zalivček in bi se tam poljubljala, zvečer pa bi se do sladke utrujenosti naplesala.

Kaj res nikoli več? Res ne bom več sanjerala ob sončnih zahodih, zjutraj tekla v službo, da bi je ne zamudila, zvečer hodila s Klemenom naokoli? Je mogoče, da je vsega konec?

Vedno sem si želela, da bi po poroki rodila tri otroke, dekleta. Celotno imena sem že izbrala: Katja, Tanja in Nataša. Zdaj je pač bolje, da se ta moja želja ni izpolnila. Ostale bi samo tri sirote.

Prebujna domišljija me muči. Konec je tu, pred menoj je vsak trenutek. Še en teden? Dva? Morda še nekaj mesecev?

Zunaj se je stemnilo. Pripravlja se k nevihti.

Kar naj bo nevihta, naj grmi in treska! Pri merno za moje poslednje opravilo. Napisati moram oporoko, dokler ne bo prepozno.

Vse, kar imam, naj dobi moja prijateljica Marija. Samo pisma mojega Klemena naj položijo poleg mene v krsto. Tudi tisto poslednje, ki ga ni

sem hotela odpreti in prebrati. Za Klemena imam še pismo, v katerem sem napisala o najinem zadnjem srečanju, ko sem se sporekla z njim. Takrat sem že vedela, da sem neozdravljivo bolna, in nisem hotela, da bi videla, kako njegova ljubezen ugaša ob pogledu na mojo vse bolj rumeno polt, shujšan obraz. Hočem, da se me spominja take, kakršna sem bila v cvetu let in polna zdravlja!

Pomislim na mamo, ki je nisem nikoli poznala. Še kot čisto majhnega otroka me je pustila pri tujih ljudeh. Želim si, da bi takrat umrla, da bi mi bili prihranjeni ti težki dnevi in razočaranja. Nešteto sem sanjala o nji, o svoji neznani mami, in se prebujala z lici, mokrimi od solza.

Zdaj je tako vseeno. Kmalu bo vsega konec. Na trenutke si konca celo zaželim. Naj pride bela smrt k meni in me reši vsega tega!

Težke deževne kaplje so pričele udarjati po stropu. Zlivajo se v tanke curke in polzijo po okenskem okvirju. Na svojih licih čutim slane pottočke, ki polzijo po licih do ust in brade. A ne jočem zase; jočem za dnevom, za soncem...

NANA

DNEVI

ZA JANEZE JE ŠPORTNI STIL

Iz Pariza poročajo, da pariški ON najčesteje išče v trgovinah modele športnega tipa. To ne pomeni, da tam moški srednjih let kar naprej in ob vseh priložnostih divjajo naokrog v farmerjih, trenčeh ter hlačah, ki imajo dosledno našite podobni nekdanji tako zapetim sosedom na Otoku.

Pomlad in poletje bosta tudi v moški modi spoštovala pletene jope, pulije, športne suknjiče, trenče ter hlače, ki imajo dosledno našite žepe. Sicer so hlače, kot za ženske, bolj ravne in brez zavihkov. T linija, potegnjena iz naftalina, ki se je že udomačila v ženskih salonih, osvaja tudi moška srca.

Pri suknjičih so ramena poudarjena; suknjiči so lahko samo do pasa, krojeni kot bluzon. Za-

penjajo se na zadrgo, imajo žepe, vidne šive. Pletene jope delajo vtis, da so grobe, vzorci so košasti, črtasti, lahko so spletene iz več vrst volne skladnih barv.

Tudi obleka komplet je za čez dan izrazito športnega kroja. Ima našite žepe, spet se pojavlja razporek po sredi suknjiča zadaj, zraven pa sodi športna srnjca in za vrat ruta. Za večerne priložnosti bodo tudi moški v črtah. Temna obleka s tankimi belimi črtami, ki ima enak telnovnik in precej široke reverje, dela sodobnega moškega elegantnega. Zanimivo pa, da tudi k tej kombinaciji ne priporočajo kravate, temveč ozek in tanek svilen šal.

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA: REGRAT

Zdaj je čas, da nabiramo to, sicer znano rastlino, ki takoj izpod snega pokuka na travnikih iz zemlje. Mlade liste navadno nabiramo za prvo spomladansko solato, vendar so v zdravilstvu uporabni tudi listi in korenina. Ti vsebujejo sladkor, neko doslej malo raziskano grenko snov, čreslovine, rudninske snovi in vitamine. Vse to pospešuje delovanje žlez, izločanje želod-

čnega soka in žolča, seča in slin.

V domačem zdravilstvu priporočajo regrat kot zdravilo pri oslovskem kašlju, pri slabi prebavi, lenivosti čreves, pri nape-njanju, pomanjkanju teka in krčih v želodcu. Regrat pomaga tudi pri obolenju ledvic, pri vodenici, bolnem žolčnem mehuru, pri zlati žili in celo za revmo je dober.

Za zdravilo pripravimo čaj iz 3 do 5 g posušene rastline listov in korenike na skodelico vode. Bolnik naj pije 2 do 3 skodelice čaja na dan. Lahko uporabljamo tudi sveži sok, ki ga iztisnemo iz listov ali korenine in ga pijemo 2 do 3 žlice na dan. Prav tako je zdravilen regrat, če iz njegovih listov pripravimo solato. Ni pa priporočljivo predolgo in preveč uporabljati regrat, ker utegne škodovati prebavilom.

CANELONI

V novomeški restavraciji Pri vodnjaku na Glavnem trgu, kjer večkrat strežejo zahtevnejšim gostom na banketu, na zasebnih proslavah in sploh veljajo za „imeniten“ lokal, radi pripravljajo spremembe. Goste privlačijo nove jedi, četudi potem kateri ugotovi, da gre za starega znanca v novi obleki. Morda spada med take tudi palačinka z možgani, ki se ji uradno reče

caneloni. Kako to jed pripravljajo, je povedal Ivan Golob-Brkač, kvalificirani kuhar: „Testo za palačinke malo bolj solimo in pripravimo na dev: 20 dkg možganov prepražimo na česnu, čebuli, jih začini-mo s soljo in poprom ter peteršiljem. Na koncu dodamo celo jajce in premešamo. S tem nadevamo palačinke, jih na obeh koncih zapognemo navznoter,

da masa ne gre ven. Nadevano palačinko povaljamo še v stepenem jajcu in drobtinah ter jo na hitro ocvremo. Zraven se dobro poda tatarska omaka.“

Tako jed pripravljajo Pri vodnjaku ali po domače „V ribji“ kot predjed na boljših večerjih, v domači rabi pa lahko canelone ponudimo kot glavno jed, pa ne bo nihče lačen.

R. B.

KAJ JE

FILM

sodelovanje

Viba film iz Ljubljane sodeluje pri snemanju celovečernega filma – televizijske nadaljevanke v treh delih z Bavaria filmom iz Muenchna. Film „Mož za mamu“ snemajo po scenariju, narejenem po istoimenski mladinski knjigi. Režiser je Georg Tressler. Filmska ekipa bo snemala z Vibino tehniko v Ljubljani in nekaterih drugih krajih Gorenjske. V filmu naj bi nastopili tudi slovenski igralci.

PLOŠČE

Simfonični orkester RTV Ljubljana, ki velja za enega najboljših tvorstnih orkestrrov v Evropi, je pred nedavnim slavil dvajsetletnico obstoja. Ob tej priložnosti je orkester pod vodstvom dirigenta Sama Hubada izdal veliko stereo ploščo, na kateri sta njegovi izvedbi „Petruške“ Igorja Stravinskega in „Ozarjene noči“ Arnolda Schoeneberga. Kvalitete izvedb ni potrebno posebej poudarjati, jamstvo zanjo je orkester, ki je požel že nič koliko priznanj.

Na veliki stereo plošči, ki jo je pred nedavnim posnel simfonični orkester RTV Ljubljana

pod taktirko Sama Hubada, so izvedbe „Italijanskega capriccia“ Petra I. Čajkovskega, koncertne fantazije za orkester „Noč na Lisi gori“ Modesta P. Musorgskega in Nikolaja R. Korsakova ter treh simfoničnih skic „Morje“ Clauda Debussyja. Vse tri skladbe zavzemajo v glasbenih delih omenjenih skladateljev vidno mesto, nenehno se pojavljajo na simfoničnih odrih, zato jim poslušalcev gotovo ne bo manjkalo.

KNJIGE

ivan cankar očiščenje in pomlajenje

Le še dve knjigi manjkata, da bo zaokrožena izdaja Cankarjevih zbranih del v tridesetih knjigah. Svojevrstno dopolnilo k temu domala neponovljivemu založniškemu dejanju Državne založbe Slovenije je knjiga „Očiščenje in pomlajenje“, v kateri je Dušan Moravec zbral tiste odlomke iz Cankarjevih literarnih in publicističnih del, ki kažejo pisatelja v luči vztrajnega zagovornika ponižanega in razžaljenega delavstva, na čigar hrbtu je prihodnost „slovenskega naroda, naroda-proletarca“. Opombe, s katerimi je knjigo opremil Moravec, se omejujejo na podatke o zgodovinskem ozadju posameznih odlomkov.

LESENO JADRO

V precej obsežnem romanu „Leseno jadro“ (izdala ga je založba Lipa) je Milan Lipovec zajel življenje v krajih ob Ljubljani. Četudi je dogajanje postavljeno v sedanost, je pisatelj vtikal vanj bežna vračanja v odmaknjena stletja, ko sta bila Ljubljana in Barje pomembna dejavnika za nastanek mogočne rimske trdnjave in pozneje prestolne Ljubljane. Pred bralcem

se odvija pripoved o različnih tipih ljudi, ki sta jih zaznamovala tiha reka in močvirni svet okoli nje. Še posebno izstopa stric Ivan, pošten in resnoljubljen mož svobodomiselnih nazorov, ki pa z neresnico zapelje oblast, da bi rešil brata.

ingverjev cvet

Roman „Ingverjev cvet“, ki ga je ameriški pisatelj irskega rodu J. P. Donleavy prvič izdal 1955 v Parizu, je tako v Londonu kot New Yorku izšel cenzuriran, ker je žalil moralni čut puritanske družbe. Pisatelj namreč v tem romanu zelo odkrito piše o radoživem življenju glavnega junaka, ki pobegne iz Dublina v London, kjer se predaja razbrzdanemu življenju, popovanju in ljubezenskim pustolovščini nam. V tem vrtiljaku strasti niza pisatelj vrsto nenavadnih človeških likov in usod, ki dajejo romanu dodaten čar. Slovenski prevod je narejen po necenzurirani izdaji, izšel pa je v zbirki Amfora, ki jo izdaja Državna založba Slovenije.

Zadnje knjižno delo za otroke, ki je izšlo v zbirki „Sinji galeb“ pri Mladinski knjigi, je splet detektivskih zgodb o Naočniku in Očalniku. Knjiga nosi naslov „Na večerji skrokodilom“, napisal pa jo je Leopold Suhodolčan, ki ga mladi bralci poznajo po celi vrsti pripovedi. Pestre zgodbe o Naočniku in Očalniku, ki sta ljubitelja in rešitelja živali in detektivsko delo jemljeta zelo resno, so mladi ljudje lahko spoznali že prek televizije in gledališča. Pa se zato vseeno niti bati, da bi knjiga obležala na policah, saj jo je pisatelj posvetil vsem, „kt brez smeha ne znajo živeti“. Smešnih dogodivščin, ki so opisane zelo ljubko, pa sta si Naočnik in Očalik privoščila res veliko. Za mlade bralce!

PREDSTAVUJAMO VAM

Bruno Bettelheim spada med pionirje ameriške psihoanalize; znan je postal po svojem raziskovanju nevrotično motenih otrok in po poskusih obravnavanja takih otrok v zavodih. Izkušnje, ki jih je pridobil v svojem dolgoletnem delu, je redno posredoval tudi širši javnosti. Izdal je več knjig, mnoge med njimi so segle prav v vrh popularnosti. V slovenskem prevodu smo nedolgo tega dobili njegovo delo „Pogovor z materami“, ki je izšlo pri Mladinski knjigi. V knjigi so zapisani pogovori mater z njim. Iz teh pogovorov je mogoče uporabiti marsikatero koristno misel ali napotek, kako ravnati in obravnavati otroka. Vsekakor gre za knjižno izdajo, ki bi ne smela obležati na policah knjigarne.

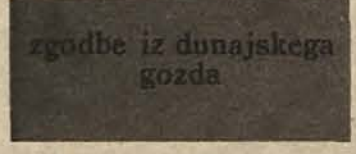
NOVEGA

slovenska istra v boju za svobodo

njen zmagoslavni osvobodilno-revolucionarni boj med zadnjo vojno.

glasba, ki še dandanes navdušuje poslušalce.

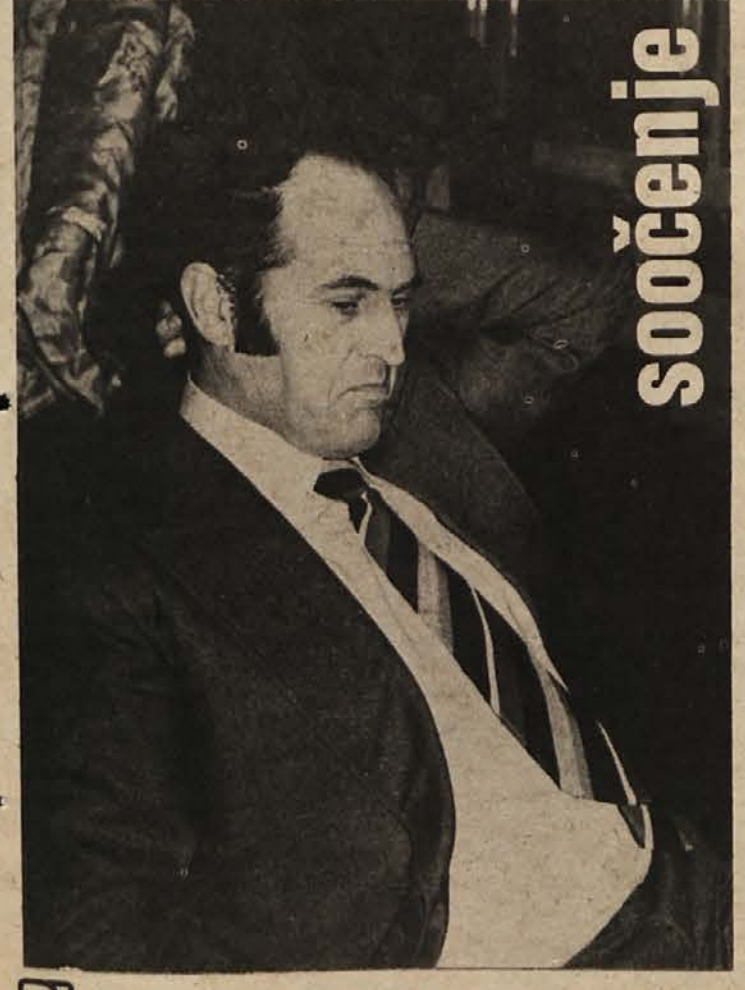
Številni uredniški odbor je pripravil knjigo „Slovenska istra v boju za svobodo“, ki jo je izdala založba Lipa. Delo nosi podnaslov „Prispevki in gradivo za krajevno zgodovino“ in je bogato dokumentirana analiza bojev za osvoboditev Slovenske Istre izpod fašističnega jarma. Veliko avtorjev, med katerimi so nekateri celo nad 10 let zbirali gradivo in urejali podatke, je prispevalo zapise o preujanju Slovenske Istre v 19. in 20. stoletju, zlasti med svetovnjima vojnoma, in

Pomurska založba je v dveh knjigah izdala roman o glasbeni družini Strauss. Delo Gyorgyja S. Gala in Vilmosa Somygyja „Zgodbe iz dunajskega gozda“ zelo izčrpno prikaže sredo glasbeno razgibanega devetnajstega stoletja, ko so ob resni glasbi osvobodili evropske prestolnice valčki očeta in bratov Strauss. Kajpak romaneskna pripoved ni zgolj oris dobe, ampak tudi zasebnega življenja velike glasbene družine. Gre za prikaz razmerij med znamenitimi glasbeniki in vrtočnim časom, ki enega za drugim posrka vase. Usodi pač ni moč uteči, zato roman povzdigne nad bivajsko določeno vrednote, kj jim tudi čas ni kos. In v primeru družine Strauss je to

ORFEJEVA SMRT

Sodobne romunske književnosti pri nas ne poznamo, ker pač primanjkuje prevodov, zato je toliko bolj hvalevredna poteza Državne založbe Slovenije, da je v zbirko Amfora uvrstila tudi prevod romana Lauretiuše Fulge, ki sodi med najboljše sodobne romunske pisatelje. Roman „Orfejeva smrt“ je dokaj nenavaden; dogajanje je na meji med resničnostjo in neresničnostjo, kar daje vtis, da gre za alegorijo in ne za popis samih dogodkov. V središču pripovedi sta umetnik, kipar, ter njegova žena, ki umira. Pripoved prehaja mestoma v izrazito premišljeno zapise o smislu življenja, smrti, ljubezni, umetniškega ustvarjanja. Roman je prevedla Katja Špur.

soočenje

V novomeški gledališki skupini društva „Svoboda-Dušan Jereb“ je Milan Bratož domala edina brv med dvema pokolenjema igralcev. Za tale zapis se pogovor z njim ni razpletal zgolj o njegovi igalski poti; Bratož se je čutil kar nekolikani zavezane, da vplete vanj še toliko drugih razsežnosti, v katere so vpeti tako rekoč vsi, ki jim zanimanje za gledališče kroji prosti čas.

Po bežnih začetkih v študentskih letih se Bratož resno ukvarja z gledališčem že poldrugo desetletje in v tem času je podal nekaj deset različnih likov. „Kmet, ljubimec, delavec ali zločinec! Kaj vse sem že bil! Tekste pozabljam, like nikoli, saj me nenehno spominjajo na minulo delo. In ravno občutje že ustvarjenega daje poseben mik gledališkemu amaterizmu. Amaterski igralec v primeri s poklicnim morebiti celo bolj podoživi lik, ki ga igra; ni mu treba pogosto menjati „obrazov“, k igranju pristopa spontano. Med kolegi se naučim tekst vselej zadnji. Pa ne zategadelj, ker mi ne bi šel „v glavo“. Najprej moram dobiti v uho tekste soigralcev, živeti se hočem v like, ki nastopajo ob tistem, ki ga

igram jaz. Šele nato „dam“ slednjemu razsežnosti, ki se mi zdijo nujne glede na celoto dogajanja.“

Zgodi se celo, da dojame Bratož svojo vlogo drugače od režiserja. Tedaj pozabi nase, saj noče odstopati in drugačiti režiserjevo zamisel o predstavi. Sam se sicer še ni poskusil v režiji, ki v okviru amaterskega gledališča terja še tolikanj večjo zbranost, kar taktost, če hočete. „V takih razmerah, ko se je treba posvetiti vsakemu igralcu posebej in klesati celoto, le ljubizen do teatra ni dovolj!“

Z desetletnimi igalskimi izkušnjami se Bratož ne postavlja pred drugim. „Gledališka skupina, ki hoče delati, si stke tovariške odnose. Pogovori, medsebojni nasveti ustvarijo občutje enakosti. Kdor trdi, da se lahko kaj nauči le od starejših soigralcev, laže, kajti tudi mladi prinašajo izvornost. Sploh pa je edina „šola“ le dobra igra. Posameznik mora do potankosti obvladati vlogo; če to zmorejemo vsi, potem ni daleč do harmonične celote, v kateri se dopolnjujejo poustvarjeni liki. In če imajo igralci dovolj prostora za gibanje, da niso utesnjeni v kalup treh odrskih sten, so dani

osnovni pogoji za uspešno predstavo.“

Bratož meni, da bi bila poklicna gledališka hiša za novomeške razmere predraga. „Primereno pa bi bilo gledališče šentjakobskega tipa, ki zahteva razmeroma malo poklicnega osebja. Ostalo je pač odvisno od zavzetosti in samovozgoje posameznikov, nad čemer pa se pri naši skupini ne moremo pritoževati. Upam, da se ne bo več primerilo, kar se je že dvakrat, in sicer to, da je bil kljub zlednim odnosom med igralci delovni učinek skupine enak ničli. Nasedli smo poklicnim režiserjem, ki se enostavno niso znali živeti in delati v razmerah, ki so značilne za amatersko delovanje. Tako sem se v neki sezoni učil tri vloge hkrati, pa ni nobena prišla na oder. Nemoč narediti predstavo je imela za posledico rahljanje odnosov med igralci, določenim se je čisto upravičeno zdelo neumno hoditi le na vaje, zato so se za vselej odrekli gledališču.“

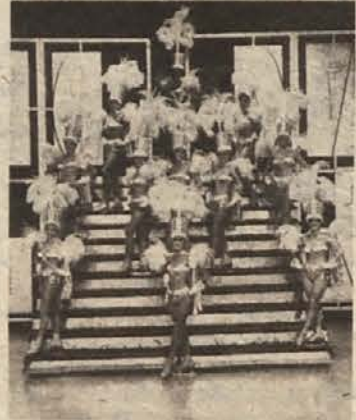
Za dokaj let je bil zgubljen tudi stik z gledalci, ki se šele dandanes spet vračajo k amaterskim gledališkim predstavam. „Neposredno soočenje z dramskim dogajanjem na odru goto-

vo zaleže več od predvajanja po televiziji. Lahko rečem, da Novomeščani znajo sprejeti to, kar jim nudimo, saj so se dolga leta vrgajali ob poklicnih in amaterskih predstavah. Zahtevnost gledalcev nam nalaga precejšnjo odgovornost: ne smemo si dovoliti izrazito slabe predstave! Igrati zgolj zato, da se igra, ni in ne sme biti vodilo amaterizma. Od tod sušna obdobja naše skupine; ko za določene vloge ni bilo primernih igralcev, smo laže prenesli, da predstav ni bilo. V nasprotnem primeru bi bile slabe.“

Trenutno skupina vadi znamenito „Mišelovko“ Agathe Christie. „Že večkrat smo jo hoteli postaviti na oder, pa ni bilo dovolj igralcev za vse vloge. Zdaj je to urejeno in krstna predstava bo sredi aprila. Sam igram lik detektiva-morilca in četudi vloga ni ne vem kako velika, je zahtevna, saj gre za lik dvojne osebnosti, ki mora biti predstavljena tako, da se šele na koncu pokaže dvojnost. Po običaju tudi tokrat še ne znam vsega teksta; pa se ne bojim, da bi me čas prehitel. Še nikoli me ni, kajti ne zanašam se na suflerko.“

D. RUSTJA

paša za oči baža za oči!

Domala po celem svetu znana ameriška drsalna revija „Holiday on ice“ je tretjič zapored in hkrati zadnjič nastopala v Ljubljani pred sedmimi leti. Odtistihmal je zanimanje za tovrstne prireditve občutno pojnalo; tistih nekaj, ki so si še želeli bleščeče paše za oči, pa jo je našlo v bližnjem Celovcu, saj je tjakaj prihajala „Dunajska drsalna revija“. Slednja je razpadla!

Dasj za drsanje na Slovenskem niso kaj prida možnosti, saj pokrita drsališča lahko preštujemo na prste ene roke, reke in jezera pa tudi ne zamrznejo kar čez noč, ne moremo reči, da drsanje ni priljubljeno. Veliko ljudi, zlasti mladih, najde na drsalkah sprostitev, pa še telo in duha si krepi; precej več pa je takih, ki raje uživajo ob gledanju pravcati umetnikov na ledeni ploskvi. In če je drsanje združeno z raznoliko glasbo, pisanimi kostumi, humorjem, skladnimi in drznimi prizori, jih pritegne še toliko bolj. Zategadelj ponovni prihod „Holiday on ice“ v ljubljansko dvorano „Tivolij“ sploh ne pričakujeta tako malo Slovencev, kot morebiti kdo misli!

VELIKA „DRUŽINA“!

Tokratni program „Holiday on ice“, ki je v primeri s prejšnjim dokaj spremenjen, izvaja okoli osemdeset drsalk in drsalcev. Zbrali so se tako rekoč s celega sveta. Torej gre za razmeroma veliko „družino“, v kateri je nekaj posameznikov, ki zaslužijo, da jih omenimo posebej, saj so bili pred prikličivjo k reviji prvaki različnih dežel.

Jacques Mrozek se ponaša z osvojitvijo dvanajstih naslovov prvaka Francije. Bil je tudi član francoske olimpijske reprezentance, nato pa si je večkrat umetnikom na ledeni ploskvi služil denar s poučevanjem drsalnih osnov.

Že ko je bila Karen Grobba stara dve leti, je bila maskota hokejske ekipe, ki jo je v Ottavi vodil njen oče. Rasla je z drsalkami na nogah in sredi najstniških let postala prvakinja

Kanade. Film o njenem drsanju je obšel svet, ogledal si ga je tudi Moris Chalfen, ustanovitelj „Holiday on ice“, in pritegnil Karen k sodelovanju.

Michele Colberg je bila najprej baletka v bruseljski operi. Nato se je docela posvetila drsanju, osvojila naslov belgijske prvakinje in že s petnajstimi leti postala poklicna drsalka, zvezda drsalne revije, kar si je želela že od prvih korakov na ledu.

Spretni mladi drsalec Juergen Eberwein je bil mladinski in članski prvak Zahodne Nemčije, še preden pa je začel nastopati v „Holiday on ice“, si je nabral izkušnje v angleških, nemških in južnoafriških revijah na ledu.

Tia Elyn je bila pomivalka posode, da je lahko plačevala pouk plesa. Postala je vrhunska balerina in kjer koli v Združenih državah Amerike je nastopala, so se ljudje trkali za vstopnice. Za drsanje se je odločila dokaj pozno, v „Holiday on ice“ pa je skupaj s Tair Haightom osrednja zvezda. Za ta ameriški par je značilno počasno drsanje, ki mu ni kos nihče drug.

V reviji „Holiday on ice“ že vrsto let nastopa tudi zagrebška drsalka Čubrikovičeva.

PRIZOR ZA PRIZOROM

In kaj velika „družina“ drsalcev pokaže gledalcem? Devetnajst zaključenih prizorov! Glasba in plesi so njihova osnova, naslovljeni pa so po tistem, kar naj bi predstavili. Kajpak so prizori takšni, da jih gledalci mimo naslovov lahko podživljajo vsak po svoje. Pač odvisno od razpoloženja in domišljije.

Po uvodnem plesu ob glasbi Williama Hovesteda zažarijo v dvorani namesto luči žarometi, vse kotičke pa napolnijo zvoki Gershwinovih skladb, ob katerih se na ledeni ploskvi skladno zavrtijo Karen, Tia in Tair ter baletni zbor „Holiday on ice“.

„To je čudovito!“ Glasba ali ritmično drsanje?

V „Atlantidi“ se pred gledalci razkrije sanjski svet somraka, prizor za otroke pa je

„Zamrzneni sever“, čarobni svet veselja in šal, ki jih zbujajo polarni medvedi in pingvini. S „Čustvenim potovanjem“ se gledalci z nastopajočimi vrnejo v prvo desetletje po vojni, oživijo spomini na dobo swinga, conga ali cha-cha-chaja pa tudi sambe in mambe, v zaključnem prizoru „Glasba bo povedala“ pa ob zvokih znanih orkestroev iz štiridesetih let pride do izraza docela vse pisano bogastvo, kar ga premore „Holiday on ice“.

60 TON OPREME

Zapisali smo bogastvo, pri tem pa nismo mislili zgolj na drsalne veščine nastopajočih. Sto krojačev, šivilj in modistk je delalo deset mesecev, da je za veliko „družino“ drsalcev izdelalo petsto kostumov, ki so stali nad pol milijona dolarjev, kar sploh ni nič čudnega, saj so za njega porabili 30 tisoč brušenih kamnov, tri milijone in pol majhnih zrcal, pet kilometrov okrašenih trakov, pol milijona okrasnih peres, 682 metrov jerseja, nad kilometer gabarde, približno toliko tudi organidija in satena pa še dva kilometra zameta in deset kilometrov drugih tkanin. Last

„Holiday on ice“ je tudi 252 lasulj in lasnih vložkov, veliko klobukov, rokavic in drsalnih dokolenic pa še nič koliko drugih pripomočkov, ki služijo za izvedbo devetnajstih nastopnih prizorov. Vsa oprema „Holiday on ice“ je teška celih 60 ton!

DESET PREDSTAV

Da bi se revija obrestovala, so kajpak potrebni gledalci. Morebiti jih ob tokratnem gostovanju v Ljubljani ne bo manjkalo. Od 13. do 20. aprila bo „Holiday on ice“ v dvorani „Tivolij“ pripravila deset predstav. Ne bo nobenega televizijskega prenosa. Naj zapišemo, da je ob zadnjem obisku imela ekipa ljubljanske televizije cel kup težav, da je lahko posnela manj kot minuto dolg film – za reklamo revije same! Vsi, ki si želijo bleščeče paše za oči, bodo morali odšteti 40 do 100 din.

„Kjer bog roko ven moli!“
A. BARTE LJ
J. SPLIČAL

peč še čaka

Bilo je že pred desetletji; kandijski oštir in župan Štembur je iz Ljubljane peljal z vozom dva ugledna človeka v Šmarješke Toplice. Da bi se pobahal, je v Šempetru ustavil in poklical gostilničarja in tamkajšnjega župana Bojanca: „Bojanc, pridi sem!“ Šempetrski oštir zakliče: „Kaj bi pa rad, Štembur?“ In ko pride k vozu, vpraša Štembur zaupno: „Ali veš, kdo sta ta dva gospoda?“ Bojanc, ki ni imel dlake na jeziku, de: „Ne vem, toda dosti prida ne moreta biti, če se s tabo vozita...“

To je le ena izmed številnih anekdot o šempetrskem oštirju, ki pa je bil sicer dober Štemburjev prijatelj in sta si bila, kot pravijo, tudi v botriji.

Čeprav začnjava z Bojancem, pa teče beseda o Vidrihovi gostilni na Otočcu, oziroma pravilneje rečeno: o gostilni Brede Bučar. Po izročilu je gostilna na tem mestu že več kot dve stoletji, nad vhodom pa je z zlatimi črkami vrezana letnica 1883: takrat je bila namesto nekdanje lesene sezidana „ta nobel“ oštarija. Če bi bili Angleži, zaverovani v tradicijo in svoje vraže, bi morali trditi, da tudi ta gostilna nosi s sabo posebno zakonitost: ves čas so namreč lastniki iz istega rodu, le da se priimki kar naprej spreminjajo. Domače hčere se namreč že dve stoletji kot po pravilu ženijo – a ostajajo na domačiji in v oštariji.

O starem Bojancu je šel glas, da je bil nepismen, da pa je bil tako več računjanja, da ga ni nikoli nihče okrog prinesel ne v gostilni ne v mesnici in tudi ne v kovačiji ter na kmetiji. Hči mladega Bojanca se je potem omožila z Vidrihom iz Lešnice. Breda, današnja lastnica in eden izmed njunih otrok, pravi: „Oče je bil sicer rojen v Ameriki, vendar pa se je družina kmalu vrnila v Lešnico.“ No, še pred drugo svetovno vojno se je potlej Vidrih priženil v Bojančevo oštarijo in poskrbel za svežo kri. Domačini z Otočca še pomnijo, kako je bilo, ko je bil on lastnik: nikogar se ni bal, in kadar so se fantje zravsali, kar v tistih časih ni bilo preveč redko, je imel v hipu stol v roki in je stal sredi mize. Razumljivo je, da jo je najboljši vročkrven pretepač izkupil, potlej je bil za nekaj časa mir... .

Danes, ko ni več oštir, še vedno kmetuje, skrbi za nabave v gostilni in dela domače salame in klobase. Ne veva sicer, kako mu gredo drugi posli od rok – veva le, da je silno navezan na zeniljo – toda če mu gredo le približno tako kot mesarski, potem mu gredo zanesljivo dobro. Po poklicu je sicer čevljar in kmet, a prenekaterega mesarja dne v koš s svojimi izbornimi domačimi salamami in klobasami, ki jih hvalijo ljudje od vsepovsod in ki so ena izmed specialitet Vidrihove gostilne.

Breda pa pravi: „Mama je imela oštarijo in ni ga bilo, ki bi ne pohvalil njene kuhinje, zlasti njenih vampov. Potem, ko je zbolela, sem po sili razmer decembra 1972 prevzela gostilno jaz. Mož je v službi in moram reči, da nisem z dušo in telesom privezana na oštarijo. No, zdaj še kar gre, ko oče skrbi za nabave in dela salame, kako pa bo potem, se ne ve...“

Vampi so bili nekdanj prv specialiteta Vidrihove oštarije. In tudi danes so še silno iskani – predvsem nedeljski „ta hmašni“ obiskovalci jih naročajo.

Sicer pa so nekdanj sloveli: ajdov kruh, ocvirkova potica, sirovi štruklji. Danes ni več pravega časa za tako kuho, peč pa še čaka pridne kuharice, ki bi si vzela dovolj časa.

„Vse drugače bi bilo, če bi se kdo z vsem srcem vrgel v oštarijo“, pripoveduje lastnica. „Dela bi imel čez glavo. Sama ne zmorem vsega, pa še majhnega otroka imam... . Po ves dan sem v gostilni, samo spat grem domov. Mož poskrbi za otroka, rad gre tudi h Krki in lovi ribe, a ga ne smem grajati: tudi v oštariji marsikaj postori.“

Potem govorimo še o nekdanjih časih. Bredin stari oče je hodil po sejmi in na vozu peljal nekaj pečenih, nekaj zaklanih in nekaj živih kostrunov. Potem je na sejmu postavil veliko marelo z lesenimi šprikliami – in običajno prodal vse: tudi tiste kostrune, ki jih je moral še zaklati in speči.

Nekdanj je imel Otočec dve oštariji: Florjančičovo in Vidrihovo. Domačini pravijo, da nobena ni bila slaba. Oba oštarja sta se kosala, kdo bo imel boljše vino in slajšo hrano – in oba sta slovela po dobri postrežbi. Danes je samo še Vidrihova gostilna – in pa seveda celo hotelsko naselje na Otočcu, oddaljenem komaj dober kilometer.

Včasih so se ustavljali pri Vidrihu tudi sejmarji, ki so navadno naročali juho z govedino ali vampe ali pa kar oboje. Danes imajo pri Vidrihu navadno vampe, zmeraj suhe domače stvari, od vin pa cviček, domače belo in belokranjska vina. Nekaj kapljice pridelajo v svojem vinogradu, drugo pa kupijo od kmetov. Medtem ko meščani najraje naročajo cviček, pa segajo domačini po belem vinu. Tako je to že od nekdanj.

In kot je že od nekdanj, je tudi v zadnji generaciji prišlo tako, da je žensko koleno ostalo v gostilni, moški potomci pa se ukvarjajo z drugimi posli. Breda ima dva brata, oba je navdušila motorizacija: eden je avtomehaničar, drugi šofer. Zato tudi v izvesku Vidrihove gostilne ne more biti drugače, kot da piše, da jo vodi Breda Bučar.

